

حزبه کم ندهنده بزرگ

سه‌باج ره‌نجدهر

حله‌زده‌کهم ئه‌وه‌نده‌بژیم

سەرپەرشتىياري گشتى
ماجيد نوورى

هەزەكەم ئەوئەندە بژيم

شاعير: سەباح پەنجەدەر
بايەت: شيعر
پييتچن: ياد سەباح پەنجەدەر
نەخشەسازى ناوهرۆك و بەرگ: ناکار جەليل کاکەوييس
هەلەگر: شيرزاد فەقى ئيسماعيل
تيراژ: ۵۰۰ دانە
چاپ: بەرئوبەرايەتى چاپخانەى رۆشنىبىرى - هەولير
نرخ: ۲۵۰۰ دینار

لە بەرئوبەرايەتى گشتىيى كتيبخانە گشتىيەكان
ژمارەى سپاردنى (۴۳۱) سالى (۲۰۱۴) ى پيئراودە.

شەيخەر بەرانبەر ئەبەدىيەت

بەرلەۋەي ھۆگرى نووسىنى شەيخەر بىم، ھۆگرىيەكى راستەقىنە ۋە ھەست گەرمىيەكى زۆرم بۆ خۇدى شەيخەر لاپەيدا بىۋو. تۋانا سەرتەتايىيەكانم لە نيوان رايەلەي ئەم دوو ھۆگرىيەمدا بواری خۇ تاقىكردەۋەي لى دەخواستم. بەللى ئەم خواستە، بوو بە مەبەست ۋە جىڭگاي بايەخ ۋە وئناكردىنى ژيان ۋە دۆخ.

من ھىچ پرسىيارىكم لە خۇدى شەيخەر نىيە، بەلام ئەو پرسىيارى سەرسەيرى لە من ھەيە. ۋەك ئەۋەي من خوداۋەندىك بىم نەئىيى ژيان ۋە مردن ۋە زىندوۋبوۋنەۋەم لايىت. ھەردوۋكىشمان دەمانەۋىت ئەۋىندارانە ۋە لەخۇبووردوۋانە لە گەل يەكتردا بژىن. ھەمىشەش خۇم لە رۇوداۋى گەرماۋگەرم بە دوورگرتوۋە ۋە چاۋەرۋانى خەملىن بوۋىمە. لە گەل ئەۋەشدا رۇوداۋە گەرماۋگەرمەكان بەرەنجامى جوۋلانەۋەي راستەقىنەي ژيان ۋە دۆخ.

داھىنەر ئەۋەكاتە ھەست بە ژيان ۋە دۆخ دەكات، كە ھەستەكانى خۇي لە ئەشقى پەتيدا بنووسىتەۋە. لە نووسىندا لە گەللى دەكەۋنە مەلمانى ۋە كىشمە كىشم ۋە كىبىركى. پاش نووسىن ۋە تىرامان ۋە پىداچوۋنەۋە ئەۋەي لا روون دەئىتەۋە كامە ھەست كارىگەرى لە ئەۋى تىران زياترە ۋە تاچ ئاستىك كارىگەرى كارامەتر بوۋە، لە چ بارىكىشدا سەنگى راۋەستاۋە.

ھىچ فۇرم ۋە شىۋاز ۋە خەيال ۋە زمان ۋە نويبەخشىيەك تاسەر ۋە ئەبەدى نىيە. فۇرم ۋە شىۋاز ۋە خەيال ۋە زمان ۋە نويبەخشى ھىزى بەردەۋامن ۋە بەناۋ پىچاۋپىچەكانى ژياندا دەخولىتەۋە. پاش خەملىن لە كەنارىكى ئارامدا ھەلۋەستە دەكەن ۋە دەگىرسىنەۋە. بەنىازى خۇئامادەكردن بۇ دۆخگۇرئىيىكى تر پشۋويەك بە ئەزموۋىيان دەدەن.

فۇرم ۋە شىۋاز ۋە خەيال ۋە زمان ۋە نويبەخشىيى تر دىن خۇيان لەۋان لادەدەن ۋە رىنگا خۇش دەكەن، دەيكەن بە چالاكى ۋە وشىيارى مەۋف. ۋەك ئاۋ دەمارى خاك بى ۋەست ۋە ئەنقەست، بگرە ۋەك شۆۋە ۋە رىكخستىن ۋە پىۋىستىيەكانى ژيان دەپرەت ۋە جىڭگاي رەۋاتر بۇ رۇيشتىن ۋە كارابى خۇي دەكاتەۋە. ئەۋەي پىشتەر فرى نادات،

ئەۋەش دەروات تا ۋەك خۇبۇنى و شانازىبەك لە تەنىشت ئەۋان رابوھستىت، يان ھەۋلى گۆرۈن و لە ناوربەدىيان نادات، بگەر لى زىدابوۋىيان بۇ دەكات و توانا و ئەزمۇنى پىرشنگدار و درەشاۋەتريان دەداتى .

ئەم پىز رابوھستانە ئەزمۇن و تاقىكرەنەۋى بەھرە و سىرووش و بىر و بۆچۈنى داھىنەرە. لە ئەنجامدا داھىنەرەكان زۆرەيان لە تەنىشت يەك رادوھستىن و رىزىك پىك دەھىنن. رىزى چلىچراى داھىنەرەن. ھەۋلم داۋە لە رىزى چلىچراى داھىنەرەن نىزىك بىمەۋە. لەم نىزىكبۇنەۋىبەمدا شىعەر دادە گىرسى و ھەمۇومان ملەكەچى پىرشنگدارى و درەشانەۋى شىعەر دەھىن. شىعەرىش تەنىيا لە رۋانگە و تىپروانىنى كرۋكىجوانىبەۋە بەھا و ئاستدارى بۇ دادەندىت و ھەست بە خاۋنەكەى دەكەين.

لە نيۋان ئەم دوو مىژوۋەدا ۱۹۶۵\۱۱\۱۸_ ۲۰۴۵\۱۱\۱۸، كە دراۋ و داۋاكران مىژوۋىبەكى تر نىبە، يان ھەۋلەدان بۇ دروستكرەن و قەۋارەپىدانى مىژوۋىبەكى لەم باربەۋە نىبە. بگەر ۋەھمىكى جوان و ناۋەندىكى چالاک ھەبە. برۋاى بە خۇشەختى و خەلاتى خودايى ھەبە، دەشىۋەيت تاگر لە خوداۋەندە بىزىت، پاشان لە پەرچوۋىبەكدا بىمىنەتەۋە. پەرچوۋى ھەزى ژيان و داھىنان، مانا و بوۋنى كەسايەتتى خۇى تىدا پىارنىت. زمان ئەۋ كاتە دەبىتە چالاكى و وشىيارى مرۇف، كە بمانەۋىت لە خۇمان بىدۋىن، يان ئەۋ نىشانانە بەخەينە رۋو، كە دەمانەۋىت ھەۋلى دەرختىن و شىۋەى رىكخستىنى بدەين. لەم بارەدا زمان مانا و بوۋنى كەسايەتتى نوسەر ۋەك رامانى سەرەكى لەناۋ خۇيدا بلاۋدەكاتەۋە و دەپارنىت. بە دەگمەن بەشدارى لە بۇنە گىشتى و ئەدەبىبەكان دەكەم و بە سىروشتى ژيانى خۇشم ھەزم لە تەنىيى و كەمدوۋى و كەمىك دووركەۋتەۋىبە لە خەلك، بەلام لەمىيانى شىعەرەكانمەۋە چۆلايى بەر زەين و ھەستەكانم پىركردوۋە لە خەلك و ئازۇل و گىاندار و پەلەۋەر... تاد.

گونجاۋە ۋەك سىستەمى ھەۋلەدان تەماشاي فۇرم و شىۋاز و خەيال و زمان و نوبەخشى بگەين. ئەنجامى ھەر ھەۋلەدانىك دەبىتە سەرھتاي ھەۋلەدان و دياردەبەكى تر و دەچىتە ناۋ چالاكى و وشىيارى مرۇفەۋە. زمان چالاكى و وشىيارى مرۇفە و دەنگ و بىرمان لە خانەى بالادا دەپارنىت، لە شىعەردا تىگەبىشتىكى نىمچە چىن چىن و ئاستدارى دەھىنەتە گۆرى. ئەۋ تىگەبىشتەنى شاعىر بە ھۇى زەين

ۋە ھەستە كانىيەۋە تېيىنى دەكات. لە كەردەي بە نووسىن كەردندا دەيىتە وئەنە ۋ ئاسۆ ۋ دوورى ۋ پيۋەندىيە كى فراوان ۋ كارا تر وەردە گرىت ۋ دەگاتە خالى گەشە كەردنى پيۋەندىيە زەين ۋ ھەستە كانى زمان. ئەم خالى گەشە كەردنە لە پيۋەندى زەين ۋ ھەستە كانەۋە دروست دەيىت ۋ دەخريتە كار ۋ تاقى كەردنەۋە. لە خانە كار ۋ تاقى كەردنەۋەدا زەين ۋ ھەستە كان ئاستى بىخ ئاگايى زمان دەگوازنەۋە بۆ ئاستى بە ئاگايى زمان. ئاستى بە ئاگايى زمان لە وئەنەي بىگەرددا دەردە كەويت ۋ ھەستىارىي دەروويى وشە دەناسيىت ۋ ھەۋلى خۆدەرخستىن ۋ شيۋە رېكخستىن لە خانەي بالادا دەدات. زمان ھەمىشە خەوتوۋە. لە بەكارنە ھيئەتتا بىدەنگە. لە كاتى بە كار ھيئەتتا بە خەبەردىت ۋ دەيىتە دەنگى دلېر، يان دەنگى راگەيانداۋ. جا چ لەبارى مانا ۋ پەيامدارىدايىت، يان لەبارى دەربىر لە كرۇكىجوانى ۋ وئەنەي بىگەرددا.

ۋ وئەنەي بىگەرد ئەۋ ھەلومەرج ۋ بوارە ديارى دەكات، كە زەين ۋ ھەستە كان تېيىنىيان كەردوۋە ۋ دەروون پوون دەكاتتەۋە. دەروون بەۋەي چەق ۋ كانگەي كۆكەرەۋەي زەين ۋ ھەستە كانە ۋ بە شيۋەي ئاسۆيى زەين ۋ ھەستە كان دەخاتە بە كار ھيئەتتا ۋ شاقوۋلى دىتە خواروۋە، بۆ خۆدەرخستىن ۋ شيۋەي رېكخستىنى سوود لە فۆرم ۋ شيۋاز ۋ خەيال ۋ زمان ۋ نويبەخشى وەردە گرىت.

فۆرم ۋ شيۋاز ۋ خەيال ۋ زمان ۋ نويبەخشى يېنج ھيلى سەرەكېن، پىكەۋە دەپوون ۋ بە شيۋەي بازەنەي تىكەل بە شىعەرييەت دەبن ۋ ھيئەتتە خويان لە دوا خالى باش بە كار ھيئەتتا گەلالە دەكەن. مووچرېك ۋ سەرسامىيە جىاۋازەكان يەكلا دەكەنەۋە. لە نيوان مووچرېك ۋ سەرسامىيە جىاۋازەكاندا جۆرە نەيئەتتە ھەيە لە شىعەريەتتا بە دەردە كەويت ۋ ئاسۆ ۋ دوورى خۆي وەردە گرىت. لە شىعەردا ناكريت بە شيۋەيە كى مېژوويى ۋ لە رەۋەتتى مېژوويىدا سەيىرى زمان بەكەين. زمان بەرھەمى تاكى بە كار ھيئەتتە، واتا بەرھەمى تەۋاۋى شاعىرە لە بە كار ھيئەتتا. لە بە كار ھيئەتتا داھىنەر تەۋاۋى ھيئەتتە زمان دەكاتە ھى خۆي.

لە سەرەتتا ۋ كۆتايى ۋ ھيئەتتا ۋ ھيئەتتا، شىعەر ئاراستە ۋ پەرسىيارىكى زمانەۋانىيە. خويئەر لەۋ سەرسوۋرمان ۋ سەرسامىيەتتا نىشتە جىج ۋ سەرگەردانە، كە زمان ۋ ھەك فۆرمىك لە خانەي بالادا دا بىنى دەكات، يان ھەك رووداۋىك ئەنجامى دەدات

دەھيئەتتە بەر زەين و ھەستەكانەوہ. لەم بارەدا زمان بە پيى وئە لە جوولە و كارى خۇيدا دەبىت و وريايى و ئەمەكدارى خۇى رادەگەيەنئەت. ئەم رەگەيانەندەش پەيوەستە بە دۆزىنەوہى ھىزى وشە لە ئەزمونى زمانەوانيدا، يان ناسينەوہى تراژىدياي رەگەزەكانى ژيان لە فۆرمى زماندا.

سەروا و ئاوازى ئاخاوتن دەسلەتتى شىعەريەت دەداتە خوئەنەر و ئاسۆ و دووربەھىكى سەربەخۇ بۆ رەوانىن و لىكدانەوہى بەرھەم دەھيئەتتە. ئەم جىگەي سەرنجەش دەگەرپئەتەوہ بۆ مۆسىقادارىيى زمان لە ئاخاوتن و نووسيندا. زۆرجار مۆسىقاى دەق و لە خوئەنەر دەكات ديدگەي بگۆرپئەت. لە ديدگەيەكى ديارىكرەو و داخوادا بۆ رۆمانسىيەتى ھەستى و نەرمونىيان و كراوہ. ئەم دۆخگۆرپەنە ئەنجامى مۆسىقا و نەرمونىيانىيى زمانە. پىكھاتەي زمانى كوردى گونجاوہ بۆ ئەم دۆخگۆرپەنە، تەنياش داھىنەران دەتوانن بارى ئەم دۆخگۆرپەنە لەبارى كەشوھەوايەكى تەندروستدا بۆلۆزەوہ و لە كارايى و كردهيدا ئاشكرەي بگەن.

ئەشق و ھەست و بڕوادارى و گەرەنەوہ بۆ ناو ژيانى خىزان و بنەمالە، سەرووش و بەھرە و سەرجاوہ و ھەست گەرمى ئەم ئەزمونەمن و بە ناوئەند گىراون. ئەزمونىيەكى تەواو خۇمالى و خودبەھى. جىگە بۆ ئارامى و بەختەوہرى دەدۆزئەتەوہ. فەرھەنگى وشە و دانەپەيفىشى تارادەبەك سەنوردان، لە سادەترين بەكارھىنانياندا قول دەبەنەوہ و كرۆك پيشان دەدەن. واتا زمان لە كرۆكيجوانى و مۆسىقايدا جىبەجى دەبىت، يان لە ھەر دووبارەبوونەويە كدا زمان لە كرۆكيجوانى و مۆسىقايدا دەدۆزئەتەوہ و بەنھىنى و ئەفسونىيەكى تر لە ناو زەين و ھەستەكانى شاعىردا دەخەملى و لەخانەي بالادا خۇى ئاشكرا دەكاتەوہ. زمانىك لە ناخى شاعىردا رسكاوہ و خۇى رەھىناوہ و لە پەلەيەكى پيوستدا پىگەبەھىوہ، شتە دووبارەبوونەكان دەخولقئەتەوہ و پيوتەبەھىكى زەينى و ھەستى لە گەل خوئەنەر پىكدەھيئەتتە و خوئەنەرى خۇى، كە تايبەتن و پيوتەبەھىكى زەينى و ھەستى و لە گەلدا بەتەين ھەلدەبۆرپئەت.

لە بنەپەتدا ئەم ئەزمونە ھەشت دەقى ئاستدارە، ھەردەقى دە جار خۇى دووبارە دەكاتەوہ. واتە بە شاقوللى دپتە خوارەوہ و بە ئاسۆيى بلاودەھيئەتەوہ. خوئەنەر دەتوانىت ھەشت دەقە بنەرتەبەھىكان بۆلۆزئەتەوہ و ئەوانى تر بەچىژى دووبارەبوونەوہ، يان بە

ھونەرى دووبارەبوونەو بەخوینتەوہ. ئەم دیاردەى دووبارەبوونەوہ دەیتە شوینى تیبىنى لەدایكىبوونەوہى چىژ و ھونەر و بېرۆكەكان. دەقە دووبارەبووہكانم بە دواى يەكدا رىزبەندى نەكردوون. وەك نامانج و مەبەست تىكە لاو و سەرھوژىر رىكەم خستوون و بەتەواوئى پروبەرى كىتیبەكەدا پەرتم كردوون. لە دووبارەبوونەوہشياندا لە مانای راستەقىنەى پىشترياندا نامىنەوہ.

ھونەرى كاریكردنى دووبارەبوونەوہ زۆرتەر لە سىنەمادا كاری پىكراوہ. فىلمىك دەبينىن وینەيەكى سەرەكى پىكھاتە و ھەلسوورپىنەرى تەواى فىلمەكەيە، بەجۆرى جياواز جياواز دووبارە دەیتەوہ. لە ھەندىك گرتەدا گفتوگۆيەكى لاوہكى دیتە ناوہو و بو ماوہيەكى كورت دەیتە بابەتى سەرەكى و وزە و تىنى چاوى بىنەر وەك فريودانىكى ھونەرى تەواو بو خۆى رادەكىشىت و وەرى دەگىت. لە ھەندىك گرتەى تردا رووناكى جىگای گفتوگۆيە لاوہكىسەكە دەگىتەوہ و دۆخ دەگۆرپت و دۆخ نامادە دەكاتەوہ. دەرھىنەر دیدگای تايبەت و ديارىكراو بو ھونەرى دووبارەكردنەوہ بەكاردەھىنيت. وەك يارىكردن بە رووناكى و جىگۆرپىكردن و برىنى گرتە و مۆنتاژ. لەم خۆ دەستىشانكردنەدا لاى من ھەموو شتىك بەو فۆرم و شىواز و خەيال و زمان و نوئبە خشىيەوہ دەست پىدەكات، كە لە دوا دەقەدا بەكارم ھىناون و ھەولم داوہ وەك نوختەى بىننى بيانخەملىنم. فۆرم و شىواز و خەيال و زمان و نوئبە خشى ئاسۆ و دوورى بەدەھىنەرى دەقن. ئاسۆ و دوورىيەكى خەملىن ھەيە، شاعىر خۆيەتى. ئاسۆ و دوورى بەدەھىنەر، ملەكەچى ئاسۆ و دوورى خەملىن دەيت.

لە دوا خالدا لە خۇدوان، رەنگە ھەم سوودى ھەيى و ھەم زبان. ھەم چالاككردنى زەين و ھەستەكان يىت، ھەمىش پەكخستنى زەين و ھەستەكان.

ئەيلوولى ۲۰۱۳ ھەولپ

پانگەواز بۆ گۆر شەلگەن

دەستم لەسەر دوو بالى فريشته بوو
بە نان و ئاو و ئاگرى خۆمەو دەبەزىمە سەر زەوى
بە

جۆشى	دەنگ و	زايەلە و	زەنگ و
------	--------	----------	--------

و	ياد
و	دروود
و	پەيام
هەو	ستايش

ھەوالى جىگۆر كىيى سەباح سايبىر ھەسەن

۲۰۴۵/۱۱/۱۸ - ۱۹۶۵/۱۱/۱۸

لە بستە خاكيكى مرادخواز و ماندوودا

شادييه كاني دەبيستيتەو

ھەشتا سال دەزوو بە دەرزى وە كرديكە

بە سەر راوەشاندىنى پېر خەمەو

بېۋورە مووچىر كىك چاۋى لىل كىردىم و سۇزىكى تايەت گىرتىمى
 مەلىكى كۆچەرى لەسەر لىكى درەختىك نىشتەۋە
 خويىتى پىيى بەسەر لىكە كەۋە جىيما
 چووم تەۋاۋى درەختە كە و خويىتە كەم ماچ كىرد
 ۋەرە خەۋنەم بار ۋوگەنمام
 خويىتى پىيى بالىندە بىي و لە ئاگر رابىمىنم
 لە ئاگر رامان ئاشق ۋەك مىۋە پىدە گە يەنى
 بىستە خاكە ماندوۋە كەش يە كپار چە دەبىتتە
 مۇسىقا و گۆزەي پىر
 لە ئاكامدا ھەر دەگەم بە بالى بالىندە يىرىندار و دلى خۆم
 ئىستىچاۋە پىيى فەرمانم بىفەر موۋى
 بۇ تاهە تايە سەر گەردان بە
 ئا ئەۋەتە من ئامادەم
 گۆر ھەل كەن ئەي تۇ لە كويى
 بە پىيى پىنگايە كى دوور و درىژم بىر بۈە
 مالىئاۋايى لەۋانە دەكەم پىيان گە شىتووم
 ئەرى مېژوۋ لە كىتپى چەندەمى ئاسمانى
 بە شىكىم بۇ تەر خان دە كات
 ئەۋە كاتەي مېژوۋ باسى خودايى دەھىننىتە سەر سەكۆ و مالىە كانمان
 من لەناۋ ھىكەمەت و ھىزى قسە كانى ئەۋدا

قوول و بىدەنگ و گوپراپەل
 ھەناسەى ئاسوودەبى ھەلدەمژم و بىر لە خۇم دە كەمەوہ
 كىتەبى ئاسمان وادەيە كى لە گەلما ھەبوو
 منىش وادەيەك و لە ھەستى خۇمەوہ ناسىومە
 ھەتاو بۇم دوا
 نابى ھىچ رازىك لە تارىكىدا بىمىنتەتەوہ
 شوپتەوارى ھەموو پىگا كانىش دەر بىكەون
 تەرمە كەم لە بەر ھە يوانىك داندر اوہ
 پوورەى شىعر دەورى گرتووم و ناوى شىعرم لەسەر لىئوہ
 شىعر لە دلەوہ نوپۇم لەسەر دە كات
 خوداى سەد و يەك ناو
 ھىكەمەتى وشەم تىدا بخرۇشىنە و لە شاعىرە

و	مەنگۈلى
و	دلپەش
و	بەدگۇ
ە كان بىمپارىزە	دەروونكلۇر

مەن پىئوھى ھەستەكانى زەوېم
 بە پىن رېنگايەكى دۈۈر و درېژم بېرۈه
 مېواندارى ئەوانە دەكەم پىيان گە يىشتووم
 رەگى مېۈھى مەى چە ترمە و ھەلمداۋە
 بە تاۋ ۋەرن ئەستېرەى شەۋقدار و براى گىيانى ھەستەكانم
 ئاسمانى پۈۈن قوۈل و بېدەنگ و گوپرايەل ماۋەتەۋە
 تايبەت دىدارمان دەبىت
 دەبىن بە خاۋەنى چاۋەكانى
 سىبەرى شووم لەسەر زەۋى لا دەچىت
 ۋەك چاۋى ئەۋ و دلى خۇمان
 بەرېنگادا يارى پۇيىشتن و گەپانەۋە دەكەين
 ماسۈۈلكەكانى رېنگا توندەبەنەۋە
 كەپرى پشۈۋدان لەمبەر و ئەۋبەرى دەبەستىر
 ھەر كاتىك تەماشاي رېنگا بىكەين
 ھەموو شىتېكمان بە بىر دىتەۋە و بەناۋ كاتىكى خۇشدارى دەكەين
 خوداى سەد و يەك ناۋ پۇيىشتن و گەپانەۋە
 لەم رېنگاۋبانە بۇنخۇشەدا تابلىيى بىع دلەپراۋ كىيە
 فرىشتەكانى فرىاكەۋتن ناھىيلن گورگ نىك بىنەۋە
 گۇرانى تىيدا دىتە سەر دەم و لەبىر ناچىتەۋە
 شاعىرى گەپراۋەى شەپرى گورگىش

دوودلى خامۇش دەبىي و گوئى بۇ گۇرانى ھۆگرى رادەدپىرئ
 يادەوەر يىيە بەخىشندە كانى و بەھرە و سرووش و شيعر دپتە فرىاي
 ئەى خوداى سەد و يەك ناو رپبوارپكى رۇشنى

	و	بەھرە
	و	سرووش
	م	شيعر
ماندووم	ماندووم	ماندوو

دەستەم بگرە باچمە مالى رۇشن
مالم لە سىبەرى بالى بالندە يەك دانا
گوتى لەبەر خاترى تۇ بۇ ماۋە يەك فرىن دوادە خەم
تاپشوو دە دەيت و تىر خە دە بىت و خەۋنىك دە بىنيت
خەۋنى

تەورات
ئىنجىل
قورئان

ئەرى شادى بېھۋودە خەۋنە كانم چى لى بکەم

۱

ئىيازى مردن

ئ	ا	ب	ت	پ	ج	ح	خ
چ	د	ر	پ	ز	ژ	س	
ش	ع	غ	ف	ق	ق		
ك	گ	ل	ل	م			
ن	و	وو	ۆ				
ھ	ه	ى					
ئ							

پىت ئەى پىرى شەو پىدار
 مردن ئەستىرەى رۇژى دەر خست و دەستى راخست
 بەسەرىدا مەيدان خوازى و گىان بازى بکەم
 فرىشتە لە پشت سەر مەوہ
 چاوى چاودىرى قوولايى ھەزار چاوه
 چاوم لەسەر ھەلناگرىت
 دەتوانىن بلىين لە بارىكى تايپە تدايه
 رۇخ پرس و را بە ھىزى ئومىد دە کات دۇنايدۇنى

ئاو
ئاگر
با
خۆل

يان

تەورات
ئىنجىل
قورئان

كاميان بىم

سه‌رئ بکیشه‌ مألێک که‌ بپاری کوشتنی
مانگ و بازی دڵ و بازی کێوانی تێدا نه‌دراوه
ده‌توانین بلێین له‌ باریکی تایبه‌تدا
چه‌ند روو‌خۆشانه‌ ده‌فی روومه‌تی خودا
په‌نجه‌ی باریک کردوو مه‌ته‌وه
هه‌موو پاریکی خستوو ته‌ دڵم
له‌ مه‌وبه‌دوا ژيان به‌ ساده‌یی وه‌رده‌گرم
ساده‌یی گیانی خودایی ئاراسته‌ ده‌کات
له‌ دڵ و گیان و چاومان پاده‌مێنین
دڵ و گیان و چاومان
پراوپر ده‌بن له‌ هێزی درێژ‌کردنه‌وه‌ی ژيان

۲

چاۋە پروا ئېيى تېكشكاۋ

بە روخسار ئىكى پې شادىيە ۋە
پروۋبە روۋى ئالاي ۋالاتە كەم ۋە ستام

ھېند بە ئاسانى ئاسمان وزەۋى لىك ھە لاتن
ھېند بە ئاسانى ئادەم ۋە ھەۋا پىشتيان تىك كرد
ھېند بە ئاسانى داىك ۋە باۋ كەم چاۋيان لىك ۋە رگىپرا
ھېند بە ئاسانى من ۋە خىزانە كەم لىك توۋرە بوۋىن

مندا لىك سىيە كانى خاۋ بوۋنە ۋە
ھەمو ۋە ھىزى خۆى ھىنايە ئەزنىۋى
ھەستايە سەر لاقە لاۋزە كانى
بە قوۋلايى ھەزار چاۋ سەيرى ئالاي كرد
شەۋنم لە چاۋى بوۋە ھەلم ۋە گوتى ئەى بۇ سىۋى پىۋە نىيە

چاویہ وانیبہ کی ٹیکشکاو

....
....
....
....

سہریک کہوتہ ناو چالیئیکہ وہ
 دہز گای راگہ یاندنیش پوژ نامہ ی پالہ وانہ مہقہ باکان بلاودہ کاتہ وہ
 مہشق دہ کہم بیم بہ ہہ لؤ
 بہ چر نوو کم ہہ موور پوژ نامہ کان بد پیتیم و جیر بہ جیر پان بکہم
 پاشان بیم بہ ژہنگی چاوی دہ عبا
 نامیری چاپخانہ کان بو تاهہ تايہ لہ کار بخہم

ده‌ست
ده‌ست
ده‌ست
ده‌ست

ده‌سه‌لاتی بیژراو و پرسیری
دوور که‌ونه‌وه لیتم و گیر خواردن و ویلکردن
ده‌ست و ده‌سه‌لاتیک گه‌نجینه‌ی نه‌ته‌وه‌که‌ی
شکاند و نیشانه‌ی شانازی له‌ ده‌ست خزی
نیگای چاویکی کویری کیشا
دل‌ی به‌شادی لپی نه‌دا
له‌تاوان هه‌موو خویتی هاته‌دموچاوی و په‌نجهری شکاند
تووره و به‌قین بۆ تاهه‌تایه‌ ملی به‌لای خۆ دۆراند‌ا به‌لادا‌که‌وت
شووشه‌ی ده‌روون و ناوی شکا و بۆنی گه‌نیو ئه‌وناوه‌ی

هه‌راسان
هه‌راسان
هه‌راسان
هه‌راسان

کرد
ئیمه‌ش چه‌ناگه‌مان خسته‌ناو‌ده‌ستمانه‌وه

۳

پەرەو ساكار پوونەو

خۆر سې بوو
پوومەتى ئاسۆي پىن گەرم نابىت
وەرە خەونم ناتوانم ھىچت لەبارەو ھە بلىم
راپەلە كانى تاسە و مالتاوايى ون دەبن و دەردە كەونەو
تووخواي جوان وەرە خەونم
بۆ ئەو ھى ساكارانە بېروانمە زەو
بازەو لە دلتوندىيە كىدا ھەناسە يە كى من ھەلمزىت
ئە گەر بىيىتە خەونم چاوم نەختىك گەرەتر دەبىت
ھەر دەبىي خانمى خامۆشى بىيىنم و شتىك روویدات
ئەى كاتى بىيىن ھەك برووسكە مە يە و تىمە پەرە
دەمەوئ بە تەواوى تىت پابمىنم و بەو پامانەو بۆيىم
وەرە خەونم
مانگەشەوان لە نزيك كانى و ئاويك
پىم بە كەنارى پشودان شۆردە كەمەو ھە و تىت پادەمىنم
لىم پامىنە لەمردن زياتر لە ژيان پىت دەژىم
و ھەك ئەو ھى كەسىك بېروانىتە خۆي
ئەمن ھەروا لەخۆم پادەمىنم و خوار و ژوور پىگا دەبېرم
لەخۆپامان لە بەھەشتى راز پەلەى داو

نايەيتەخەونم
لك و بالت له سەرەتا و كۆتايى شيعره كانمدا
دانا و له گەل پەپوولە پايزەدا پۆشتيت
تا ئاواز بۆ كيش و سەر وای شيعره كانم دانىيت
وهره خەونم
له دلشكانى خەونىكددا بە ئاگادىم
بەرەو سەردىڧرى تابلۆيەك دەچم
بە شىپوھى دۆزىنەھى مروارى
لەسەر پىشتى كەر كەدەن ژيان كورتە
بە شىپوھى ئاگر دزىنىش لە خودا وەند درىڧرە
داواى لى بووردن دەكەم
شتە كان لە ناكاودا پرووياندا
خوناي سىپىدەم بۆ كۆنە كرايەو ە ناو شووشەى ديارى

٤

هه‌رموو وه‌ره ئاو ژیا‌ئه‌وه

هه‌ر ده‌بیت له‌سه‌ر ئه‌م زه‌وییه‌ نا‌زدار ه‌دا

و	دیوی گوانشۆر
و	فیلی چاوسوور
و	مۆته‌که‌ی کل‌اوجادوو
له‌گه‌لمان بژین	هه‌زار پپی پشال لاپه‌شه

کار ئاسک ناچیتته‌ سه‌ر ئاوی تیژ

می‌رووله‌ش له‌ ئاوی هه‌یمن ده‌خواته‌وه

فرمی‌سکه‌ کانی خودا که‌ ده‌رژینه‌ سه‌ر زه‌وی بالنده‌ ده‌یانخواته‌وه

هه‌رمووش له‌ سه‌د و بیست و چوار هه‌زار پیغه‌مبه‌ر و من ده‌که‌ن

ئه‌ی خودا ئه‌وه‌ی داوا‌ی ده‌که‌م پیم به‌خشه‌ مردن

مردن سه‌ر بخاته‌ کۆشی چیمه‌نی حه‌وشه‌ و ناوچه‌وانی قوربانی

شه‌راب پیده‌گه‌ به‌نی‌ت

پشووی به‌خشنده‌یی و سه‌روه‌ریت در‌یژنی‌ت پیاله‌ی پر

ده‌ستیک به‌ ناوچه‌وانم دا‌به‌ینه‌

با وه‌ک ئاسۆی کراوه‌ چاوم گه‌رم بێ و نزای بیستری‌ت

لہ تو انامدایہ ٹاوی دهنو وکی پھرسیلکھ
بہو ٹاگرہ داکھم کہ لہ ولات دہبارئ
چل شہو و چل رٹوڑ خؤم بہ چیلکھ و پووشی ہیلانہی
شہہید حاجی لہقلہق بہستایہوہ
مانم گرت لہ خانہ دانانی ہہولیر
دہسال جاریک ٹہم کارہ دہ کہمہوہ
ناچمہ سہردانی بہہشت
ناشچمہ سہردانی دؤزہخ
نازانم پئیانداتیبہرمیان تییاندایمینمہوہ
دہچمہ سہردانی چرای گرسؤز
دہبمہ بلووری رووناکی پاریرئی و رازی دہوری ناوچہوانی

۵

پىشۋوى پال

دەبۋايە ھەر ئەو كاتە بېت لە

و	قاز
و	قورىنگ
بېرىسم	مراوى

مەلەۋانى گۆم يان رووبار

پىشۋو بە پالتان دەدا

گوتيان دەتۋانى بۇ خۆت بېرىكەيتەۋە

لە ھەزار سال چاۋەرۋانى و ھىچ بە ھىچ نە كىردىدا

شتىك نە گۇرا چاۋ داگىر سىنىت

قسە يە كى تازە پەردەى گويى زەۋى نە لەراندەۋە

پەنجەرە بە ۋىستى خۆت نە يىكەيتەۋە كويۋرە

ئاشق كە لە دەرگى مەيخانەى ئەزەلدا

فەرموۋى گويى لى بوو

داۋاي ژيانىك دە كات پىشتر گۇرانى خواستى بۇ گوتوۋە

دە يەئىنئىتەۋە ناۋ ژيان و لەمەۋەدۋا لە سىبەرى خۇى راناکات

۶

بەدوا پۈيشتىن

باران نمە نىيە
پووناكىيە كى خودايىيە بەسەر دل و گياندا دەبارىت

دە بىبارى	دە بىبارى	دە بىبارى	دە بىبارى
-----------	-----------	-----------	-----------

ئەو بەر و مال و حەوشە يە
دېواری نەخشی چىای هەزار پى بەسەر هوه يە
شويىتىكى دلگەرە بۆ گو پىگر تن له

۹	پادىۆ
۹	تەماشاکردنى زەر نەقووتەى ناو هیلانە
۹	تاسەى بال لىکدان
	دانەوئىلە

كەر وئىشكىك قوونە قوون بەدواى بەچكە كەيدا دەپرات
مانگى دەست و دلگەرم كۆسپەى پىنگای بۆ دەپ نىت
پىنگای كەلە كىئويىە خوئىتگەر مە كان

۷

پادىپىئانى دەنگى

نوالە گوپى لە پەشىمانىي قابىل گرت و لەرزى و گريا
 بىرى لەورۆژە كردهوه كه بەدبەختى پەيدا بوو
 پاشان منى كوشت و لە يادى نە كردم
 لە ياداشتيدا چلچرام بە لكى
 درەختى بەخت و خەونى دوورودرېژ و ناوبانگىيەوه ھەلىواسيوم
 لە ژووريشيدا پەنجەرەى گوللە نەبى
 خوداى سەد و يەك ناو نەپىنى غەربى ماله وە كردن چىيە
 چ پازىك دەنگمان بەرز دە كاتەوہ
 بەسەرنجى پى سەرسامى دانىشتووم
 لەبەر دەمى خۆم ورد دەبمەوہ
 زۆر نابا دللى مرۆف دەبىتەوہ دللى زەوى
 خەم نا
 ھەموومان بەورپىگايەوہ
 دەنگمان بە گۆرانى خۆش دەبىت
 لە ژېر سېبەرى گۆرانيدا پشوو دەدەين
 گۆرانى دەبىتە دل
 ئاواز ترپەى دى و تارىكييە كان بۆ دوور دە گواز یتەوہ

۸

دلى خىرۇشاۋى پىئالە

پىچ بەسەر گوئى و لاروومەتى نوالە
وہك بالى قەتتى ھاتوۋەتە خوارى
شەرم لە نەرمى و گەرمىى گوئى و لاروومەت دەكات
پىچ بە دەنوۋكى پەرسىلكەى لەسەر ئاۋى شىرىن ھاتوو
داۋاى خۇى خستە ناو دەستم
شەرمم بۇ كەس مەگىپە ھو
نەرم و گەرمىى گوئى و لاروومەت و شەرمم
لەبىر چوو لە دلى خىرۇشاۋى پىئالەى پىگواز مەۋە
بەر ئاگرى بەسەر نەچوۋى سۇز
چى بوو لەبىرم چوو
دەچمە شىنايى ئاسمان
ھەردوو دەستم نزاى لەسەر سەوز دەبىت
خۇمم بە بىر ھاتەۋە
بەر پەنجەرە نوالەى لى بوو

۹

رینگای جادووویی

ئەو هات
من چووم
من شیعر بووم
ئەو ناو کی رووناکی
ئەو سێ بەشی رینگا هاتبوو
پەردا خێک شیرێ گوێزی هیندی بە دەستەوه بوو
من بە شێک
لە رینگادا فرمیسکی شکۆ کەوتە خواری
دەتوانین بڵین دیداریکی تایبەت بوو
ئای رینگا روخساری ئاشنات
چەند سوور و سپی و خوداییه
من گەر پامه‌وه مأل
هەزار هیل لە ناوله‌ پمدا بوون بە ناو کی رووناکی
ئەو لە ناو خەرمانه‌ی رووناکیدا کارا بوو
کلیلی بۆ هەزار قفل برد
لە شیعردا گشت زه‌وی دەسووریتەوه
روخساریشی بەتەواو ته‌تی ئارام و روۆشنه

۱۰

ئادەتتىكى سالى مردنى داينا سوور

فالگرەو ەيە كى بەناو مېژوودا ھاتوو
 لە دىدارىكى كور تىدار پىنمايى كردم
 لە سالى مردنى داينا سوورى نەرمونيان
 مۆم لەسەر كىلى بگرىنم و دەست بۆ فرمىسكى ھەستى ببا
 مار سەرى بە شكۆى تاجىش گەرم بىيىت
 بەدى و پىوھدان لەبن تاجە كەيەو ە نامە بەرن
 دەرژىنە ھەوزى دەستنو پىژگرتنەو ە
 نامە تەنيا بالندەى خۆشخەبەر ناھىيىت
 ناسىنى بە ھار دژى بەدى و پىوھدانە
 نامە بزەيە كى بەخشندەيە
 دەمانباتە خەونىكى ھىمن و ئاكارى شەرمى گولەو ە
 دەر كەو ەو ە ئاكارى شەرمى گول دەر كەو ەو ە
 ئاواز لە گۆرانى نادزىپت
 ئەسپ بە بۆنوبە رامەى سواران دە گەپىنەو ە
 قسە بە كى نەستەقى لەبىر كراو دىتتەو ە بىرمان
 بە دىوارى ژوورىكى دلشكاودا دەر وانىن
 ھەست دە كەيت ھەموو شتىك دوايى ھاتوو ە
 لە كۆتايىشدا ھەموو شتە كان دەبن بە دل

۱۱

خۆۋى دركاندن

ماندوو بووم بە ئاشنابوونى يەكەمىن نەيىنى
لەو ھۆيەش نەگە يىشتم مەرۇف بۆ
دوای ماندوو بوون دەستە و نزا داوای دیدارى خودا دەكات
وہ لامي چارەنووسم دا يەوہ
ماندوو يىتى ھات
كەپ يارى مەرگى خۆم
مەرگ خۆى دركاند و ئامازەى دا
لە نيوان ھەنگاۋ و ھەنگاۋ يىكدا
شكۆى شوپنە وارت دە پار يۇم
نەمزانى دەنا بې يارم دەدا
لە نيوان ھەنگاۋە كانمدا بۆيۇم
ناۋكى پووناكى بېتتە لام و خەلاتى وەر بىگرم

۱۲

مانەۋەيى ۋەيتەپەك

بۆنى جۆگە ئاۋى بن بېر كە تەماتە و باينجان و ئاروو
قورپى خاكەناسى ئاۋدېر و نازى پەزېر
نازى دارە دارە دارە مىندال و مۇسىقام بەراورد كورد
لە خاۋىتكر دنەۋەي ساچمەي پراۋوشكاردا
گوللە يەكى كوپر بەراورد كارى كوشت
كارئاسك و كەر وئىشك خويئىيان لە زەۋى شووشت
ۋەيتە يەك مایەۋە
بۆ ھېندە بۇنت خۇشە ۋەيتە
كاتىك ۋەيتە كەمان بە سىنگى دىۋارى مۇزە خانەۋە ھەلۋاسى
دىۋار تواناى تىگە يىشتىنى بىرى ئەۋ بەراوردەي نەبوو
پەنگى وشە دەچىتەۋە سەر پەنگى ھەست
ئەۋ پەنگەي لە بالە پەر ھەستە كانى تىترواسك دەبىتتە خەلات
لە خودى خۇي مشتومالمان دەكات و زىادە كان فرى دەدات
كارئاسك و كەر وئىشكىش دەچنە سەر ئاۋى ھېمن
دەرەختى بلند بلند لەۋ ناۋەدا
بەرى باي دەست پەش دەگرن و چەپۆكى دەشكىنن

۱۳

پەروالىسى سىروشت

بەيانىيان گۆپكەي درەختى دامپىن كانى سۆمى چاوى نامرادانە
سىروشت لەناو رەنگى كراسى دىدەنىي كىژىك چاوى كىر دوو تەو
سەوزە و ميوە لە كەپرىكى ناوبازار دەفرۆشپىت
ئەنگوستىلەي ئەفسانە لە پەنجەم گىر بوو
من ھەمىشە ئارەزووى سىروشت بەرەوا دەزانم
كەرويشك خەو چاوى بەرىدا و لە لانەي بىتە دەرى
چىا پىر دەبى لە گەرمایى
دەشت لە پاز
مانگ دەتوانىت شايدىي فرىنى شەمشەمە كۆپرەش بدات
ترسىك لە دلمانى دا
بەرپۆە خۆمان پىر پاناگىرى
سىروشت دەمار لە پىشتى وەر گەرا

۱۴

گہر مہوونہ وہی یادہ وہری

کہ شوہہ وا سارد بووہ و باوبؤران توورہ و توند
ٹاوی حہوزی مہلہ کردنی حہوشہ و مال تہزوو پہ پدا دہ کات
گہ مارؤی ہہموو جیگا کانمان شکاند
تہ نیا گہ مارؤی جیگا پیٹی شہ ہیدہ کانمان ما
جیگا پیٹی شہ ہید ہیمنییہ کی پ پ بہ دل دہ نویتے
لہ روخساری ٹہو کاتہی مانگ دہ کات
کہ لہ گلینہ شہ پؤل دہ دا
ٹہوہ چیبیہ لہ گلینہ دا پہرہ دہ گری
پا بردوو ہاوپری جیماوی ٹیمہ یہ
شہ ہید ہاوپری جیماوی ٹیمہ یہ
لہ یادہ وہری گیان باز پدا گہ شہ دہ کہین

بارانىش سەرما دەشكىنەي و پرك و كىنەي باۋبۇران خاۋ دە كاتەۋە
ھىمىماي جىڭگا پىتكان كال نىن
لە ساتى بەھرە و سىرووشدا

و	دەيانىنىم
و	دەيانناسم
	دەياننووسم

پروناكىيە كى خودايىن چە تر بۇ دل و گىيان ھەلدە دەن
دىۋار پىكى دوورپىز بە دەۋرى جىڭگا پىتكان بەرز دە كە مەۋە
بەردە ۋامىش بىرى لى دە كە مەۋە
پىت و فەر و درە ۋشانە ۋەي لە گە لىمدايە
ناۋە ناۋە باي بۇنخۇشى قورى ئادەم ھەلدە كات
پەنجەي لە ناۋ پرچمان دەبىتتە
سىپەر و ھەتاۋ و شە كر و شىر
سلاۋى خۇيمان بۇ دەھىنەي
سلاۋى خۇرسكى بەھرە و سىرووش

۱۵

گەپىشتىن بە خۇت

بۆلای مالى تۆھاتم پىگايان لى گرتەم
چۆرتە و چەتە كان نە يانتوانى چ بکەن
دلم پىگای خۆى ھەبوو
سو پاس بۆ ئەو دلەى خۆم
ھەزار پىگای ھەيە بۆ گەپىشتن بە ناو كى پروناكى
نايەلى دلشكاو بىم
بەو جۆرەى كە ھەى دە تناسم
ناشكرى ئاشناى كەسى تر بىم
ناشېمە برادەرى كە سىك كە بمرى
دنيا ناو چە وانى لىئە
لەناو خەرمانەى پىرۆزايە تى بە خىر ھانتت دە كەين

۱۶

شىپىر ئەي ناوى خۆم

باو كە شىپىر

من كورە فېرېندراو كەي ناو بىرم

برابى شىكۆيە كانم چەشنى گورگى دەشتودەر

لووراندىيان و سەرى بىريان لەسەر داخستم

تفەنگيان پېر گوللە

دەمىشيان دارمال لە دەمەهەلبەست

ئەستىرە

ئائائەستىرەي پىرووم لەبنى بىرەو لەي هەلھات

باي بە لوورەي ناوچەوان گرژ و ترشاو

و	تەووزەل
و	زەبەلاح
و	دەم و لىئوزەنگاوى
ە	مردۆخ

لەو تەه‌ى چاوى رەشكە و پيشكە دە كات و تارمايى دەهينيتتە پاش و پيش
لەسەر زەويى نەرمونيان هەر پەشە دە كات
تەماشاي پيى دە كات جيگاپيى نيبه
تەماشاي دەستى دە كات ستوونى چە تريكى رانه گرتووه
تەماشاي دەمى دە كات پەندىكى باش بە كار نەهيناو
تەماشاي ناوچەوانى دە كات
قورمىبەك پووشى لەسەر دانەناوه
ئاخىكى دوورودر يىزى هەلكيشا و خۆى پيچا به وه هەلات
بەو نيازەى خۆى دا بر يىتتە وه
دياره باشكۆمەند نيبه
لەسەر ليوارى شۆستە دانىشتووم
سەيرى كەژاوهى تەرمىك دە كەم
تەرمىك
ئا ئا تەرمىك
بەناو ئاپۆرهى شار تيدە پەرى

بەلام ھەر بە گۆرستان ناگات
پاشان قەلەپەشېكى بەبادارى ئىفلىجىبوو
بەرە دەم ئاويكى وەستاوى گەنيو
بە گريانەو بەلە شە كىيەتى
نە كادوا بىكە وپت
پاش ئەو ەي شاعىرە پاشخاپەرەك و دوو پىشكە خوودارە كان
گۆشتى شىعەرە كانيان خوار دەم
سەمەندەر
ئائاسەمەندەر
لە دەمارە كانى ھەستەمەو بەلندبوو ەو
پووناكى بۆ ھەردوو چاوم ھىنا و پەنجەرە و ژوورمى لەخە و ھەستاند
ئەي شىعەر ئەي ناوى خۆم
پەرودەت كردەم چۆن بىمە كورە گەورەي بىنەمالەت
بۆ خوانى

ئاو
ئاگر
با
خۆل

داوھت كراوم
گۆرانىم گوت و بەناخى خۆم گەيشتم
بە ناخى خۆم بگەم بە

تەورات
ئىنجىل
قورئان

دەگەم

ٹاوپتہی دہستی گورگی

لہ بیر کردنہ وہیہ کی پاکیزہی و ٹہفسانہ پیدا
بالی مہلہی دہھاویشٹ و دلّی دابوہہ خودا
سؤتہ کی جغارہی دہ کہوتہ ناو فنجانی قاوہی
لہ میہرہ بانئیہک گؤرانئیہ کی زپرنی چاخہ کؤنہ کان
دہستی لہ سہر شانی دانا و بہر دہمی خؤی بینی
بای سہر پہلہ پہرہی کتیبی پروودا وہ کانی ہہلدایہ وہ
یہ کہم سہر ناوی
ٹہو زہو بیہی ٹیستا لہ سہری دانیشٹووی
دلّنیانیت خؤت لہ تایی کام تہرازووی دابنئییت
بؤت دہدر کینئییت
چی پروویدا وہ و چہند دیکتاتؤر داگیری کردوہ
کیش کوژراوہ و کہی ناوی لیندراوہ و کئی بوو
بوو بہ سہر بازی ون و کیش مہزارگای مرادان
میژوو لہ ناو خوینمان قاقا پیڈہ کہنی و دہنگی خؤش نییہ
قل کہ پیلان بؤ تہمہنی پہ پوولہ ریڈکہ خات

و	كوندەبۆ
و	چەقەل
و	واشە
و	بىزىمشك
	دووكلەكە

ى پاهىنانون

كۆرس و تىپىي مۇسىقا و دەستەي ھەلپەر كىيى بالا بەرزانىين
 لىرە گورگى خاوەندار لە كەمىن دانىشتووھ و ئاوتنەي پىيە
 ئىمەش لىوھى تەماشاي ژيان دەكەين
 دلى بەھارمان نەناسى
 ئەو دەستە بەھىزانەت ماچ دەكەم ئەي بەھار
 كە بۆنى گىيای دەرمان و زىندوو بوونەوھى لى دىت

۱۸

مانگمە لە ئاۋ پۈۋونا كېدا

گەر مای سووتېنەر
سەر مای ئېسكتەزېن
مانگم لە ئاۋ كلاۋى بە پۈۋوراۋ كەرد
ۋېنەى شارى خواستە كانېشم لە پېش خۆم بلاۋ كەردەۋە
چاۋى پاراۋم لە سەر پۈخسارى پەرى شاراۋەى بەھەشت پراگرت
بايەكى تېژھەلى گرت و فراندېيە ناۋ تە پوتۈز
تېشكى خۆرە تاۋىكى نەرم
لە سېيە كانم دەرھات
دانېشتن لە ژېر دەرەختى نەزىك كانى و ئاۋ
نەۋاى بەختيارى خودا يېيە
تېشكى سېمى كەسو كارمى لېن دەرەدە كەۋىت
لە كېۋى دلم دەدا

لەناور ووناکیی شۆرشگیپ دەمیئەمەوہ
 ھەزناکەم لە شوپئینیکی دوورە دەست و ژیانئیکی تردا بژیم
 سەرم لەسەر کتییی رووداوە کان ھەلگرت
 تیشکی چەتری ژوورم درەوشاندەوہ
 دەرگای مأل

پئ	و
دەست	و
دل	و
چاو	ن

لەگەلم دین و دەرۆن
 خۆمم دەدەنەوہ دەست و خور پەم پئ دەبەخشنەوہ
 بە ھەستی گەرانیەوہی مأل سەیری شارم کرد
 مألئک رووناک بە پەنگی ژیان
 ژیان گەرماپی ئەو ھەنگاوەیە
 بەرەو لای تۆ ھەلیدەھینم ئەی ناوکی رووناکی
 یان کۆچی سووری یاران

ئەي خوداي سەد و يەك ناو من بە زمانى

تەورات

ئىنجىل

قورئان

دەدوئىم

دەمەم پېر قسەيە و ھاتووم تىشكى دەروونت سەرىپىم بخت
ھەلەبووم

تۆ خۆم بوويت

تىشك لەناو سىروشت و سىرووشدا ساكارە

درەختى ئادەم و ھەوا

لەناو كىتېبى ھەزەكەم ئەو وندە بېژىم

چە دۇناسكانە لە كۆچى سوورى ياران كەوتە گىريان

۱۹

ئىيازى بەراورد

لە شەودا نوالە ھاتە لام
پرسىم بۇ ئىستا
سەرى شىكۆمەندى راوەشاندى و بە لەرەى لىئو و نەختىك نازەوہ
ئەى بۇ ئىستا نا
ئەگەر بە رۆژ بەھاتىواىت
بەراورد دە کردى بە شىكۆى بەھرە و سرووشى خۆر
تەماشایە كى سەر پەنجە كانى کرد
پەنجە گەرەى بەسەرى پەنجە كانى داھىنا
سۆزى زاىلە يەك بەرەو خەمگىنى و تارىكىيە كانى دل كىشای
جىگاپىنى لە ناوچە وانم رۆچوون
نوسىم ئەو رستە يە لىكبدەوہ

يادگاريت دە پار يېزم و بەردەوامم لە خۆشەويستيت
لۆكەى ناو قاميشى نەيى قاوہيى سووتا
سووتا و ئاوا دوا
ئالاکەم بەرز دە کەمەوہ و شىتانه خۆم ھەلدەدەمە دەر ياوہ
دوا قسەم لە گەل توندوتىژيى شەپۆل دە کەم
ھەول دەدەم ھيچ پروونەدات
کۆتايى والەتە کەدايە و گۆزەى مەى لەسەر پەنجەرە دەسووتيت

۲۰

دره‌ختی بنه‌ماله

دیوان و مال‌م سه‌رپژن
له‌ تیشکی خودا و پیاله‌ی پری به‌زه‌یی
ده‌ستی ره‌شی ده‌سیسه‌ ناتوانیت بیانشار یته‌وه
به‌یانیه‌ک به‌ئومیدی
مه‌حال ده‌سته‌مۆ کردن له‌ خه‌وه‌له‌ده‌ستم
ده‌چمه‌ ناو په‌ری گقبووه‌هی که‌له‌باب له‌ کاتی بانگدان
بیر له‌ تۆ ده‌که‌مه‌وه‌ ئه‌ی که‌سوکار و دره‌ختی بنه‌ماله‌م شیعر
ده‌مه‌وی له‌ناو ره‌گ و چل و بالتدا بمرم

لەناو پەگ و چل و بالى ئەو مردنەدا

و	خەلك
و	ئازادى
و	ناسىنى بەھار
ھەن	سىبەر و ھەتاو

بەو چەشەنە كور پىك ھەبوو
 دەر بەندى گۆم و ھەولپىرى خۆش وىست و خودا
 بۇ خۆى بردىيەو
 بۇ ئەو ھى لە ژىر پىستى دلى خۆيدا بىژىيىت
 ئەى كە سوكار و درەختى بنەمالەم كە تۆ دىت
 زىاد لە پىويست ئاگام لە خۆمە و باران لە پىژنەو ھەبىتە نمە
 ھەستىار و تايبەت دەبىت و لەسەر رووناكىدا دەنوى
 شتىكى تر نامىتى سەرم بسوور مىنىت
 مۆم ئاوى رووى خۆى دەر پىژىتە ژىر پىى خۆى
 ئاوى روو ئاشتىيە كە
 ھىچ شەر و پەلاماردانى بەھار و دوودلىيە كى تىدا نىيە

۲۱

قەراغى دەف

خودا لە بۇشايى نيوان ئەستىرە و مانگدا منى دۆزىيەۋە
دەستى گرتەم و ھىنامىيە خوارەۋە
لە سىبەرى درەختى پىرۆزدا نىشتە جىيى كىردەم
بالىدە ھۆگرم بوون و بەرزىيان كىردەمەۋە بۇ ئاسمان
دووبارە خودا پىشكىشى زەۋى كىردەمەۋە
من لە شەۋى تارىك و نووتە كدا
بە چىراي دىزانەۋە نەھاتوۋمەتە ناۋژىيان
لە رۆژى نىۋە پۇدا تاسە رىسكاندىمى
پىخۆلەي ناۋكەم بوۋ بە چەرمى ورد دووراۋى قەراغ دەف
گىردەنشىنىكى دىلنەرم لەسەر ئاۋازى كاتۇمىرە كەي كۆك دەكەت
بۇ ئەۋەي بىچىتە گەشت و خوار دىنگاي خاۋىن

دەتوانن بە پرونى لە پىگاوبانان بمىينن خوئىنم دەجۆشى
لە گەورەمەندىيى باال لىكدانى كەلەبابدا
سىيەكانم پى دەبن لە ھەواي تاسەي پىسكان
كونى شمشال لەرەي دالى دەناسى
ئەوھى لە پۆژى نيوەپۇدا تاسە بىپىسكىنپىت
جگە لەوھى جۆگەكان بىخاتەوہ سەريەك
بىر لە ھىچ شتىكى تر ناكاتەوہ
چاوى ھەقىقەت ترووسكايىيەكى گەرمە
ئاگرى بى ئامان نىيە
تارىكى نامىنپتەوہ
كاتىكى باشە بۇ ئەوھى
فوو لە ناو لە پىم بىكەم و بگەپمەوہ ناو تاسەي پىسكانى خۆم

۲۲

ئاۋرۇشپىنى دەموچاۋ

لە نىۋان دىل و زماندا
پوۋەك بۆنوبە رامە وەردە گرېت
پوۋە كى خەۋلىكە و توۋى مۇزە خانەش
ياد لە جۇگەي گەرم و نەرمى خەيال دەموچاۋى ئاۋرۇشپىن دەكات
ھەلۇش ھىيىزى لەنگەر گرتنى لى، وەردە گرېت
ۋا مردن ھات چ دەگە شىتەۋە
چ لە نىۋان دىل و زمان ھاتوچۇ دەكات
ئەي چى وپىنە دەكات و دەتاسى
دىل و زمانم بەدارى ئالا ھەلۋاسراون
شەھىد ماۋە و يارمەتى لە ناۋكى رووناكى وەردە گرېت
پەنگاۋ پەنگى كردن

دېيىۋى تىكبەر نامە كەي ھەلپچىرى و پىر بە پىن پىدزەي كىرد
كىرم لە گىيانم نادا
خانووم دىلۇپە ناكا
مانگم تىرىفە دەدا
ھەلۇ لە لەنگەر گرتن وەنەوز نادا
تەونى جالجالۇ كەش كىشى گرانى پىۋە ھەلناواسرىت

۲۳

سىندووقى تەرم

لە دەم پروبارىك دانىشىتم
نىگەرانىي شىعەرىكەم لىككەدايەو
لە پىش دىلم ئاۋەكە دەھاتە پىشەو و دەگەر ايه وە
تەواو وەك درىندە يەك لە بۆسەدا بى
بىيە وىت نىچىرىك زىر چە پۆك خات
بروام بە چاۋى خۆم كرد و خوۋىتم جۆشا
دەنگى ئاۋەكە دەنگى دلەراۋ كىيەكى ترسناكى

لە شىۋەى شەوقى ھەورە برووسكە دەھىنا
بە قوولايى ھەزار چاۋ لە ئومىدى شىعر دەژيام
خۆر بە تىشكىكى توند لە باۋەشى گرتەم و سەرپىيى خستەم
بە دەست و ھىزى دايكىك دەستى بە دەموچاۋمدا ھىنا
دەموچاۋم تەواۋ ھاتەۋە سەر خۆ
سندووقى تەرم ھەر يەك مردوۋى پى دەبردېتە گۆرستان

۲۴

خۆشپروونەوھى ئاگرى دل

شەوھ لە

و	دەرزى
و	خەنجەر
ى	قورئان

پشت سەرى مەلۆتکە ساتمەى کرد و لە پەوړو و کەوت
 پاشان لە پارەو پىكى داخراودا ھەراسان ماىەوھ
 لە مەلۆتکەى پرسی ئیستاچ بکەم
 پروانە ئاگر و لە گەل ئاگر دا
 بسووتى و ئاھەنگ بگپړه و نوقمى شکوى ئاھەنگ بە
 پاشان پرۆ بە تەنیا بمره و وەرەوھ
 لە دلدا ئاگرمان ھەيە
 ھەر کەسێک داوا بکات ئاگر لە دلې خۆیدا دەدۆزیتەوھ
 سوپاس بۆ دۆزینەوھى ئاگرى دل
 گەوھەرى درۆزان و دەستنوێژى بە تال نییە
 ھەموو شتیک دە گەيەنیت و بەوپەرى خۆى دە گات

لەسەر سىنەى ئاوى خدر دەخۆمەو

و	دەرزى
و	خەنجەر
	قورئان

لە ئۆۋەو پەنا بۆ ئۆۋە دەبەم
 شەوۋە براى قەقنەس نىيە
 قەقنەس ئاگرى ناسى و ئازارى نەدا
 شەوۋەش پىيى لە برزئانگ رۆچوۋە
 تەماشائى پردى شكاو دەكات
 بالندە خۆى بە ھەر چوار لای قەفەس دادەدا
 قەفەسىش دەھەزار تەلىسىمى ئاگرىنى تىدایە
 كەسىش نەپىرسى ئەو تەلىسمانە چىيان تىدایە
 كىش لە دیدارى ناو كى پرووناكى دەمىنیتەو
 ئەى گىيانى ئاگر و قەفەس

چاوم لیئ بووه و ئیستا واده‌ی دوا‌ی جوانه‌مه‌ر گیمه
له پیشوا‌زیتدا ده‌ست به‌ زه‌مبیله‌ی پر‌م و میوه‌ ده‌به‌خشمه‌وه
به‌ مه‌به‌ستی د‌ل ده‌گه‌م و ده‌پر‌سم د‌لی من کی‌یه
د‌ل به‌رده‌وام له‌ ئاسمان خول ده‌خوا و پر‌تمایی هه‌ل‌ۆ ده‌کات
هه‌ل‌ۆ ده‌بی‌ته‌ د‌ل

۲۵

بۆنوبہ رامہی کہ لڑیان

مہرگ سہر لہ سہرم ہہ لگرہ
چاوی پاراوم لہ سہر مانگی چوار دہ بہ
کۆمہ لیک ٹہ سستیرہم لہ دہور وپشتی داناوہ
باسی پرووناکی بۆ نوالہ دہ کہن
کاتیک پرووناکی دہ کہ وپتہ سہر میزی ناو باخچہ
وہک دہ سستیک لہ ژیر چہ ناگہ
دہ موچا و جوان و ٹاسوودہ پیشان دہ دات
بہ لینم بہ پرووناکی داوہ
دہ زووی تاسہ لہ بارستی دل ہہ لیکہ مہوہ
ناشزانم بہ لینی چی لہ پرووناکی و ہر بگرہ
لہ کاتیکدا لہ دلہم دہ پروانیت و دلہمی پر بۆنوبہ رامہی
کہ لڑیان کردوہ
مہرگ مالہم لہ نیوان کتیبی ٹاسوودہ بی و کتیبی دل
لہ سہر پپیہ
لہ ناویکی تازہ بۆ کہ لڑیا و دہ پرسم
کہ لڑیان دہ بیتہ دل

۲۶

گه‌رمایی ناوچه‌وان

له‌رزی دیدار له‌سه‌ری په‌نجه‌ی پیمه‌وه‌ ده‌بیته‌ رووداو
 به‌ته‌واوی ده‌مار و خوێتمدا
 می‌رووله‌ و هه‌لبه‌ز و دابه‌ز ده‌کات
 له‌چاومدا ده‌بیته‌ ئاگری بی‌ ئامان و هه‌والی مه‌رگ
 له‌رووناکی دیداردا چاوم سووتا
 له‌مه‌وبه‌دواهیچ مووچر کیک‌به‌چاومدا تیناپه‌ریت
 دیمه‌نی ناشیرینیش سه‌رودلم ناگریت
 ته‌نیا ده‌ست له‌چورچ و لۆچی ناوچه‌وانم ده‌خشیتم
 که‌به‌دلی دیدار به‌رپگادا برۆم
 دره‌خته‌کانی ئه‌م ده‌ست و ئه‌و ده‌ستم چاوپروونم
 له‌گه‌لمدا ده‌رۆن و پروانینه‌کانم ناشیوینن
 نه‌بینین بالنده‌ له‌ ئاسمان و پر و کاس و تاساو ده‌کات
 ئای چاوم چه‌ند ئاره‌زووی فرمیسکی شکۆی هه‌یه
 چ‌شینیای ئاسمانی له‌ناوبرد

لە رووناکیی دیداردا دال دای لە دەمار و خویتم
کلۆش بۆ گەنمی رزای گیانم باری
ناسینی بەھار لە دلی نوالە دا بوو
ویستم بیناسم نەمناسی
لەمە و بەدوا لە سێبەری خۆم و چان و پشوو دە دەم
بۆ دیدار و خەونبینینیش دە چمە ناو رووناکییە کی شەرمن

۲۷

ياقرووتى ئەنگوستيالە

لە خانوو و مالى سەر ئەم بەر زايىيە
گولپىكى ناو باخچە يىم ليكر دەوہ
كە ھىشتان خوناوى شەوى لەسەر مابوو
ئەلقە يە كم خستە ناوى
بۆ تۆم لەسەر لىوى پەنجەرەى مالتان دانا
لە چاوپكى چاوەر وانداج باسە
ھەموو رۇژ ئىك لە پەنجەرەرا
ژيان بۆ پامانى پاك و سرووشى خودايى ئامادە دەكەم
قومر يىبەك لە شىئوہى دل بەر چاوى پەنجەرە دەكاتەوہ
چاوى پەنجەرە بەھۆى داخستەوہ سەير دەزر يىنگىتەوہ
بەو تەمەنە شەوہ پىرام بە ئەلقەى ناو گولە كە ماوہ
گوتەم دەچمە بەر پەنجەرە يە كى تر
شە كراوى لە بەر بگىر در پىت
پەنجەرە يە كى لەم پەنجەرە روونتر بىھوودە يە

ياقووتى ئەنگوستىيلەم
ويتهى رووناكويهك پيوهه هه لواسراوه
دەستم بە شكۆى رووناكويه كه وه گرتووه
ئەمە هەمووى ماوه يە كى زۆر نيهه رووى داوه
خۆشترين كاتى تەمەنە
دوو بارە دەست بۆ گۆلى ئەلقە لەناو بەمەوه
چاوه كانم نووقاند نوالەم بينى لە نزيكم دەژى
چاوى پەيامىك لەسەر پيىستى زەوى نيشت
وزەى بەخشىيه گژ و گيا و بۆنى گژ و گياى
مزر و شيرين بلاو بووه تەوه
دەنگى گيانلەبەر و هەموو شتە كانم بە گۆرانى دپتە گوى
گۆلىك بە يەخەى شەقامى بن قەلا پرشنگ دەدا

۲۸

بائنده‌ی یه‌که‌م و دووه‌م و سێیه‌م

به‌پینگادا مامه‌وه
قومرییه‌کی دل‌پروت قاچه‌کانی له‌سه‌ر شانم گیر کرد و چاور و ونمه

خودا	بالیکی بردمیه‌مالی
نواله	باله‌که‌ی تری مالی

مالی خودا دره‌ختیکی به‌رزی تیدا بوو
سێ بائنده‌ی به‌سه‌ره‌وه‌ بوو

گنجیم	بائنده‌ی یه‌که‌م
جوامیریم	بائنده‌ی دووه‌م
پیریم	بائنده‌ی سێیه‌م

مالی نوالہ حہوزی ٹاویکی پاکی تیڈا بوو
سی بالندہ لہ ہیمنی ٹاوه کہیان ده خوارده وه

گفجیم	بالندہ یه کہم
جوامیریم	بالندہ ی دووہم
پیریم	بالندہ ی سیئہم

بۆ ئه‌وه‌ی به‌ر پێگاو به‌مینه‌وه
ده‌ست به‌ شکۆی بالی بالنده‌ کانه‌وه‌ ده‌ گرم
ئاسمان به‌ چاوی چاک بینینه‌وه
سه‌یر ده‌ کات و خواست به‌ جی ده‌ هینیت
بالنده‌ کان به‌ سه‌ر لکی دره‌خت و ده‌می هه‌وزه‌ که‌وه
ئارام ده‌نو و کیان ده‌ جوولین
تاسه‌ی بینین چاویان
ده‌ره‌ه‌وشیتته‌وه‌ و ده‌بنه‌ چا ورونی ئه‌وانه‌ی به‌ر پێگادا ماونه‌ته‌وه

۲۹

بہ تالیپوونہ وہی داروا

کار ٹاسکیتک بہرہو پاوانی من دی و بونی شکو لہ شاخہ کانی بہرز دہبیتہ وہ
کار ٹاسکیتک بہرہو پاوانی من دی و بونی شکو لہ شاخہ کانی بہرز دہبیتہ وہ
کار ٹاسکیتک بہرہو پاوانی من دی و بونی شکو لہ شاخہ کانی بہرز دہبیتہ وہ
کار ٹاسکیتک بہرہو پاوانی من دی و بونی شکو لہ شاخہ کانی بہرز دہبیتہ وہ

تہمہنی بہفری سہر لووتکہ بہ پیتہ و دہرژیتہ باخی ناوبانگہ وہ
تہمہنی بہفری سہر لووتکہ بہ پیتہ و دہرژیتہ باخی ناوبانگہ وہ
تہمہنی بہفری سہر لووتکہ بہ پیتہ و دہرژیتہ باخی ناوبانگہ وہ
تہمہنی بہفری سہر لووتکہ بہ پیتہ و دہرژیتہ باخی ناوبانگہ وہ

پەپوولە بە تاسەوہ راوی بۆنى پاککردنى ليمۆ دە کات
پەپوولە بە تاسەوہ راوی بۆنى پاککردنى ليمۆ دە کات
پەپوولە بە تاسەوہ راوی بۆنى پاککردنى ليمۆ دە کات
پەپوولە بە تاسەوہ راوی بۆنى پاککردنى ليمۆ دە کات

رۆژ لەسەر رېڭاگان دەردە کە ویت و دەبیته خە یالیکى ئەفسانە یی
رۆژ لەسەر رېڭاگان دەردە کە ویت و دەبیته خە یالیکى ئەفسانە یی
رۆژ لەسەر رېڭاگان دەردە کە ویت و دەبیته خە یالیکى ئەفسانە یی
رۆژ لەسەر رېڭاگان دەردە کە ویت و دەبیته خە یالیکى ئەفسانە یی

ئەي سأل
سالى تازە
ئەمەن ھىچم لەتۆ ناويت

كار ئاسك تاريك بوو وەك ھىلانەي ھىلكە شكاو
تەمەنى بەفر تاريك بوو وەك ھىلانەي ھىلكە شكاو
تاسەي پەپوولە تاريك بوو وەك ھىلانەي ھىلكە شكاو
رۆژى سەر پىگا تاريك بوو وەك ھىلانەي ھىلكە شكاو

وەرە خەونم ناتوانم ھىچت لەبارەوہ بلىم

۳۰

هه‌وآلپر سسین

خودا له‌بیر هاتنه‌وه‌ که‌یدا
له‌دانیشتووانی قه‌لای هه‌ولیری پرسی
مانگ به‌چاوی گه‌رمه‌وه
پووی به‌ره‌و شار سووراند و ته‌ماشایه‌کی کردن
نه‌خیر لی‌ره‌نین
حه‌زیان له‌و مردنه‌یه
جلوبه‌ر گیان له‌سه‌ر پرسته‌خۆر بیسووتینیت
قه‌لآ ئاگری تی به‌ربوو
ساردیش بووه‌وه
هیوادارم له‌هه‌وآلپر سسین به‌رده‌وام بیت
هه‌وآلم دا‌بتوانم مانگی ناو‌گۆزه‌ی مه‌یی ئه‌شقی بدزم
چه‌ندم کردنه‌متوانی

خودای سه‌د و یه‌ک ناو وابکه شکۆی ئەو د‌زییه‌م به‌ر بکه‌و‌یت
خوداوه‌ند ناتوان‌یت بنووس‌یت خودا
خودا ده‌توان‌یت بنووس‌یت خوداوه‌ند
نووس‌ین پر وخسار ده‌گه‌ش‌ین‌یت‌ه‌وه
یار‌ی د‌ل یار مه‌تیم ب‌ده‌بتوانم بنووس‌م د‌لی خۆم
له‌گه‌ل د‌لی خۆم راو‌ب‌ژ بکه‌م و را‌ز ب‌در ک‌ینم

۳۱

لە گەلپەك شىرەتەدا

ئىۋارە دلى خۆى گوشى
لە تەختايى شاخپەك دانىشتەم و پشوم دا
پىشتەر ناۋچەۋانى مېژوۋى ولات بوو
بادىيەك شىرى مەرە زەر دەم دانابوو
شەيداي راز پىكەكە كەى رژا
ھى منى رفاند
نوالە بۇ دەست ناخەيتە سەر دلت و ھەلئاستىيە ۋە سەر پىن
شىرى مەرە زەر دەيان دزىم
رۆژنەك دەمە ۋە بەيان ھەموو دنيا شىرى مەرە زەر دەم دەدەنە ۋە
لە دەمە ۋە بەيانى ھەمان رۆژ نوالە لە تىشكى راز دادە بەزىت
بە دلخۇشىيە ۋە سەر دە كىشىتە
مالى شاعىر ئىكى لە شەرى گورگ شكاو

لاشە يەك دەدۇزىتتەۋە
ئەم لاشە يە لە كى جىماۋە
كى دەيشۋات
كىش دەينىژىت
لە گەلىك شوپىندا
درەختى لك و بال بەردار لەرىيەۋە

۳۲

وئېرۈن و دەركەوتتەوۋە

مىرۈولە دەنك دەنك گەنم كۆدە كاتەوۋە
دەيكات بەقۇمە تىك
لە پەنايدا شەرە تىفەنگ دە كات
ئەرى مىرۈولە ئىشك لە چى دە گرىت
يان نىشانە گرتن لە نىشانەى بە تال چۈنە
خوداۋەندان كەمىك چاۋەرۈانبن
ئومىدى خۇمان لەسەر نىشانەى بە تال تۆمادە كەين
ۋانەى دىۋوجامەمان تەۋاۋ كرىد
بەھارى و چاۋسورۈوون دىئىنە سەر شەقام
جىگاپىنى دىكتاتۈر
زامى لارەشەيە بە ناۋچەۋانى زەۋىيەۋە
زەۋى لە ھىچ پىكەۋت و ۈرۈبەرۈوۋونەۋە يە كىدا

نەترساوہ لە مردن
ئەری زەوی بە نەرمی لیۆت بچوولینە و شتیك بلی
کورەکانی من
لە ناو لەپم ون دەبن و لە ئاسمان دەردە کەونەوہ
کەسیش لە پشت تەونی جالجالۆ کەوہ سەیریان ناکات
ئەمپۆئە کتەرە کۆسە کە ھەرچی پیشکیش کرد
لیۆی کەس شادی نەھاتی
برۆی کەسیش جووت نەبوو
چورچ و لۆچی دەوروبەری چاوی
حە کایەتخوانی شار گەمارۆی نەشکا
کورەکانی زەوی گوتیان چاوەروانبن دە گەرپینەوہ
بەردەوام دەبین لە دووبارە کردنەوہی ئەم ھاتن و چوونە
یاری لە گەل چۆلە کەی ئاسمان دە کەین

دہست دہ خہنہ سہر دلایان و دہ کھون
چؤلہ کہ یہ کبہ سہر یاندا تیدہ پھر پیت
لہ و تہر مانہ ورد دہ بیتہ وہ
چرایان ہیٹنا
پہ پوولہش
کئی بکوژی پہ پوولہ یہ

۳۳

ئاسىيىنى ھېلى

ھەندىك تىپەي پىن كەس بۇي ناكىرى گويى لىن بگىرىت
ھەندىكىيان سووك
ھەندىكىشىيان گران
پوخسارى پىر ھىماي تارمايى دىتتە پىيش
لە باخچەي ئازە لاندە كەر كەدەنىك
لەناۋ تەۋنى جالجالۇ كەيە كدازيانى بۇ دابىن كراۋە
گۆرى پىاۋىكى رىتدارىش
پەرژىنى نىيە
دەزەنم ناپىت لەمەۋبەدۋا بىر لە ھىز بىكەمەۋە
سىمرخى ئەفسوۋناۋى داۋاى ئامۇژگاريمان لىن دە كات
لە شوپنەۋارى يادگارى ھىلكەي پىرۋزى دە ترووكى يان نا
نوالە لە خەيالدا بىندرا

كەس ناتوانىت دووبارە بىيىنىتەوہ
ئەفسانە لە ھەنگاوى ياران ڤووبەرى دەبىتە ڤووناكى
من دەزانم بەدەورى ئەستىرەيە كى چاوناس
وہستاوم و ئەويشم لە پىر نە كر دووہ
دەمەوئ ئەستىرە بىم
مەبەستم بەخشىنى ڤووناكى و دلدانەوہ و لاوانەوہى پەڤوولەيە

۳۴

كەز اوھى گورگى ئاشتىپ خواز

لە باخچەى ئازە لانى گلکەنددا
گورگىكى ئاشتىخواز ھەبوو
ئاگرى سەرپىشتى گاي دە کوژاندهو
ھەولمان دا جىگاپىيى
بناسىن و ھىلکە قەتپى تىدا کۆبکە ىنەو
كەز اوھ پەت بوو
لە چاوهر وانىدا قەتپىھە کان دە چنەو ھەسىنگى دەشتايى
لە کاتى ئەو چاوهر وانىيەدا لە دايک دەبىن
پۆژ كە ھەلدئ چاوى لە پۆژى پىشتىرى
پوونتر رازى گيانى گيانان پىشان دەدات
لە بىر و مېشكى خۇمدا
گويم دايە گۆرانىيە كى ساكار
ترپە و ئاوازە كەى لە قەرەبالغى جەژنى لە دايكبوون وەر گىرابوو

۳۵

ئەفسانەنى خوت

ھەور لە زەوييەو ھەرز دەبىتتەو ھە ئاسمان
بۆيە ھە تاو دادەبارىتتەو ھە
خەم بۆ ئەو شتانه دەخوات لىيى ھەجى ماون
تەنيا جارىك ھەرز دەبىتتەو ھە
زۆرتەر لە جارىكيش خەم دەخوات
ھەرز بوو ھە دەور ھەرى ئىواران لەسەر پردى نەمرى
چاوى ھە كانگاي جوانى گەرم دەكات

كانگای جوانی رایه لی هه زار تویی ئەو شه رابه یه
پیتی ده لیین

و	جه زنی کۆچی بالنده کۆچه رییه کان
و	نان به ده می برسییه وه کردن
و	زهین نه شله قان
	ئاوازی پیتی ئاشنا

پاشتر ده تاسیج و بۆ ماوه یه کی زۆر ور و داماو ده مینیتیه وه
پاشان زه رده خه نه یه ك بۆ خودا وه ند و فریشته ده کات
به نابه دلاییه وه ده لییت وام لییره
ته ماشای منی زیندوو بکه ن له ناو خۆتاندا
کۆسپ و ته گه ره ی خه مخوار دنیش له جه نگه ل زۆر ترن
شیپی جه نگه ل هه ناسه ته نگ ده کات
چاویش کول
چاو کردنه وه و داخستنی بۆ چیبیه ئا ئه مه یه ژیان
با به لیینه کانی پیتی دابووی هه لیده وه شینیتیه وه
داغانت ده کات و ده روات

كات لە بەرزبونەو پان خەمخواردن كاميان بەشى تۆيە
ئەى وئىل بەھەموو بالە كانت
ھەر چۆنىك بىت دەبى ھەست بە ھەموو شتىك بكەيت
شتىكىش بدۆزىتەو
ئەفسانەى خۆت
جەستەت لەناو كولىزەى گەرم و پۆخت لە گولى لىببوردندا
ژيانى خۇيان دەژىن
پايردووناگە پىننەو
ھەلپەى ئايندەشيان نىيە

ئومىيدىان بە خەۋنە

و	موور ووى زەر دووى
و	دەنوۋكى پەپوۋلە سەلىمانە
و	گوپى كەرۋىشك
يان بېنىتە پى	دەرزى شەۋەگرى ئەفسوون

شتىك داۋادە كەن كۆيان بىكاتەۋە و بفرپىت
 ئىمە لەسەر پردى نەمرى لە پىشۋازىتانىن
 كوا ئاسمانى خودادا و خۇشەۋىستان
 من لە پەگى گەشانەۋە ئاسمانم ناسىۋە
 بېىنن چۆن بۇنخۇشانە دوور دەكەۋمەۋە
 ئارەقەى بال لە ماندوۋوبووندا
 بۆنى كولىرە و گولى لىبووردنە
 ئايا بۇنىان دەناسىن
 ئەۋە درەختى بۇناسىنە
 لە بەرمالى خودادا و خۇشەۋىستان
 تانزىك ئەستىرەى بالدار بەرز بوۋەتەۋە

۳۶

بىچ پەرۋايى گۈلەستىرە

مار ددانى لە كلکىيە ۋە يە
گورگ برادەرايە تى لە كلکىدايە
پېۋى ھىزى لە كلكى كۆ کردوۋە تە ۋە
سىخور كەوانى لە كلکىيە ۋە دە كىشىت
ئاي گۈلەستىرەي بەخشنە دژت چەند زۆرن
كە پروناكىت دەپرژىتە سەرزە ۋى
دژە كان قەلەمى دەست و پىيان دەشكى و ون دەبن
ئاسۆ گەرم دادى و بالندە تىيدا باليان بە ھەموو شت دەزانن
بالندە لە فرېنىدا ناۋى خۆشە ۋىستانى
لە دەم دەپرژى و دەبىتە گۈلەستىرە
ئىمە ھەموومان پىكە ۋە
بىچ پەرۋا بۆنى ئەۋ پروناكىيە ھەلدەمژىن كە بەخشنە يە

بہ خشنده پەروایی دەبە خشییت و بی پەروا دەچینە ناو پریگا
دەنگی بالندە ی تاک و جووت
بە شییوہی مؤسیقایە کی ئاسمانی بەسەر ژاوە ژاوە زال دەبی
بە ہیمنی دیتە ژوورەوہ
دەرخت لە رەگ پەیدادەبی
پاشانیش رەگ وزە ی خۆر لە دەرخت وەر دە گریتەوہ
جاریکی تر وشە ی بە جۆشی ئاوازیکی دیرین بەدی دە کریت

۳۷

ئەستىراھى تاك و چووت

پووبار كە چاوى سوور دەبىت و شەپۇل دەدا
گوئى لە كەس ناگرىت
تكا و نزاى پىرى كىوانىشى بۇ گرىنگ نىيە
تەنيا چاوى بۇ خوئى قوربانى دە كاتەوہ
كە شەپۇلىشى خا و بووہوہ
خوئى قوربانى وەك پەلە يە كى ئومىد بە كار دەھىنىت
تۆر و داوى لەسەر ھەلدەدا
گيانلەبەرى ھار لە چلەمىن رۆژىدا
تىنى بۇ بىنىن نامىنى
گيانلەبەرىكى ھار لە پووبارىكى ھار گىر بووہ
لە قوولايى دليانەوہ تاساون

ناتوانن ته‌ماشای تيپه‌رينی هه‌ستی کات بکه‌ن
هه‌ستی کات وه‌ک مالێک که منداڵ تيپيدا
ده‌بده‌به هه‌لدا ته‌ ئاسمان پشوو ده‌دا
دره‌خته‌کانی به‌ سروه‌يه‌ک ده‌له‌ر نه‌وه

ئوميد هه‌زار بالی هه‌يه

ئوميد هه‌زار خالی هه‌يه

ئوميد هه‌زار تاجی هه‌يه

ئوميد هه‌زار باجی هه‌يه

ئەو شەقامەى لە ئومىد قەدەغە كراوه
پوخسارى نىيە
وادەزانم زەوى لە ھار خاوين كراوتەو
سىيەكانى پر لە ھەواى پاكە و بەردەوامە
ھەموو شتەكان لە خويىنى خۆى دەپالئويت
شەقامى بە ئومىد بە ھىچ شىپوئەيەك
چاوانى داناخات و دلى تەنگ نابى
ئەستىرەى تاك و جووت لەسەر شانى رېبوارانى دەژمىرەيت
ئەستىرە زۆر خەون دەبينن و وەفایان زۆرە
لە گەل شانى پاك و گەرمى رېبواران ھەلدەكەن

۳۸

سۆزى پاراۋى خۇشگۈ

سروشتى پروپەرى من بچوو كترىن پارچەم لە تۆ
ھەزەدەكەم ماچت بگەم و لە سۆراخى دىلشكانى مۆمە چاۋ گەرمە كان

بېرسىت

ئىنجا داۋاى لى بووردنت لى بگەم و بېرۆم

ئاشى پىر نەمەك كە دە گەرىچ چ دەلپىت

كە بىدەنگىش بوو ھە كايەتى گەنمى بەردەمى

جۆش و خرۆش دە خاتە رى

و

تەخت مەست

و

بەخت گەرم

و

خوليا پوخت

تەزوۋى ھىز

بەرەو يارى ئەزەلى دەچن
بەرەو ديار و ديدار و ھالاوى بەردەنوئىژ
لە سۆزى پاراوى ئاشنا و رۆشناى خاك
بۆ مائاوايى و مالى پاك
تيز و گيانشاد دەكەونە پى
خۆشگۆ دەمى وشك ناپىت لەوئى
بەزمانى قۇزاخەى ئاوريشم دەدوئىن
جانتامان دەكەبنەوہ و دەمىنەوہ
فەر موو مالى بەھەشتەوانە
ھىكمەتى ميوانداری چرای لە نزيكت دادە گير سىنپىت
سەر پەنجە كانت گەرم دەبن
ئاوازی ھەموو گۆرانىيەكت دىتە گوئى

۳۹

دووبارە كۆرۈنگەۋەھى ۋېست

ژيان لەگەل مردن دوژمن نىيە
ياقووتى ئەنگوستىلەھى
پەيام لەسەر نووسراوم لە ژيان دۆزىيەۋە
پاشان لە مردنىش دۆزىمەۋە
زانىم چىم كۆرد و سوورى دۆزىنەۋە
شكۆدەنەخشىنى و دەبەخشى
ژيان دەنگى ھەلئىنا پىستى يەكەمى زەوى لادە چى دەبىنىت
مردنىش ۋېستى ژيانى دووبارە كۆردەۋە
دۇنيا بووم ھىچ چاۋئىك
چاۋى دوايىن لەدايكبووش زەوى داناپۇشى
فەرمانىك لە ناخ بەرز بوۋەۋە

چاوت بېره ته‌ماشای مه‌ی ئه‌شق
 هه‌موو به‌رزی و نزمییه‌ک له‌ نیوان ژبان و مردن کۆتایی دئ
 ئاخیکی گه‌رمم هه‌لکیشا و سییه‌ کانم سووتان
 چاوم بېریه ته‌ماشای و له‌ تینی گه‌رمایی بیبه‌ش نیم
 له‌ گه‌ل گشت شتی‌ک دوام

باج
خاچ
تاج
پاچ

ئاسمان و زه‌وی چ شیرین خه‌وتوون و چه‌ند پر تاسه و دل‌به‌رن
 سلاو
 مائاوا
 پرسکاو‌ی بی‌ری خودایی وه‌خت به‌فیرۆ نادات

۴۰

پىنشىپىنى زىمان

چا كە يە كى زۇرى شاعىرە

و	مەنگۈلى
و	دۇرەش
و	بەدگۆ
ە كەنم لەسەرە	دەر وونكلۇر

بە وەى زۇر گىچە لىان پىكر دووم
 لە گىچە لىانە وە فىر بووم بە ئە دەب بىر ب كە مە وە
 دۇل بىنىم پىتى لىنە نىم
 لە و پەرى سادە يىشدا بىبەك بۇزىم
 ئە وەى لە دۇلمە نە يىشار مە وە
 ئالاي سىرووش و ھەناسەى سىپىە كانى سىرووش بىم
 بە بايە خە وە لە سىپەرى ژى دانىشىم
 تا ئاواز و مە قامە كان بناسم و بىانلىم

پووناكى گۆرانى لە دلمەو دەيىتە ناو دەمم
 پووناكى ناو دلم دە پارىزم
 پۆحم لە دوو توپى خوناو و ھە تاودا
 بچىتە سەر قوفلى گۆزەى مەيى ئەشق و بپسكىت
 ئەرى خوناو بۆ سەرە تا ناو كى دەبيتە ھەلم
 ھە تاويش بەرزى دە كاتەو ھە ھەواری سرووش و ھەناسەى سروشت
 تا گولوى دەستنووس پيشكيش بە گولى فرياكەوتن بكات
 لە ئەفسوونى وشەى گلەبى و گەپرى گەردووندا ھىچم نەدۆزىيەو
 لە كتيپى ھەزەكەم ئەوەندە بۆيىم چاوم دۆزىيەو
 چاوى ئاسمان و فەرمانرەواكانى و بەھرە و سرووش
 لە ناوچەوانى خۆمدا چاندم
 چاوى چىراى سەرى مرۆڤە
 چاوى سەرەتاي نووسين و لەسەرەتادا وشە ھەبوو
 ئەرى گولى سوور لە چاوەروانى چيدا
 جلى خۆى دەگۆرپ و زەمىنى رۆشنە
 خۆى بە ھەموومان دەناسىنيت

۴۱

ئەۋەتى بەلەشت

بۇ دوايىن جار ناولەپى خۆمم بۇن کرد و پشتى دەستم
لەسەر ناوچەوانم دانا
دلم گوتى ئەم کارە بکە و پۇژى خەون و خولياپە
لە پرووناكى سرووشدا بژی
لە پرووناكى سرووشدا بمرە
لە پرووناكى سرووشدا دەژيىتەۋە
ھەموو شتىك لە ژيانەۋەى تۆۋە دەست پىدە كاتەۋە
كۆسپ و تە گەرە كانم وردوخاش کرد
لەۋى بە جىم ھىشتن و دەنالپىن
ور چانە دەبۇلپىن
چاۋروونى پىگا ئاۋر بۇ دواۋە ناداتەۋە
ھەموو چاۋروونىك
چارەنۋوسى ئالای ھەپە و شارىك لەسەرى دىتە دەرى

پووناكى رۇژ دەپرۇتتە پيىشى
ئەنگوستيلەي ئاشقان دەردە كەويت
دردەي زەبەلاح و ناقۇلا ھەلدەي و بە كەژاۋەو دە گەيت
ئەسپە كەت پىشوو دەدا و ئەنگوستيلەي ئاشقان
بە ناۋچە وانىيەو دە كرىت
ھەۋالى سواران بە تابلۇي گەورەي شارەو ھەلدە و اسرى
دۇل بە كۇل دەست بە ناۋچە وانى ئەسپە كەت دادە ھىيىت
دەنگىك پاداشت دەداتەو
بەناۋى نزيك لە مانگ و خۇشەختى بانگت دە كات
برادەرى شياۋى سلاو و نەو ھى بە ھەشت
پۇشنابى دەموچاوت
دەردە كەويت و كىلگەي پەراسوت
پر شير ترين گولە گەنمى ھەست دە گرى
شپو ھەست لە ئاسمان دەنە خىيىن
لە گەل دارژانى گولە ستىرەدا دادە بەزىتە سەر زەوى
خەلات بەدەستان مۇم لەسەر ناۋچە وانى دادە گىر سىين

۴۲

گائسٹاپروونلہوہ بہ چرپوہ

لاولاو بہ دیوارہوہ ہلڈہچیت و سہریشی داگیر دہکات
بہو داگیر کردنہ رازیہ
بیانووناہینیتہوہ
سہری بڑادہخات
مہرگی دوا دہکہوئ
پوخساری پر دہبیت لہ ئارہزوو
پووناکی بونوبہ رامہ ناوچہوانی دہلاوینیتہوہ

و چاو

و دہم

و سینگ

ت بکہرہوہ ٹہی چرؤ دست

بۇ يەكەمىن پىرۆز بايى لە دلگەر مېوونى دەشتودەر
بەھار پرووبەرىكى پانو پۆرى پىيوستە
لە يەكەمىن خوناو كەوتن
بالندەي جۆراو جۆر بەر چاودە كەون و راز و نياز دەكەن
سۆزى پاراويان دەردە بېرن
ھەريە كەيان ھۆگرى درەختىكن
دەچنە لاي پرچ و سەرى پر دەكەن لە ھىلكە وزەرنە قووتە
ھەموويان تەنيان
ئاسمان بە پانو پۆرى دەپتون
تاشنا بىنەو بە ئاوازي جريوھى خويان
لەقلەق لەسەر بەك قاچ پراوھىستاوھ
بە چاوى تالپھاتووى تەماشاي ئەو شوپنەوار ناسانە دەكات
بە دلشكاوى لەقە لا دىتە خوارى
لە ناوچەوانى گەرميان گولەبەر پۆزە پراوھ
چاويان بېرېوھ تە چاوى خۆر لى پىگە يشتووى لەقلەق

سمۆره دوور له درهخت ههچ ههز و ئاره زوو پێکی بۆ تاقی ناکرێته وه
پایه لێ تیشکی چاوی ده چیتته وه ناوکی گوێز
به خێرای به ناو لکه کانی تێده په پێت
ده توانیت سوپاس و ستایشی بکات
پێکه وتیگ ئەوهی مه بهست و خولیا به
هەر هه مووی پرووده دهن

۴۳

ئادەم لە سى ئاۋىتەدا

نازانم لە كاتىكى پەوابوو يان نارپەوا
پەيام لە دلەم خامۇش بوو
يەكەم لاپەرەى ژيانم نووسىوہ بۇ كىيى بنىڧرم
لە تەمەنىكى گەرم بە سەر سورماۋى مامەوہ
ئادەم بە چ زمانىك قسەى كرد

تەورات

ئىنجىل

قورئان

فانوؤسى ئه‌فسووناوييان له‌هه‌واى سيبه‌كانيان
پر كرد و پيشواز بيان له‌جه‌نگ كرد
گه‌نجينه‌ى جه‌نگيان برده‌وه
حيكمه‌تى ئاگريان خه‌لات كردين
هه‌موو خه‌لاته‌كان له‌يه‌كه‌ده‌چن
هه‌ناسه‌ى سارديان لى‌به‌جى‌ما
به‌قوولى گوى له‌و ئاوازانه‌ده‌گرم كه‌ناپچرپين
به‌ناوئه‌و بو‌شاييببانه‌شدا ده‌په‌مه‌وه
كه‌وتوونه‌ته‌نيوان ژيان و مردن
نه‌ژيان برده‌وه‌يه
نه‌مردن دؤران

۴۴

بەرزبۆونەوھى باچ

بەرزبۆونەوھى باجى تەمەن

پىرىيە	پىرىيە	پىرىيە
--------	--------	--------

وھەك ئاويتنەي پوونى بەرھە تاو

يان كاتژمىرىي خۆرى

و	ئارام
و	ھيىمن
و	لەسەرخۆ
	بەخشنە

پیشانم بده باجم پییه
نه‌و دیار بیانه‌ی به‌ئامانه‌ت له‌ت‌مه‌نم وهر گرتوون
به‌پار‌یزراوی ده‌یده‌مه‌وه ده‌ستی

هه‌وری یه‌زدانی
شه‌قامی نه‌رمونیان
چلچرای تاسه
په‌روبال‌ی کامه‌رانی

چەندتان لە تەمەنم دەوئ
دوا پاداشتتانه بيبەن و پيشكيشتان بيت
سوورئكى خويئين لەسەر ليوم نيشان و دوا پاشايە
نوالە لە ئيسكى ھەوتەمى تەنیشتم
خوئين و دەمارى خەملى و جۆشا
پر بە پى بە ناو سپىندارە کان ھەلات و سىبەرى بۆ پەيدا کردن
بۆنى ھەلالان و ئارەقەى زىندوو بوونەو ھى
بەدواى خۆيدا بلاو کردەو ھ
منى نەرگسى بەدواى خۆمدا غارم دا و دوور کەوتەو ھ
نزىكە دەبىتتە خالىك و لە ئاسۆ پشتەوشكىن دەبىت
خالى پرومەتى سىو پەنگ لە ئاوتنەى پروونى بەرھە تاودا بەرپا دەکات
پەنگ لە ئاوتنەدا پەنگ دەخواتەو ھەلام نابىت بەرپا دوو
دەبىتتە دوا پاداشت
دوا پاشا
مۆم لەبەرپا لادەدات

۴۵

دەۋاى سەھەر كەۋتەن

بەرزابى ۋەك تەرمىكى پەردە بەسەرداھاتوو
لەبەردەمەم درېژ كراۋە
سىزىف بەردەكەى سەرخست و جېي ھېشت
مانگ تريفەى خۆى لەسەر رشت و خەرمانەى لە دەور چنى
ھەزار و يەك گرىي سەركەۋتەن بوۋوۋە
لەۋىدا بۆنى ئارقەى زىندوو بوۋونەۋەى ئەۋىنداران
بەدەۋاى ئاشنادا دەگەرپەن
بەردەكە تەرمى سىزىفە
كۆتايى نىيە
سەرەتاي دوۋەمە و خەۋنى كۆن دەھىننەتە دى

خەونى كۆن ھەمىشە بىدارە

ۋ	رەونەق
ۋ	ناوبانگ
ۋ	خۇشحالى
	ۋىنەى كۆتايى

لە ھەموو ژيان وەردە گرىت
لە دەستەمۆ كوردنى جۇش و ھەزى دەدرە وشىنە ۋە
نەپىنىيە كى زۆر سادەم ھەيە
تەمەن چەند خويتم بكوپىنىت
ئەسپى ئارام زياتر لە پىش دەر گام دەمىنىتتە ۋە
ھىلە كانى ناۋچە ۋانى دىنە ناۋچە ۋانم

۴۶

شەپەشەسى ئوۋچ

ئوۋچ بەچاۋى خەۋالوۋەۋە چوۋە بەر ئاۋىتتە
بە جۆشى ئاكام و ھەپەشەۋە گوتى
تەمەنى من
لە تەمەنى تۆ
گەۋرە و دىئادىدە ترم و مىۋانى يەك رۆژەى جوانىم
بۆ ئەۋەى لەۋە زىاتر دلم نەشكىت
بەرژەۋەند وا دەخۋازىت لە يەكترون بىن
كە دۋابىن ھەناسەش دەدەين
بىر لە يەكتر بگەينەۋە
دوۋ برادەر بوۋىن لە يەكتربىنن دەترسايىن
ئوۋچ زىاتر بىئىت دەبى بە چى و چىتر پوودەدات
ملۋانكە يەك لە مىلى بەردى بن دۆل دەدۆزىتەۋە

دەنكە كانى پىي ناژمىر درىت
ئاويىتەش گىر دەخوات بە دەستى دەموچاۋەوۋە
دلى پىيان دە گوشرىت
تەنيا لە تەمەن زۆرىدا شاخى كەلە كىيوى جوان دەبىي
دەفى سەردل و زەنگى سەردەرگا
لەناولكە كانى شاخى كەلە كىيوى
يە كتر دەناسن و پووخۆشى بۆ يەك دەنوئىن

و	بەخششى ئەشق
و	خەلاتى دىدار
و	مەئواى جاويدانى
ن	خەرمانى خودايى

خۆشەويستىيى نيوان كۆتر و دانەويىلە
تائەوپەرى بوون پشكووتووه
كۆتر لەسەر گوگردى داغ پىيەكانى جوان دانانىشن
پوخسارى يەكەمى سروشت بزەيەك دەكات
بەوبزەيە دەگەر پىنەو مالهووه
پىگالە نيوانماندا درىژنابىتەووه
ئەرى نووح لە چاوهروانى تۆفاندا ماووتەووه

۴۷

گەر ئالەۋەي دەنگى باپىران

بالى فرىشتە لە بەرزبوونەۋەيدا چۆنە و چ دەبەخشىت
لە دابەزىنىشى ھەمان
گۆرانكارى لە پووناكىدا
سبەينەپەنگىك
نيوہرۆپەنگىكى تر
دەمە و ئىۋارە تىكەلە يەك لە ھەر دوو كيان دەدرەوشىتەۋە
پەلكەزىپىنە دەستى بەسەرپەنگە كاندا داگر توۋە
شوو شەم لە پەنجەرە گرتەۋە
سەرنجى شەختە دەدەم و چاۋى لەسەرپادە گرم
كاتىك درز دەبات و دەكەۋىت

كەرويشكى ناوتەلە
لە چەقۇننىك بوووتەو
چاوتىك بە زەوىى دەوروبەرى خۇيدا دەگىرپىت
من ھەلە بووم
ئەو پىگانەبوو پىيدا چووم
بگەرپمەو لائە
دەنگە عەنبار كراوھ كانى باپىرانم لە ئاسمان دەگەرپىتەو لام
ھەست بە ھەموو شتىك بگە

۴۸

ھېيما و پراز

لە ھەدايەكبوونم دا پيرم ناوچەوانى بە ئاوى پيرۆز تەر كردم
 گۆلاوى بەر كانى
 پەنگى ئاوى خدرى ناسيوە
 كە پەنگى ئيمە و سەدوويست و چوار ھەزار پيغەمبەر
 ئيمە ئەو كەسانەين لەناو كەشتىي نووح نوپۆرمان كرد
 لە كەنار نوپۆرمان كۆتايى پى نەھيئا
 دروود بۆ ئەو كەنارەي دەر كى دەست نابرپت
 دللى داوہ بە ئيمە و نوپۆرى لى دى
 دوای ھەورە تريشقە دابەزىن
 ميترگ گولە كانى كەوت
 بىدەنگ ما يەوہ
 بە ھۆشيكى تاسەداروہ
 بيبەر يەكمان خستە دەممانەوہ
 بۆ ئەو ھى لە ليكدانەو ھى ھيلە كانى ناو لە پمان خەوالو و نەبىن
 ھەلپنانى ھيما و پرازى ناو لەپ
 گۆرە پانى جەنگە پالەوانى تىدا دەشكيت

۴۹

چوارین و من

کولله

هیشتا‌ک‌ه‌ش ئوم‌ی‌د و هه‌تا و له‌سه‌ر ناوچه‌وان لاده‌ده‌یت

گولله

هیشتا‌ک‌ه‌ش له‌ش‌ک‌ست‌دا ره‌ش هه‌ل‌ده‌گه‌ر‌پ‌ی و دوو‌که‌لی شۆر‌بووه‌وه‌ی

بن‌می‌چی

زلله

هیشتا‌ک‌ه‌ش

گه‌رم‌ای‌ی له‌رووم‌ه‌ت ده‌مر‌پ‌تی و خه‌لات‌ت خالی خو‌پ‌تی مه‌ییوه

ک‌لله

هیشتا‌ک‌ه‌ش ر‌پ‌گاکان به‌ل‌کی زۆره‌وه‌ تیت‌دا ئاوه‌دان ده‌بنه‌وه

من‌یش هیشتان به‌ده‌وری جه‌سته‌ی گه‌رم و زیندووی خانمی شیعر

ده‌خول‌پ‌مه‌وه

خانمی شیعی‌ی هه‌سته‌ کانه‌ت ده‌سته‌مۆ کردوووه
 ئه‌مه‌ کدارم به
 له‌ مردندا لێوه‌ کانه‌م بکه‌ره‌وه‌ حیکمه‌ت و فه‌ر مووده‌م ده‌بیستیت
 شیعر به‌ خێره‌هاتنی باو که‌ ئاده‌می کردوووه
 لانکی دایکه‌ هه‌واشی راژاندوووه
 پروونا کبوونه‌وه‌ به‌دوا‌ی تیشکدا دیت
 سیبه‌ریش به‌دوا‌ی بوونه‌وه‌ر
 تاکه‌ ئه‌ستیره‌یه‌ کم له‌ به‌ر چاو گر تووه‌ و دل‌م پێیوه‌ گر یداوه
 ئه‌ستیره‌ی

و	به‌هره
و	سرووش
	شیعر

۵۰

دەرەختى دەنگى خۇش

پۇژ لە خەوى گرانى ما ھەلنەھات
پرووناكى دل و گيانت بە چراكەمەو ھەلدەواسم
شەوى بى بە يان
ئەستىرە و مانگ بى سەروشوين نىن
بىرەو ەرى زەوين و شەپۇل دەدەن

و	پروون
و	ئارام
و	ھىمىن
	پرتاسە

و ەك روومەتى ئاسۆ بە بۇنى دەنگى كەلەباب
دەمى كار و بەرخىش بەگيا
بى پىرس تا ئەو پەرى مەستى بە دواياندا دەپۇم
ئەستىرە و مانگ ھاتنە خوارەو ە و لە گەلما پياسە دەكەن
ئەوين بە شەقامە كاندا رۇا

نواله له چیاکانی به‌هه‌شته‌وه
دپته‌ خوارێ و به‌و ناوه‌دا تپده‌ په‌رپیت
ئه‌شق له‌بن‌ چه‌وت په‌رپه‌ی دڵ و گیان
ده‌دووی و قسه‌ی شه‌یدا بوونی خۆیت پێ ده‌لی
سپووی نه‌خوار دووی پپیه
زه‌وی له‌ رۆژ نزیك ده‌بیته‌وه
تین و توانای خه‌ملین له‌ خۆر وهر ده‌گریت
با‌ی کۆچه‌ری
با‌ی سه‌ر خۆش له‌ سه‌رو پرچی دره‌ختی ده‌نگ‌خۆش لاده‌دا
ئاگریك چا و نانی له‌سه‌ره
خه‌ریکه‌ خامۆش ده‌بیته
پروخساری چا و نان به‌و ناوه‌دا ده‌سوورپینه‌وه
خیزانیك رۆشنایی ده‌مژن و گهرم ده‌بنه‌وه
شتیك ده‌بینن ده‌فرپیت و سپه‌ریان له‌سه‌ر ده‌کات
شتیك هه‌موومان ده‌توانین بیکه‌ینه‌ با‌لی خۆمان

۵۱

پەرىپى يەكەم

بەھارە و بەرۋوبووم و بۆنوبەرامەى درەخت پىدەگەن

تەزوۋى سېر

دەست و پىپى زەۋى بەردەدا

خويىتى مرۇقىش خۇى لە قوۋلايى پاراۋبوون كۆ كر دوۋەتەۋە

شەختە و زوقم

بەرانبەر ھىزى پىگەيىن چى دەكەن و چىيان پىدە كرېت

لە پەنجەرەى پەراسوۋەۋە راز دىتە گوى

زايەلە يەك كە دلخۇشىبى زەۋى لە گەل خۇيدا دەھىنى

رۆ‌حی‌ مردوو‌ه‌ کان‌ ده‌ گه‌ پێ‌تی‌ته‌ وه‌ ماله‌ کانمان
له‌ وه‌ ختی‌ خۆ‌یدا‌ گه‌ بیشتن
له‌ ئاهه‌نگی‌کی‌ شکۆ‌داردا
دل‌ و‌ گوێ‌ ته‌ و‌نیک‌ ده‌ چنن
ته‌ مه‌نی‌ ئی‌مه‌ له‌ ناو‌ تانو‌پۆ‌ی
به‌ شێ‌وه‌ یه‌ کی‌ هی‌من‌ پێ‌گای‌ بر‌پوه
په‌ری‌ یه‌ که‌م‌ به‌ پێ‌گایه‌ وه‌ ماندوو‌ بووم
ده‌ستی‌ گه‌رم‌ و‌ بێ‌ ئی‌سکی‌ هه‌ تاو‌ له‌ خه‌وی‌ خاوه‌ لی‌ستاندم
دوا‌ ماچم‌ له‌ روومه‌ تی‌ ئاسۆ‌ ده‌سپه‌وه
خالیشم‌ له‌ گه‌رده‌نی‌ قه‌ تی‌ و‌ بن‌ بالی‌ خالخالۆ‌ که‌ زیاد‌ کرد

۵۲

پرووتەختى پارىزراو

سروشەت لە خۆشى و ئەویندا
هاتە بەردەمم و فەر مووی
من مەینەى دلباشى تۆم
ئەسپىك لە ئاوازی چاوپىكە وتندا
سۆزى دنیای بەدیاری بۆ ھیناويت
بۆنى پرووتەختى پارىزراو دەكات و ھىز و توانای دەجمى
دیوانم بە شاخى كەلە كىوى ناوچەوانى بەرھە یوان ھەلدەواسى
وئەشەم بە ناوچەوانى دیوان
ناوچەوانى دیوان جىگای ئامانە
بە ئاسوودەى سوارىكى باز لەسەر شان
بە دواى سۆراخدا چوو
دەجمە كۆشكى ئەفسووناوى سواران
بەرچاوم بىر رەشكە و پىشكە و تەمە
ھەموو شتىك وەك ناولە پى پىغەمبەر بە ھىكمە تەو دەبىنم

ھىند تەماشاي كاروانى بەرە دوام كرد
 پەنگى چاوم گۆرا
 پۆزى دلە كان نەدۆرا
 دروود بۆ نە گۆرانی دل
 لەوى لە باخى بىدەنگى
 بە تەنياييە كى بە تانوپۆى

و	پرپاوشىنە
و	بۆنى بىرەوهرى
و	سەماى نووسىن
	نازى تاووس

ئاگادارى گولە كان دەبم و پىويستىم بە ھىچ نايىت
 دەشىت پىكە وتىك بە دللى من بىت
 پىكەوت

و	چاويلكە
و	دووربين
و	رووگەنما
ى پىيە	دەرگا

۵۳

تۆپرى چاۋ

زمانم لە ئاست بەد گۆيىدا گرىڧدراۋە
ھەر خەرىكى وپردى شىعر و حىكمەتى زىندوۋبوونەۋە يە
درەختىك لەناو وپردم پرواۋە
سىبەر و ھەتاۋى ھە يە
ھەست خۆلى دەورۋبەرى پەگى بىزار دەكات
لە دىمەنىدا گەمارۆ دەشكىت
پەنجە دەكات بە چاۋى شەختە و زوقمدا
ناتوانن ھىچ شىكستىكى بەسەردا زال بىكەن
كلىپە يەكى بۆئە ئاگرە پىيە
پاك و خاۋىن ھەلدى و پىسى تىيدا دەمرىت و زىندوۋ نابىتەۋە
ئاگر رازى ئاشنايىيە
دەست لەسەر ئەۋ ماسوۋلكانە دادەنىت
كە تۆپرى چاۋيان چنىۋە
تەماشى ئاگرى راز دەكەم
دەچمە ناۋ تۆپرى چاۋ و بە زەۋىدا رۆناچم
سلاۋ لە رېبۋارانى رېنگاى خۆشبەختى دەكەم و سلاۋ ۋەردە گرمەۋە

و	به‌هره
و	سرووش
ده‌ناسم	شيعر

له‌مه‌وبه‌دوا‌پاوی

و	به‌هره
و	سرووش
	شيعر

له‌رازی زیندوو‌بوونه‌وه‌ده‌که‌م
 هه‌موو‌خه‌لك‌هه‌والم‌ده‌زانن‌و‌خۆمم‌پیشان‌ده‌ده‌نه‌وه
 ئه‌و‌چرايه‌ی‌داگیرسا‌ئه‌وه‌تا
 تاریکی‌پر‌به‌پێ‌هه‌لات‌و‌ده‌وروبه‌ری‌پرووناکی‌لێ‌ده‌باریت
 چیه‌وا‌ده‌کات‌چرای‌داگیرسا‌ویم

۵۴

پەخشىشى ئادار

ئادار ھەستى بە ناخى زەوى كىر دووۋە و سۆزى پى دەبەخشىت
ھەموو شتىك دووبارە دەبىتتەوۋە
لە دووبارە بوونەوۋە شىاندا كۆتايى دىت
تەنيا ژيان نا
بۆيە ناخى زەوى بە ئاواتەوۋەيە
پىرواى سەرى ئارامى بگاتى
سەرم خەلاتى تاجە گۆلىنەى بىر دووۋەتەوۋە
لە دەرگاي ناخى زەوىم دا
گۆر ژوورى گەنجىنەيە
مىن ئاواتىم لاواندەنەوۋەيە كىت فرىام دە كەوۋىت
باخچەى تاسەش ھەر ئەوۋەت پىدەلپىت
خوداۋەندە كان لە كاتى گىر يانى گەرمىاندا
چىرۆكى ئومىدى ئىمە دە كەنە پەيام و درووديان

پێم خۆشه له ناخی زه‌وی و خودا‌وه‌نده‌ کان بپرسم
ئا‌با‌چا‌وی پلینگ و شه‌مشه‌مه‌ کو‌په‌ه‌ی جه‌نگه‌ل
کاتی ژوانیان تیدا ده‌ست‌نیشان ده‌کریت
ده‌ست‌نو‌یژم گه‌رمه‌ و زه‌وی دوو‌گر‌دی نو‌یژه
نا‌چه‌وانم
ئا‌ئا‌نا‌چه‌وانم
له‌سه‌ر نا‌چه‌وانی وه‌ره‌ خه‌ونم نا‌توانم هه‌یچت له‌باره‌وه‌ بلییم دا‌ده‌نییم

۵۵

دەۋەتە شەكرەنى چىرا

لە چە پەۋە بۇ راست

لە راستەۋە بۇ چەپ

لە سەرەۋە بۇ خوارى

لە خوارەۋە بۇ سەرى

بەدەۋرى ئاسوۋدە يىدا دەسوۋرپىنەۋە

لە ناۋ دىل و گىيانى ئاسوۋدە يىدا

تەنپارپىگايەك

ئاۋ و نانى لەم دەست و ئەۋ دەستدا دانداۋە

ئاسانە خۆتى لە گەل ئاشنا بىكەيت

بە ناويدا ۋەرە و لە سەرە تايدا پشووئىك بەدە

نەختىك پامپنە

ھېشووۋى دۆلت لەبەر ھەتاودا رابگرە
ھەست بە برىندارى دەكەى
تاسەى چاودەدۆزىتەو ھە ئاسوودە دەبىت
چراكان لەگەلتداری دەكەن
بەخسندەبە
بەسەر رېبوارانى دلشكاو دابەشيان كە
كەلە كىتوى لە چياكان دىتە خواری
خۆشكەرى رېگان
گەشتى يەكەمىن ئەگەر من دەستى تۆم بگر تىباو
تۆش دەستى من
بەو ھە ژيانىك رازى دەبووم
لەسەر پەيزە رابووستەم و مانگ زياتر بلند بکەمەو ھە

مانەوەھى مانگ لە پەكشەوھە پىدا

ناقۇلاترین پىلانگىپ و وەيشوومە لە چاۋ
مامۇستا چاۋىلكە پەنگاۋرەنگە كەى مېژوۋە
چېژى لە ژيانى دەربارى بىنى
تارادەى شاگەشكەى پىزلىگىراۋ
دەست گەرم و سېبەر چەور
تادوا پادەى سەر كزى كاسەى سوال
بىر لە وەرگىراۋە و خوپن لە دەمار بەتالكرائو
تيرۆگ بەسەر قور و لىتە دادەھىنپىت
نادەخاتە جىگائى ئا
قەلەپەشيك و قومرىپەك نووستوون
مانگ لە پەكشەوھە پىدا تەماشائى بال و دەنوۋكى ھەردوۋكىيان دەكات
لە ھىلانەى كامەياندا نەوہ و نەوہزا
چاۋ و باليان كز دەبىت

يان دادە گىر سىن و دەدرەوشىنەوہ
خۆشى لە گرشە گرشى بە كشەوہ پيدا دەمىنپىتەوہ
دەست لە سىنگى پرووت و نەرمى ئاودەدات
تۆش ھەر لە پىشە كەى خۆت بمىنەرەوہ
شووشەى چاويلكەت دەپىتە دىوچامە
دىكتاتور دەتوانن ھىلكارى بكىشن و باش بە كارى بەھىنن
پاش ئەو ھەموو ئا و نا و چاويلەبەر پىيىيە
قەل گۆرت بۆ لىدەدەن

۵۷

پرووناکی کی گھنچوونہ وہ

ماسیہ کم له گۆمیکی ژه هراویکراودا
له توپی ئاوه وه بایهك به ئهسپایی و نهر مونیانییه وه هات
سییه کانی نهر م و شل کردم ه وه
هه ناسه دان ه وه ئاسان بوو
له که نار ه وه خانمی خه ونه کانم شیعر
به به هره و سرووشییه وه چاوه پوانم بوو
مه ته لی ژبان و ژبان ه وه مه لیئا
پرووناکی گھنچوونہ وه بؤ بینین در پڑ بووه ته وه
ته زووی ساردیی له دلئی زهوی لاده دا
خۆشدووپی ئیمه ش ده کات
بفه رموون به هیمنی له ناوم دلتان گهر م بکه نه وه
پرووناکییه کی ئاوا پئویسته

لە چاۋەرۋانىي ئىمەدا بىمىننەتەۋە
پووناكىيەك
ۋىتابكە
لەۋى
لە كەنارى گۆمىكى ژەھراۋىكراۋ
ماسىيەك لە سووتانىكى رازاۋىدا
دەيەۋىت ھەلى ھەناسەدانەۋە پەيدا بىكاتەۋە
پوۋبار دىۋو دىۋىكى مرقۇلوۋشە
خوشكەزايەكەم لەناۋ دەم و ددان و زگىدا خوساۋە
دەستىم بەدرى
خۆمىن خۆيىم بىگانە نىم
مانگى سەرگۆپت دەبىتتە دۆست
بە نىك چاۋى ئىمەدا دىت و دەچىت
ترىفەي بە رۇخسارى شەرمىنى تۆۋە دەست پىن دەكات
ھەموۋ لايەك دوۋدلى و گومان نىيە
تاسەي ژيان مەۋداي نىۋان دل و دل دادە گىرسىننەت

۵۸

چارپاك له چاران

مەسیح بە خاچدا تیپەری
پاش چاوتروو کانیک بەسەر گیا یە که وە نووشتایە وە
گیا هیزی بیباکییە و ئیمە ی

و	باریو له هه‌وری جگه‌رسووتاو
و	هه‌تاوی سه‌ر گه‌وره‌ شاران
و	ئاگر دۆزه‌ره‌وه‌ی چرا
ی له‌ گه‌لدایه	هه‌موو شت له‌ یاد

بىز يەك جوانىيى لە ناخ و دەوروبەرمان سەر خستەوہ
ژيان لە ناشىرىنى رزگار بوو
بەرانبەرى دادەنىشم
وہك ئەوہى ئاواز يەك بىم لە ئەوہى ئەزەلى
يان جار يەك لە جار ان ئاوازى دۆنايدۆنىك
ئەزەل ناويكى ھەيە
ناويكى وەك

شەونىم
گزينگ
ئەوين
خەون

لە دەورى ئەو ناوانەدا دەگەرپىم
پروخسارى ئاشنايان دەبىنىم و نابىنىم

۵۹

پایلی شانە کراروی ئەسپ

دەبابە یەك لە گەرروی کراروی شارەوہ ہاتە دەری
ئەسپە کانێ پەواندەوہ
کە ئیمە تازە یالمان شانە کردبوون بۆ راو
مانگ لە شەو و پوژیکدا
لە چاوی تەپری ئەویندا کز دەبیت و دەدرەوشیتەوہ
گولە شەو بووش
کیژیکێ کلادروو و دەستچن سەرنجی دابوو
لە کلارە کە ی بەردەستی ئەو راز و ئاھە ئاشکرا بوو
لەم یە کەم سووتانە خاموش و سارد و سەرەدا چیم بۆ نەماوہ
بە خۆلەمیشبوون لە ئەفسوونیکی زۆر قوولدا نەبیت
لە ژووریکێ ئارام

لە ژيەر خۆلئىكى نائارامدا
كە هيچ

و	ويئە
و	تابلۆ
و	نەخشە
يەك بە ديوار ييەوہ نيبە	سالنامە

خەويكى ئارامم پيويستە
خەوى خودايى
لە ژوورە كانى تەنیشتمەوہ دەنگوباسى در اوسىكانم نەبيستم
ئەرى زەوى بە چى تير دەخوات
چيش دەكاتەوہ گپ كان
گپ كان دەر پەراندنى ئاھى گەر انە بە دوای دۆزینەوہى ژيانى ئارامدا
ژيان دلۆپپىكە لە باران
مردنیش گەرماكەى ئىجگار بە تين و تاوہ
ئەى ئەسپى سەم پرووناك و پژمىن بارانى پيت و فەر
بە دەشتى گيانمدا تىپەرە و بملاويئەوہ

۶۰

خانمى ئەفسانە پەيە كى پرووم

ژيان لە باخچەى
ئاھەنگ گىپرانى خىزانىدا
ئارام و ھىمىنە
بەدلىكى ئارام و ھىمىن نووستەم و زوو تىرخە و بووم
ھەستام و شەونو پىژى شىكۆى بەھرە و سىرووشم كىرد
پرووم كىردە ئەو بەشەى شار
كە دەنگى نەرمى دەف
لە ناو كىتپە پىرۆزە كاندا نووستووه
لە لاپەرى شارىش
گۆرىك دا پۆشرا
گۆرىكىش كراپەوہ
من بە نىوانىان تىپەپىم و پەنجەم لە پروومەتى دەف دا
لە تەنىشت ئەو جۆگە پە دانىشتەم

ئاوه‌که‌ی له‌ پۆ‌حی خه‌لکه‌ پا‌که‌ که‌ یه‌وه‌ ده‌رده‌ چوو
 شه‌وه‌ که‌ ورده‌ وردە‌ سپی‌ هه‌لگه‌را
 نواله‌ خانمی‌ یاد و دروودی ئه‌فسانه‌ یه‌ که
 به‌ باش سه‌یری ژیان و مردن و زیندوو‌بوونه‌وه‌ی کردوو
 له‌ شه‌وی دلپروونی هه‌ولپ‌یشدا
 ئه‌ستیره‌ی جه‌ژن و شادمانییه
 هه‌ر یه‌ کێک‌ پرووناکیی ئه‌وه‌ ئه‌ستیره‌ یه‌ لێی‌ بدات
 باشه‌ دیته‌ پ‌تی
 دلپ‌ه‌ فرمی‌سکی شاعیری‌کی دلشکاو و دل و ده‌مروون
 به‌ هیمنی له‌ پرچی به‌رده‌بنه‌وه
 گه‌رم‌ن
 زستان به‌ شه‌خته‌ و زوقمی‌ه‌وه‌ ناتوانیت‌ داگیری‌ بکات
 فرمی‌سک‌ له‌ سه‌ر چاوه‌وه‌ برینداره‌ و ده‌بیندریت
 ده‌ف به‌ ده‌سته‌ کان به‌ هه‌وای مه‌یه‌وه‌ ده‌بخۆنه‌وه
 ده‌بین له‌ پیشیانه‌وه‌ ده‌پ‌وا
 ته‌وقه‌ له‌ گه‌ل ئه‌وه‌ خه‌لکانه‌ ده‌کات
 که‌ ئاوی پاکی جۆگه‌یان له‌ پۆ‌ح ده‌رچوو

۶۱

ژىيان لە دوو سەدە

شيعر ھەى نان و ئاوم كە تۆ لە خۆ كرى
بوويت بە براى خويىنى و شيرىم و لە دەرگا و پەنجەرەو ھاتىت
دەستى برواھىنانت لە خويىن و شيرمدا پرواند
ئىسكى دەستمت بۆ ناو دەستى خۆت گواستەو
دەستى خدرى زىندە ئىسكى تىدانىيە
شاعىرە پاشخاپەرۆك و دووپشكە خوودارە كان
چزووى شىپرزە بىيان بە كارھىنا و رقى ئىسك تواند نەويان ھەلپشت
ئاشق ھەمىشە لە شەپرى رەواى خۆ لە گەل خۆدا
رەنگى مەشقى ديارى دەكات
دلى بە پەر و بالى من
گۆرانىيىژىكى لە دوو سەدە رسكاو و ژياو
دەفپىت بەسەر رووبارى رەوان و دەشتى راز
دەنگخۆشى و ناوكى سىئو لە بىرەوهرى زەوى
ئەى ئەستى و بەردم شيعر
من ئەلف و بىي بوون و نەبوونم

خوداۋەند دېترە كانىم لە ناوچەۋانى بەرد ھەلدە كۆلىت
ھەلىمى شىلانى قورى ئادەم دەست و پەنجەمى
گەرم كردوۋە و رۆحى بوون و نەبوون لە ناخىدا دەسووتىت
شاعىرە پاشخاپەرۆك و دوۋپشكە خوودارە كان
پىيان لە خۆلەمىشى سووتانم سې دەبى و مېروولە دەكات
لە ئاۋىتە يەكى رەشدا دەمىننەۋە
دەبنە قەۋزەى ناوچەۋانى جانەۋەرىكى نەگرىس
پەيامىكىم بەرپا كرد
پازى وردبوونەۋە لە دلى خۆم و پەر جوۋى رېتىشاندان
ئاهى مەستى تەنيايىمى لەسەر كۆبوۋتەۋە
خودا شىعەرى لە برى ھەموو شتىك پىن بەخشىم
سوپاس بۆ بەشە دلباشە كەى خۆم
سەرم ھەلبېرى و ناوچەۋانم كردەۋە
لە شكۆيەۋە جامم قەت قەت بەتال نابىت
ئەى شكۆى دلى پرونى سەد و بىست و چوار ھەزار پىغەمبەر
خودى خۆم بىنى
ئىۋەم بىنى تەنيابوون
ئىۋە شكۆى شىعەرى بوون

۶۲

داڭقىر سائى چىڭكاپىي شىئىر

شەش شەو و شەش پۇژى تەواوہ
 ھاللاوى نەنووستن
 لىي داوم و چزووى گەشتوو تە مۇخەم
 سەرم بېژىنگى پېر گەنمە
 لەيلە خوليا گەرمە كەم شىئەر دە بېيژىت
 شكام بەرانبەر بۇنخۇشى بالى بالندە
 بالندەى نامەھيىن نىگەرانىي دەوروبەرى پەواندەوہ
 بالى لە روومەتى بى ھاوتاي خۇرى بەھرە و سرووش دا

نەرم	نەرم
ئاواز	ئاواز
ئىشنا	ئىشنا
خانەخوئ	خانەخوئ

بالى شۆر كردهوه سەر پەيكەرى پىرى پىت و فەپ
 فانۆس بە بالىيەو بوو
 سۆراغى منى لە گيا و ئاوى نەمىرى كرد
 بە ئاسانى ھاتە مالمەو
 خانەى كتيبخانە كەمى پڤكخست
 خویدانى نمەك و تاجى بۆ دانام و رۆيشت
 گوپم لە كەوتنى دوو دلۆپ فرميسكى يەك لە دوای يەك بوو
 گازيكم لە نەرمایی دللى شيعر گرت
 بە تين و ئارەزوويە كى زۆرەو
 بە دوای بالندەى نامەھين سەرى پڤ مەيلم بادا
 ئەسپيڤ پرووبەر ووم بووہو و خانەدانی نواند
 لەناو دارستانىكى قوولدا بەتەنيا جيت ناهيلىم
 لە رۆژى ھەوتەمدا لە باخچەى ميئەندە نووستم
 ژيانم لەناو خۆرى چيشتەنگاودا
 بوو بە شيعر و پەيم بە نەخشی
 سەر دەرگای مۆزەخانە كان برد

پوانیم لە قۆزاخەى بە دلۆداو چەندراو سادەتر بوووە
 تەماشای پرچی میدۆزام کرد
 بووم بە پەر و بال
 پیت و فەپرى كینلگەم بە پەر و بالی خۆم پاراست
 لاولاوی خاوەن دەربار
 ویستیان لە بالاً و چاوی ئاگر بئالیین
 یەك یەك كەوتن
 ماریش چیژ لە کراس فرێدان و بەتالکردنی ژەهر و بەدی دەبینیت
 من لە مەشخەلی ئاگری

و	ئاه
و	خولیا
و	پەر جوو
	زایه له

دروست بووم و جامم پر بوو
پايردووم كردهوه به ژيان
جىگاپىي پىنغەمبەرە كانم داگىرساند
ھەست دەكەم دەزانم ئەو پرووناكییە ھى كىيە
بۆت ھەپە لە ھەر شوپىنىك سەپرى بكەيت
بە ھى خۆتى بزانی
بیرت لای ئەوہى
لە ھىمنى ژيانى منەوہ ھاتووہ

۶۳

گۆرانىيەك لەدەلەۋە تەكايە سەرزەۋى

بەھەرە و سرووش و يەكەم تەزوو

بەھاو كاری ئىنەۋە لە سەرزەمىن ماومەتەۋە

من و شىعر

بەھەرە و سرووش و يەكەم تەزووی

و ئەفسوون

و ئەفسانە

و غەزەل

ین ئەزەل

دەست و دلى دەريا و ئاسمان
 دەكەينە يەك و گۆزەي مەيى ئەشق لەبەر تىنى گەرما
 دەگوازينەو بەر سىبەرى مەئوا
 كاتىك پەشنووسى شىعريك
 دەدرپىم و بە ديار يەو سۆزىك دەكەم
 سۆزى بۆنى خۆشى مەيى ئەشق
 دلىم دەلەرزى و زمانم دەگەزم
 ويستمە دوور لە دەروون خراپان
 لە بەھرە و سرووش و يەكەم تەزووى شىعردا
 سەر بنىم بە روومەتى گەرمى ژيان و مردن و زىندوو بوونەو
 دەست و دلىم پرن لە

و	شانەي ھەنگوين
و	ھەورى پر باران
و	خەلۆەتى پيشهات
	خودا وەندىي

ياران چوومەتە ناو گەفتو گۆى بېدەنگىيەو
دەريا و ئاسمان لە دلنىابوونى ئەو گەفتو گۆيەدا
خۆشەويستىيان بە بىر دېتەو بە بىر دەھىننەو
پېزانىن و دەست لە سەر سىنگ و دل
بۇئالندەى خۆشپېژى شىعر
دەزانىت بۇچى بەرز دەبېتەو
بۇچىش دەنىشىتەو
لېوى گەش و سوورى گۆزەى مەبى ئەشق
شەرمنترىن لك و بالە
بۇئەوەى بچىتە ناو مېژوو
جىگا بالەت لە ناوچەوانى جى بىمىنىت
ھىچ شتىك لە لك و بال باشتر نىيە
دەستى لەسەر دابنى
ھەست بە گەرەبوونى ئاسمان دەكەيت
ئاوازەكانى بۇدل گەرمايىن

ويستەم بالئەندە يەكراوبكەم
بالەكانى بۆ بەرزبوونەوہ بئند كرددبووہوہ
ئەي ھاوخوئتە كەم بە ئاسمانەوہبوون
لەسەر بالەكانت ھەتاوہ يە
لە ژئيريشى

و	ئەفسوون
و	ئەفسانە
و	غەزەل
	ئەزەل

ئەم لايەى بەھەشت ھى منە
لاى شىعر و بەھرە و سرووش و يەكەم تەزوو
لە بەھەشتدا قوولتەرىن تاسەم پاراودەبىت
بىرى سەر ئەوزەمىنە ناكەم
شاعىرە پاشخاپەرۆك و دووپشكە خوودارە كان
نەيئەپىشت
تاويك لەسەرى پشووئىك بدەم و بچمە ناو گۆرانى ھۆگرىمەوہ
دەست لە خەمى چەند سالە ھەلگرم
دلشكاو ىشېم دلەم لە برى خوئىن

و	بەھرە
و	سرووش
ى لى دەتكى	شىعر

شيعر ئەو بزه پوون پىسكاوھىه له بالى بازى كىوانه وه
به سەر گۆنا و لىوى
به هره و سرووش و يه كه م ته زوو بلا و بووه ته وه
تامه زرۆتئين
له قورى ئادهم و گۆشه ي پەرسنگا و جامى نهينىيه وه تامه زرۆتئين
بازى كىوان زوو زانى
له سەر تادا وشه و به هره و سرووش و شيعر هه بوو
له هه وشه و بانى وشه دا دلپوون نووست
دلپوونيش تىرخه و بوو
پژايه ناو باخى دىرينى ژيان و مردن و زيندوو بوونه وه
شاعيره پاشخاپه رۆك و دوو پىشكه خووداره كانيش
له مندا لدانى ته پوتۆز و گير خواردن و جهنگى
خيل و خيل و خويتداريدا له داىك بوونه
منيش له پۆنى پرووهك و گهنجينه ي

و	ئەفسوون
و	ئەفسانە
و	غەزەل
	ئەزەل

شەرم لە مېژووی لەسەرەتادا وشە و بەھرە و سرووش و یەكەم تەزوو دەكەم

ئای زەمینی دەست و دلپروون
 نامەردی زۆر و ناقولات لەسەر دەژین و ددانیان لە قوونیان ھاتووہ
 زمانیشیان ۋەك کلکی چەقەلی پەس سووتاو لە ددانیان دەرھاتووہ
 بەشە دلباشە کەي خۆم شیعر
 ماندووت کردووم و ماندوووبوون تالیوارى مردنى بردووم
 لیوارى شکۆ و ئاویتە پروونبوون
 بە ۋە ھیواپەم من بکوژیت و تۆش
 گۆزەي مەیی ئەشق لەبەر تینی گەرما بگوازیتە ۋە بەر سیبەری مەئوا
 سکا لایەك بۆ تۆ ئەي شیعر
 ئای چیت بەسەر ژیانم داھینا

٦٤

هه‌باجه‌شکره‌نی شتی‌ک له‌ خۆت

بوون	مه‌ستی پێوه‌ندی منه‌ له‌ گه‌ڵ
نه‌بوون	مه‌ستی پێوه‌ندی منه‌ له‌ گه‌ڵ
ژیان	مه‌ستی پێوه‌ندی منه‌ له‌ گه‌ڵ
مردن	مه‌ستی پێوه‌ندی منه‌ له‌ گه‌ڵ

مردن	ژیان	نه‌بوون	بوون
بوون	مردن	ژیان	نه‌بوون
نه‌بوون	بوون	مردن	ژیان
ژیان	نه‌بوون	بوون	مردن

چەند بە و پێو ھەند ییە نەر مونیانانە دلخۆشم
 ھەموو چیشتەنگاوان دەستم لە ئاوی پیرۆزت
 تەر دەكەم و لە ناوچەوانمی دەدەم
 دەچم لەسەر پەیزەیی دارین پرووبەر ووت دل دەگێرم
 لە مەستیدا مندال دەبمەو ھ
 دایکم لەناو تەشتیک ئاوی شیر تین سەرم دەشوا
 دەست دەكەم بە گریان
 لە گریاندا گۆرانییان لە من گوی لێ بوو

قەلا	قەلا
قوللە	قوللە
ناخ	ناخ
ئەدگار	ئەدگار

ئاوازم بە گۆرانى بەخشى
گوللاويش بە گوپگر
گۆرانى گوتن ناسىنى ئاوازه
دل و گيان بۆ مەيدانى ئاسودەيى بانگ دەكات
خونچە بۆ شكۆى بۆن

و	دەست
و	چاۋ
و	دەم
ى دەكاتەۋە	گۆى

خۆى نىشان دەدات دەژى و شتىك
لە خۆى دابەش دەكات
درەخت نىوہى لە زەوېيە و نىوہى لە ئاسمان
خۆشى نازانىت پىئويستى بە كاميان زياترە
بەردەوامبوونى ژيان لەمەيە
بەردەوامى چەند دلنەوايىي شەونم و ھەتاو دەكات
ژيان لە مەيدانى ئاسوودەيى شايى چەند گەرمە
قاز و قورینگە كان زوو فرپن
چىاي نەبەردىيان بۆ نىشتنەوہ بۆ نادۆزرىتەوہ
نەھىنىيى جوانى لەمەيە
نەھىنى چەند دلنەوايىي شەونم و ھەتاو دەكات
جوانى لە مەيدانى ئاسوودەيى شىنى چەند گەرمە
ئەوہ بەسە گوى لە دەنگى دللى خۆت بگرى
بچىتە راوى ئاو و ئاوپتەي ھەوتەندى ئاسمان
راز و نياز و ئاسوودەيىيە بچىتە لاي خودا
كەموكور تىيە كانى ژيان تەواوبكەيت

۶۵

زەنگى ۱۶ى ۳

ويستمه روومه تم له سەر هەنارىك دانيم
مردنيكى سپى بمرم
مردنى سپى دواقۇناغى گە يىشتنى ميروولەى بار گرانه
خۆ من بەرپۆهەم و چوارلام ئاويتنە يە
مانگ بە ليئوى بە بارييه وه
دادەبەزيتە ناو ئاويتنە و پۆپيتەى كە لەباب
بە چوار لادا سەما و پاسەوانى دەكات
ھيماكانى ھاتوچۆى چوارپيانى شاريش پروون
كە زەنگى ۱۶ى ۳ ليئەدا
ھەموومان لە

و	مال
و	كۆلان
و	شەقام
دەوہستين	ناوہندى شار

چاۋى ئاسمان لە چاۋى كەسمان ناچىت
بىزە بەك بۇ چاۋى يەك دەكەين و بلاۋدەبىنەۋە
كۆترىك لەسەر مىلى ۱۱ و ۳۵ خولەك مىلى درىژ كىرۋەتەۋە
چاۋى لە چاۋى ھەموومان دەچىت
ماسىيەك لە قوۋلايىدا رادە چەنىت و چاۋى لەسەر وشكايى و ئاۋدا
ئەملا و ئەۋلا دەكات
قاز و قورىنگى كىۋىش لە بەرزايىيە كانەۋە
بۇ يارى بال لە ئاۋدان دادەبەزن
ئەۋپەرى ھەست و ختوۋكەى شىكۆ بەسەر روۋى ئاۋەۋەيە

77

ئاوازى چىگۆر كىي

ئاسمان سەرۆك خىزىنى زەويىيە
دەست بەسەر و پرچى دادەھىيىنى
مانگ تەماشاي ئاوى مەند دەكات
لە مەندىشدا تەماشاي خۆي
لە خۆويستىياندا يەكترى ون دەكەن
ھەردوو كيان زىيانىن پىن دەگات
گەنم دوور بىكە و پتەو و لە خالىكىدا نقووم بىت
گول چىگاي دەگرىتەو
گول دوور بىكە و پتەو و لە بازىنى ئاويكىدا نقووم بىت
گەنم چىگاي دەگرىتەو
لە وختى چىگۆر كىي گەنم و گولدا
ئاوازىكى تايىبە تىي سەمازان ھەيە
گول دەلا و پتەو و گولا و دەرسكىنىت

گەنەم سەما و سلاو و تەمەندەرىڭى دەبەخىشىت بە گول
 گولپىش ھەمان بەخىشىن
 لاپەشە دەمى خىستوو تە سەمايان
 گوللا و پىش بە سەر ھەر دوو كياندا دە پىڭىت
 چاوى ئەو پىندارە و جىگۇر كى ناكات
 ئە گەر ئەو پىندار بە بەردەم ئاگر دا تىپەرى
 شادەمارى چاوى پساند
 چى پروو دەدات
 نالەى سەر چاوه بە جۆشە
 ياران سەير نىيە
 مانگ باسكى لەژىر سەرمان بكىشىتەو
 ناوچەوانى تىكىنىت و بە دلنەرمى لە گەلمان نەزى
 جىگۇر كى و جىگرتنەو
 زۆر كەسى تىدا ون بوو
 نەدىترانەو ەش
 تەنيا چاويان قسەمان لە گەل دەكەن و خۇيانمان پىدەسپىرن
 ئاوازى تايبەتى سەمازان

گەنەم لە تەنیشت جۆلانەدا نووست
سەرى پەرن لە كۆتر
گولیش لە بەرزایی لك
پاشان گیانی بە گیانی چوونە دیداری یاران
مانگ مردهی ئەو بە
ئەو ئاوە ببینی كە بەژێر پرددا ڕەت دەبیت
پاش ئەو هی دلۆپە باران لەسەر و پرچم وشك دەبنەو
لادەدەمە شاری كتیپان
ھەموو بزربووە كان دەدۆزمەو
دلنیا دەبینەو لە دلنەرمی مانگ
دیینەو سەبەری گەنەم و گول
تەواوی شتە كانمان بەبیر دیتیتتەو
لە ناویاندا سادە دەبینەو
سادەیی دل

۶۷

خۇبە دىۋارۋە كىرەن

لەسەر دىۋارى مندا لىم
ۋىتەى دەست و دل و ئاگرىك
كە ناۋكى دەر بەندى گۆمىان لە دوو كەلدا پىچايە ۋە
ھەلىاندا يە سەر پىشتى كۆچى ناۋەخت
لەسەر دىۋارى ھەرزە يىم
ۋىتەى تىرو كە ۋانىكى دارىن
لەسەر دىۋارى گەنجىم
ۋىتەى تىشكىك خويىنى تىدا زاۋە
لەسەر دىۋارى جوامىرىم
ۋىتەى جىگا پىيى پروناكى ياران
لەسەر دىۋارى پىرىم
ۋىتەى بەرگى دىۋانم

لەسەر دىۋارى كەنەفتىم
ۋېتەي بە كۆي مندالە كانم
خەندە يەك گەشى كىردوون
دۋاي كەنەفتىم ۋە بەھەشتى پاز
ۋېتەي مەن بە دىۋارى مالى مندالە كانمە ۋە
ئەرى خۆر لە ھەۋشە ۋە بانى نەمرى ۋە خانەي خودادا
لە چى جوانترە
كىكى جەژنى لەدايكبوون مۆمى پەنگاۋرەنگى لە ناۋ دەسووتىت
دلت لە خۆت دانەمىنىت
دەبىتە كەسىكى مەشقى خودايى كىردو
ھەموو خەلك دەتېينن بەرە ۋە ئاسمان دەپۆي
كىتېبى پىرۆز ۋەردە گىرىت
بەرزايىيە كانى ئاسمان
لە پىرۆرەسمى ۋەر گىرتنى كىتېبدا يەك دەگرنەۋە
دەستى بە كىر تەنەۋەي بەرزايىيە كان ئىسكى تىدانىيە

۶۸

ئەومونەى ناز

دە توېست ئەو نەرمە بايە
چى لە گەل خۆيدا ھەلگىرېت
لە لىتواری پەنجەرەى تۆى
دابنې و بېكاتە ديارى و فەرآمۆشى دل
ئەى خانمى تەلارى خۆر و ھەفت قەلامن بۆ تۆ
بالندەى ھىتور بوونەو ھەم پەرور دە کرد
نەرم نەرم بۆ لاواندەنەو ھەت
بخوئىتې و خومار شكىپى تەنيايى بېت
شەرم لە ئەشوق و ئەومونەى ناز نەكات
چونكە من ئومىدى ئاشقېبونم ھەيە
لە

و	بەھرە
و	سرووش
دە پارېمەو ھە	شىعر

له‌ئه‌شقداه‌خشنده‌بم
له‌ئاگر زیاتر هه‌یچی تر له‌ئامیژ نه‌گرم
ئاگریك به‌به‌رده‌ممدادیت و ده‌چیت
چونکه‌من جاریکی تر ئومیدی ئاشقبوونه‌وه‌م هه‌یه
یه‌که‌مین وشه‌ی دوای ئاشقبوونه‌وه
به‌کۆچی یار رانه‌گه‌یشتم

۶۹

كە مەرگ ماناي نامىتى

گيا بە دەمودووى باي سەرپەلە و سروەو
سەما دەكات و ئاھەنگ دەگىپ پىت
لەناو بىستان و پىگاي بە گيادا
پەپەھوى پەھوشتى باي سەرپەلە و سروە دەكەم
وەك ئەوان ھەنگاۋ بە نەرمى دەنىم
باي سەرپەلە و سروە بەقوۋلى گيايان خۆش دەو پىت و بۇ ناخى ھەلدە كەن
خۆشە و پىستى دىپ پىكە لە شىعەرىك كە بە بوون چو پىندراۋە
لە شوپىنىك كە دلە
مەرگ دەبىتتە ميوە يەك و دەستى بۇ دەبەين
ئەشق پەنگى دەبىتتە پەنگى
سەدو بىست و چوار ھەزار پىغەمبەر

هێما و راز پێ ده‌بن له شیعەر و جاویدانی و له‌سه‌ره‌تادا وشه‌هه‌بوو
له‌گه‌ڵ خۆم ده‌یان‌هێنمه‌وه‌ ماله‌وه
دلبه‌ره‌ دلباشه‌ که‌ی من
شیعەر و
جاویدانی و
له‌سه‌ره‌تادا وشه‌هه‌بوو
له‌گه‌ڵ خۆتان بمبه‌نه‌وه‌ خانه‌ی خودا
هه‌رچی له‌ ئه‌فسوونی هه‌میشه‌ی رووده‌دا بارووبادات

۷۰

دار ئىستى چاۋ

دىكتاتور چاۋى لە مس و كە لاشووشە دار پىژراۋە
چاۋى شاعىرى

و	مەنگۆلى
و	دەلپەش
و	بەدگۆ
يش	دەروونكلۆر

لە بەردى لامردە و ڧايرۆس و مەقەس
چاوى پروون ھەز بە خۆشبەختىيى بىندراو دەكات
دلبەرە دلباشە كەي دەدۆز یتەو و شتیک وەك
ئەستیرەي كاكیشان دەردە كەو پیت
ھەنگا و بۆ نا و پەرستگات دەنیت و ھەنگاوى پشوو پیدەدا
لە چاوى دوژمنە كەت ورد ببیتەو
ئومیدیک دەبىنى خۆتى
خۆرى سبە پىنان لە قۆزاخەي ناوچە و انت دەخەملى
پاشان لە دلخۆشییە كدا دەپشكو پیت
تەنيا ھاتىن و تەنياش دەرۆين
نيوانيان ناسىنى داوہ كانى سەررېگا

۷۱

ماوه خواستن پۆ دوا نیگا

مه‌نز لگای سه‌ره‌تا و کۆتاییم
ئه‌ی یه‌که‌م نیگا و سروشتی ژیان
ئایه‌ ماوه‌ی دوا نیگا ماوه
به‌ ته‌ک گه‌ لایه‌ کدا تیپه‌ پرم
شه‌ و نمیکێ له‌ سه‌ر مابیتته‌ وه
به‌ سه‌ریدا بنووشتی مه‌ وه و ماچی بکه‌م
ئه‌و به‌ پشت و په‌نا و من به‌ خوین و گوشتی خۆمی بزانه‌م
ماوه‌م نه‌بوو ته‌واوی چیرۆکی
پاز و نائومی‌دی باپیران بخوینمه‌ وه
له‌ ترسان له‌رزیم و ئه‌و پرسیاره‌م کرد

ھېچ نىيە كاتىك بە كۆل و بە دل دە گرىم
فرمىسكى منىش لەسەر گە لايە كدادەمىننيتتەو
گرىانە كەى خۆم دە خۆمەو
دىسان دە لەرزم و پر سيارىكى تاساو
ھەلدە دەمە ناو كتیبى نيوە كراوہى پاز و ناومىدى
دە گە پمەو ە لای مەنزىگای سەرەتا و كۆتايىم
ئەمىش ھەمان قسەم بۆ دە كاتەو
كتیبى نيوە كراوہى پاز و ناومىدى ھەمىشە
لە شانىكەو ە خۆى دە گوازىتتەو ە شانىكى تر
كەسش ماوہى نابىت بە تەواوى بىخوئىتتەو

۷۲

چاوتەنگىيى دېرك

لەبەر چاوتەنگىيى دېركە
گۈلى خۇبەخت ئاۋا بە دلبەرزى
خۆى لەبەر خۆرى دەست و دلكر اوھىيى بەھار ھەلخستوۋە
تيترواسك كاتىك ھەۋالى مەترسىيەك دەھىنى
بە شىۋە يەك لە ئاسمان لەنگەر دەگرىت
سىبەرە كەى بکە ویتتە سەر گۈلى خۇبەخت
چاۋ كراوھىيى گۈلى خۇبەخت
قەرزارى چاوتەنگىيى دېركە
ۋەختىك گۈلى خۇبەخت دەلى ئاخ دەتوانم لە گەلىدا بلىم
پېم سەيرە
پوۋە كىك لە زەۋىيە ۋە پەگى گەرم بووبىت و بالا بەرز بكاتەۋە
دېرك بدات
چاۋ كراوھىيى شوۋشەى ئىرەيى دەشكىنىت
خانمى تەلارى خۆر و حەفت قەلاش
ھىلكەى پىس لە دىۋار دەدا
بە نىازى چوونە دىدارى دېرك
پشتىنى رېگام لە پشت بەست و كەۋتمە دلگىزان
چاۋى داخست و پروۋى شەرمەزارى داپۇشى

درك چیت هه‌یه به گولی خۆبه‌ختی بلی
 په‌نگه‌ نه‌ زانی‌ت سی‌به‌ری ماتی تیتر واسک
 له‌ناو په‌لکی گولی خۆبه‌ختدا ده‌بیته
 په‌لکه‌ زی‌په‌نه و دیت له ژووره کانماندا له‌گه‌لمان داده‌نیشیت
 گولی خۆبه‌خت بۆ ئه‌وه‌یه
 هه‌موو که‌سی‌ک بخاته‌بیر کردنه‌وه‌ی

زایه‌له‌ی ناسک
ماتی زه‌رده‌په‌ر
هه‌وری چاوپه‌ر
جه‌ژنی پازانه‌وه‌ی زه‌مین

زه‌مین له‌وپه‌ری ئارامی و دلخۆشیدا ده‌فه‌رموویت
 بالتان لی‌کده‌ن و وه‌رنه‌وه
 بالتان
 ئا‌ئا‌بالتان
 دل‌م مالی گه‌رمی مه‌لی بالسووکی پازه
 ئه‌ری کێ پۆژیک له‌پۆژان ته‌ماشای
 قوولایی په‌نجه‌کانی مه‌لی بالسووکی پازی کردووه
 کاتی‌ک به‌سه‌ر مالی گه‌رمی خۆیدا ده‌نیشیته‌وه

۷۳

دوواتارپىكى

خوداى سەد و يەك ناو جوانى و نەمىرى
لە وەلامدانە وەى سلاوى جوامىر و جوانە مەرگان
بە ھەرەيان وەر گرتوۋە
چەند لكە دارپىكى لە رەگ و پزوپۆۋە
باش ناسراو و لە گەل خەيالى خۆيان بە ئاشتى ژباو
لەسەر گۆرپىكى بىلبىلە ھىمەن داندراون
رېبوارپىكى دلپىرى گلۆلە لە دەست بەر بووش
دوونانى لەسەر كېلە كان ھەلخستوۋە
لەسەر چۆكان بە ديار بىيە وە دانىشتم
تەماشاي سەرزەمىنى بە ختە وەر ىم كرد
ھەردوۋ دەست و ھەردوۋ چاوم

بەتال
بەتال
بەتال
بەتال

بە دەنگى جەر گەرۆ و تەواو تاساوهوه
داوام كرد ليمگه پين خانوو و بانى ئەم بيلبيله هيمنه
چەند بە سيبەر و هەتاوه
لەناكاو دەنگى كەوتنىكى ترسناك
ئەم دەور و بەرەى پاچەناند و بەردى بن گۆمى دەرهيئا
ئەم دەست و ئەو دەستى پىگاو بانى ئەو دنيا
چەند بە دار و بار و ميوه يه
ئەرىخ لە بەهەشت گۆرستان هەيه
يان وەرزه كان كاميان دەزگيرانى
كامه يانه و كاميان

فەرمانەر ھوايە و تواناي پېشېبىنى لە خۇيدا پاشە كەوت كر دوۋە
كېلنوس بۇنوبە رامەي پېنگاۋباني ۋەرزە كان
دەناسىت و پېي لەناو تەشتىك ئاۋى شىرتېن دېتى و دەبات
بەرانبەر مانگى ھە لاتوو يان دواتارىكى
دەمى پېر ھاۋارى كر دوۋە تەۋە
پستە لە سامال و گۈلى سېپىدە راماۋە كانم بۇ كام ناۋ بە كار بېھىتم
۲۰۱۲۱۲۸ ەباس سايبىر ھەسەن
گەرمايى دەستى لەناو دەستم ساردبوۋەۋە
ھەتاۋ تېكەل بەئاۋبوۋ
دروود بۇ تېكەل بوۋنەۋە و دۇنايدۇن
خويىن و گۇشتىش بە خۇل
لەو پروداۋەۋە زانىم ھەم سەرى تېكر دووم
بۇم نىيە لەمەۋبە دوا بېر لە شەيە دارىنە كەي داىكم بكةمەۋە
پرچم تەرىكات و بىننېر پتە بەر كار و بەرخ و پرادوېم بە ملەۋە بكات
يان بە دەنگى بەرز كۆترە كانى ھەۋشە
ھەلفرېتېم و بە ئەستېرەي بالدار يان بزانىم
يانىش جوۋجكە كانى بۇ كۆبكەمەۋە
مرىشكە كانىشى بۇ ھەلدەمە سەرلكى دار توۋە كەي ھەۋشەمان

بابۇلە يەك بە خورما و ھىلكەى كولاو لە گەل خۆت بىە
 سەرىك لە گۆرى باوك و دايكمان بدە
 گرانايى سەر سىنگيان بكە ھەويرى كولىچەى جەژن
 لەم گۆرستانەدا ھەموو شتىك بالندەى نىشتوون
 گوڭيان بۆ مژدەى شادى سووك كر دووہ
 خوڭن بۆ بازوويان دە گەر پتەوہ
 بىلبىلە ھىمن لە گۆرىك
 گۆرىكى چاۋ خوڭن تىزا و دىتەدەرى
 لە ئەو سەرى ژيانەوہ بۆ ئەم سەرى ژيان
 بۆ دوو بازى ھەلفرىتندراو دەروانىت
 ئاسمانى بە پىروو لە چاۋى بىلبىلە ھىمندا
 لە خالى سەرنوونى مردن بچوو كترە
 لە خالى سەرنوونى ژيانىش گەرەترە
 داۋاى كەشتى نووحى كرد
 درەنگ گەيشت
 مردن لە پىناو گەيشتندا ھىچ كاتىك زوونىيە
 لە شوپىنىكى چاۋەر وانكراۋدا
 ئىستا بالندە يەك دەنووك لە ئاۋ نريك دەخاتەوہ

ئاۋى سەر مەرگ بىدا بە براپە كەى
ئەمە ھەموو شتېكە
ھەموو شتېك
ئا ئا ھەموو شتېك
ھەموو شتېك لە شوپنى چاۋەر وانكر اودا دەر دە كە وپت
دەر كە وتن و تالى ژيان ئاشناى سرووش وەر گرتنى كر دىن
سرووش سەرە تاى ژيانە و شەراپىكە سەر خۆشكەر
قورگم لە تاو فرمىسك و ھەنيسك گىرا
دلىشم لە ناو دەر كە وتن و تالى ژياندا پىستى تەنك دە بوو ھە
دلبىنابووم دلبىنا
رپوشناىى دىدار لە دلبىنادا گرشە گرش دە كات
ئىمە ئەو تەر مە بىلبىلە ھىمە
دە خەينە ھە سەر بەر وانكەى مندالى وزىنى پاسكىلە كەى
تا كەر وپشكە خرپنە كانى لە ئاوخوار دنە ھە دە گەر پئە ھە
چاۋەر پوانى زۆرى ناۋى
سەر چاۋەى ئاۋ لە ماله كە مانە ھە دوور نىيە

برام	برام	برام	برام
------	------	------	------

ئەرى ئاوار بۆچى ھەيە
 بەھەشت دلبەر يەكە جوانىيە كى سادەى ھەيە
 ئاشق بۆخۇى رادە كىشيت
 مردن لە پىناو ئەشقدە ھىچ كاتىك زوونىيە
 ئەرى ئارەزووى نەمىرى كىلگە بۆوا بە پىت بووہ
 دنياش بۆوا زوو تارىك داھات
 نەمىرى ھىچى لە كەس نەپرسىوہ
 چەند پىشنىارىكى ھەيە و بەھرى لە دل وەرگرتووہ
 منىش لە پوخسارى ورد دەبمەوہ و بەھرى وەر دەگرم

۷۴

چاوی پراست و چہپ

بہ چاوی پراستہم دہیینم
پہ پوولہ سلیمانہی ہیمن و لاشہر لہ

و	باشووکہ
و	کوندہپۆ
و	کہرہولہ
دوور کہ و تووہ تہوہ	دالاش

لە پەلە يەكى رووناكدا دەنووكى
لە خۆلى چاومەستدا پشوو پىدەدا
بە چاوى چەپىش دەبىنم
كۆمەلىك مندال لە يارىكردن تەوا بوونە
بە رووگەرمىيەو بەرەو مال دەگەرپتەو
بەسەر ئاگرىكدا دەنووش تىمەو
چاوى راست و چاوى چەپ چەشنى دوو پيالە مەى دەترووسكىنەو
خەرىكە دەكوژپتەو
جوانىش لە چاوى تەماوى لە دايك ناپىت
بەردم لە خۆلەمىشى دىكتاتۆرىك دا
چۆلەكە بەك تر سا
پەناى بۆشانى ئەو مندالانە برد
لە دواى يارى بە رووگەرمىيەو بەرەو مال دەگەرپتەو

۷۵

شەپرى ئاۋەخۇ

ئەسپىك عارەبانە بەك پادە كېشىن
دوو تەنىشتى ۋەك تابلۇ شىنانزى
بە ۋىتەنى ئەۋ پەلەۋەر و ئازەلانە نەخشىندراۋە

ملمز
كەروپشك
كەۋ
كەلەكپۇى

لاشەى سەبرپاوى

و	مامز
و	كەروپشك
و	كەو
شى ھەلگىر تووھ	كەلە كىيوى

نەموپىرا تىر سەبرى شەپرى ناوھ خۆى
 نەخشى سەر عارەبانە كە بكەم
 چووم بۆنى ئەو خاك و ئاوەم كرد

و	مامز
و	كەروپشك
و	كەو
پەلوپۆى خۆيانى لەناو وەر دەدەن	كەلە كىيوى

ئەو تابلۆی چ شانازییە که
 دەپە ویت قسەم لە گەلدا بکات
 منیش ناتوانم گوئی لی بگرم و هیچیشی لە بارەوہ بلیم
 ئاسمان لە میانە ی نہ توانینم
 پروون دەبیتهوہ و ئەستیرە دەچنە ناوی
 ئیمەش پەنگی پڑاوی قوربانییە کانمان دەناسینەوہ
 پوخساری قوربانییە کانمان
 لە ژێر ئەستیرە ی پرووندا وەك دەمار لیدەدا
 لە ری و باندا

و	ملمز
و	کەرۆشک
و	کەو
بە پیشمان تیدە پەرن	کەلە کیوی

دووریش بکە ونەوہ سیبەرە کانیان دەجوولیت
 دەزانن وەرزه کان
 کامە بان فەرمان پەواپە و کامیان
 دەزگیرانی کامیانە و توانای پیشینی لە خۆیدا پاشە کەوت کردوہ

۷۶

ئاسەي خودايىي

سەرەتا كەھاتە لام
 مەن بە نىيازى خەۋىنەينىن چووبوومە سەر تەختى نووستىن
 ھەۋا بە جۆرىك خۇش ببوو سەر پۇشى نەدەۋىست
 بۆنوبەر امەي كەشى ژوورە كەي گۆرى
 بەخەبەر ھاتم و دلەم لەناو قۇزاخەي ياد دەرھىنا
 دەستى پر كىلىم بۇ گوارەي برد
 بۇشايى نىۋان دەستەم و گوارە
 بووہ ئاسۆيە كى ئەفسووناۋى و لە تەنىشتەم دانىشت
 ئاسۆ لە تەنىشتە ھەموو چاۋپىك
 دادەنىشىت و ئەفسوون دەكات

وردە	وردە
ھىدى	ھىدى
بەناز	بەناز
دەرەوشاۋە	دەرەوشاۋە

بۆشايى بوۋە جوانى و ئاراستەى پروگەنما
جوانى ھەموو كات ھى من بوۋە
بە تاسەى خودايى بە سىنگمە ۋەم نووساندوۋە
بۆ دواجارىش ئاورپىك لەم تۆپەلە پىخۆلەيەى
ناو زگى مرىشك دەدەمەۋە
ژنە كەم بۆ پىشیلەى فرى دا
ئەى جوانى دەستى تكا و نزام گەيشتوۋەتە بەر سىنگى ئاسمان
تا ھەناوم تىدايە چ دووعايەكت بۆ بکەم
چ دووعايەكت لى بکەم
زوۋ ھاتىيە ناۋچەۋانم و چاوم بە جوانى خودا كەوت
ژيانىكى شادمانم لە گەلتدا بر دوۋەتە سەر

۷۷

باۋاڭ و ھاياڭ

۱۹۶۳۱۶۱۱۳ ھەرەس قەومى
قۇنداغەي تىفەنگيان
لە سىنگى سابىر ھەسەن سلىمان شىكاند
خويىن لە فاتەپ شەي بەر بوو
تلايەوہ و بەسەر سەردا گىنگلى دا
تەمەن و ژيانى بووہ پرتەقالىكى خۆر كە لىدراو
۱۹۷۱۱۱۱۴ خويىنى خاوبووہوہ و گەشەي نىنۆ كە كانى وەستا
خەلكى جوانى گۆرستان
دەستى مېھەرە بانىيان درىژ كورد و لىيان وەر گرتىن
گوتيان لە وپەپى شانازىدا دەر گاي باخچەي مردنى کوتاۋە

۲۰۰۵/۱۲/۱۹ پهری به ئاوی چاویان
شوشتیان و جلی پرسه‌یان له‌بهر فری دا
هه‌مووسه‌ر په‌له‌یه‌که‌ به‌ته‌نیشتمان تیده‌په‌ر پیت
تک تک ئاره‌قه‌ی گۆی مه‌یدان له‌ناوچه‌وانییه‌وه‌ ده‌تکئ
ده‌که‌وێته‌ به‌ر

و	ده‌رگا
و	مال
و	باخچه
مان	کیلگه

باوك و دايك ئەو يادەوەر بيانەن بەسەر لىتوى بە بارمانەوہ
خۆر لە زەردەى ئاوابوونى
لە ھەموو كاتىكى مېھەرەبان و نەرمونىانترە
ئىمە بە

ئاگر
خۆل
ئاو
با

يان

تەورات
ئىنجىل
قورئان

دەبەستىتەوہ
ئا بەم جۆرە پەنگى شىئوہ مردن نىشتە ھەوشە و بان
سىبەرى دار تووہ كەمانى پىچايەوہ
پەنگىك چاوى سىپى كردن

له دڵ و چاوی منه‌وه به‌هه‌شته ئه‌م مأل و خانه‌واده‌یه
له به‌خشنده‌ییاندا گوله‌گه‌نمی شیعر بلن‌دبو‌وه
به‌بالی شه‌می‌یه‌وه له‌سه‌ر گه‌نجینه‌ ناوه‌ستم
بای نازنه‌ کیشاوی شازاده‌ کانی هه‌زار و یه‌کشه‌وه لی‌م ده‌دا
هه‌موو سه‌ره‌جه‌ژن و سه‌ری سالان
کراسی باوک و دایکم له‌سه‌ر چاوم داده‌نی‌م
بۆنی کراسه‌کان به‌دوا‌ی ئۆقره‌ی مندا دین و پشو‌وه‌ده‌ن
پشو‌وه‌ته‌نیا بۆ ئیوه‌یه‌ بۆنی کراسه‌کان
کاتی‌ک به‌به‌خشنده‌یی سه‌یری په‌روه‌ده‌ کراوه‌ کانتان ده‌که‌ن
ئای له‌به‌خشنده‌یی چاوم
چه‌ند پارچه‌یه‌ک پووناکی مرۆفی
هه‌ل‌دایه‌ ناو تاریکیه‌وه
پیاو و ژنیک و شه‌ش مندا‌ل
له‌ ناو تابلۆی راز و یاده‌کان‌دان یان له‌روخساری کتیبیک‌دا
ته‌ماشای کلۆشه‌کری سه‌ر سینی و جۆشی سه‌ماوه‌ر ده‌که‌ن
ده‌یانه‌وی‌ت له‌سه‌ر کیش و ئاوازی
زمانی پوون و په‌وانی ناو و شوین بی‌نه‌ دوان
په‌نجه‌ره‌کان له‌ناکاودا به‌پرووی پشت‌دا کرانه‌وه

۷۸

دوا پەيام

درەختە كانى ئەمبەر و ئەوبەرى پىگاوبان
فەرموويان لىي كردم ئەى سروودى سروودە كان تىپەرە
شكۆى خۆشەويستانت لە ئاسماندا بىيىنە
دايكە سروشت
دەزووى گەورەمەندى لە پەنجە ئالاندم و ھەلىدام
بىي دىل لە دىلدان
بە ئاسماندا رۆيشتەم و گەيشتم بە شكۆى پەيام
ھەموومان لە سىبەریدا دەست لە دىلمان دەدەين
بارانىك بە ھىواوہ نمە دەكات
سلاوى بنە گۆلىكى پىيە و لە تەنىشتەمان دادەنىشىت
نىگاي دەكاتەوہ و بەسەر گيانماندا دەمىنتىتەوہ
بىي ئەوہى بدوئىم ھەوالى خرۆشانىكم دەدا تىت
بالىندەى بىي دەنگى ھىلكە كانى ترووكان و كەوانەى بېرى
خۆد رەوشانەوہ يەكى لەمە مەزنترمان نىيە
لە ئومىدى ئەو بالىندە يەدا بۆزىن
ھىلكە كانى لە گەرمایى تىشكى خودادا ترووكان

۷۹

پەرزەنتە دەھى كاسە

دوای چل شەو و چل پۇژ باران بارىن
كەشتىي نووح لە پيش مالى ئيمەدا گىر سايەو
سەرنشینه كان

و	سەرگەردان
و	وەپس
و	مات
كەوتن	لارەمل

فەر موون ئاگرى دلۇفانىم بۇ كر دوونە تەو
لە دەورى ئاگر گەرم بوونەو
ھەموو ئەو شتانەم پيشكيش كردن

كە خوداوەندە كان پێشكیژی دەكەن
دوای ئەوێ دەماریان توند بووئەو
دەستیان بۆ چاویان برد
زانیم شتیکی ئەوتۆیان لە یادەوێ لە بێر نەماوە
لە مالى مندا فیتری دەمودوو بوونەو
توانییان دووبارە بێر بکەنەو و ژمارە
كاتژمیرە هەلواسراوە كان بخویننەو
ژیان ئازاد و پر لە ئارەزوو بە پێشماندا
هاتە پیاسە و خوشرۆویی نواند
تەماشای قوولی دەمار و خوین و گۆشتیمان کرد
بە خێرای تیرێك
پەرپال بۆ فریشتە تاقانه كان گەرپەو
كاسە زێرین پر بووئەو و بەرەو سەرەتا بووینەو
خانمی خامۆشی پرچی لە داوێ كانی دوو گوردی نوێژ نیانترە

۸۰

پانگه‌واز بو گۆر شه‌لکه‌ن

ده‌ستم له‌سه‌ر دوو بالی فریشته‌بوو
به‌نان و ئاو و ئاگری خۆمه‌وه‌داب‌ه‌زیمه‌سه‌ر زه‌وی
به

جۆشی	ده‌نگ و	زایه‌له‌و	زه‌نگ و
		و	یاد
		و	دروود
		و	په‌یام
		هوه	ستایش

ہہوآلی جینگور کئی سہباح سابیر حہسہن

۲۰۴۵۱۱۱۱۸ - ۱۹۶۵۱۱۱۱۸

لہ بستہ خاکیکی مرادخواز و ماندوودا

شادییہ کانی دہبیستیتہوہ

ہہشتا سال دہزوو بہ دہرزی وہ کردنیکہ

بہ سہر راوہ شانندی پر خہمہوہ

بہوورہ مووچر کیک چاوی لیال کردم و سوزیکی تایبہت گرمی

مہلیکی کوجہری لہسہر لکی درہختیک نیشٹہوہ

خوینتی پیی بہسہر لکہ کہوہ جیما

چووم تہواوی درہختہ کہ و خوینتہ کہم ماچ کرد

وہرہ خہونم بارووگہنام

خوینتی پیی بالندہ بی و لہ ناگر رابمینم

لہ ناگر رامن ناشق وک میوہ پیدہ گہ یہنی

بستہ خاکہ ماندووہ کہش یہ کیار چہ دہبیٹہ

مؤسیقا و گوزہی پر

لە ئاكامدا ھەر دەگەم بە بالى بالئندەى بريندار و دلى خۆم
 ئىستاچاوپى فەرمانم بفر مووى
 بۆ تاھەتايە سەرگەردان بە
 ئا ئەوتە من ئامادەم
 گۆرھەلكەن ئەى تۆ لە كووى
 بە پى رېگايە كى دوور و درېژم برېوہ
 مائاوايى لەوانە دەكەم پىيان گەيشتووم
 ئەرى مېژوو لە كىتېبى چەندەمى ئاسمانى
 بەشىكەم بۆ تەر خان دەكات
 ئەو كاتەى مېژوو باسى خودايى دەھىنئىتە سەر سەكۆ و مائەكانمان
 من لەناو حىكەت و ھىژى قسەكانى ئەودا
 قوول و بىدەنگ و گوپرايەل
 ھەناسەى ئاسوودەى ھەلدەمژم و بىر لە خۆم دەكەمەوہ
 كىتېبى ئاسمان وادەيە كى لەگەلمدا ھەبوو
 منىش وادەيەك و لە ھەستى خۆمەوہ ناسيومە

ھە تاو بۆم دوا
نايى ھىچ پازىك لە تارىكىدا بمىنىتتە ۋە
شۈپتە ۋارى ھەموور پىگاكانىش دەربكە ۋون
تەر مەكەم لەبەر ھەيوانىك داندىراۋە
پوورەى شىعر دەۋرى گر تووم و ناۋى شىعر م لەسەر لىۋە
شىعر لە دلەۋە نوپىزم لەسەر دەكات
خوداى سەد و يەك ناو
ھىكمەتى وشەم تىدا بخرۆشپىنە و لە شاعىرە

و	مەنگۈلى
و	دلپەش
و	بەدگۆ
ە كان بمپارىزە	دەروونكلۆر

من پيئوھرى ھەستە كانى زەويىم
بە پى پىگايە كى دوور و دريژم برپوھ
ميواندارى ئەوانە دە كەم پييان گە يىشتووم
پەگى ميوھى مەى چە ترمە و ھەلمداوھ
بە تاو وەرن ئەستيزەى شەوقدار و براى گيانى ھەستە كانم
ئاسمانى پروون قوول و بېدەنگ و گوپرايەل ماوھ تەوھ
تايبەت ديدارمان دەبىت
دەبين بە خاوەنى چاوە كانى
سىبەرى شووم لەسەر زەوى لا دەچىت
وھك چاوى ئەو و دلئى خۇمان
بە پىگادا يارى رۇيشتن و گەرانەوھ دە كەين
ماسوولكە كانى پىگاتوند دەبنەوھ
كەپرى پشوو دان لەمبەر و ئەوبەرى دەبەستري
ھەر كاتىك تەماشاي پىگا بکەين
ھەموو شتىكمان بە بير دىتەوھ و بەناو كاتىكى خۇشدارى دە كەين

خوداى سەد و يەك ناو رۇيشتن و گەرانه وە
 لەم رېگاوبانە بۇنخۆشەدا تابلېيى بى دله پراو كېيە
 فرىشتە كانى فرىاكە وتن ناھيلىن گورگ نزيك بېنە وە
 گۇرانى تىيدا دىتە سەر دەم و لەبىر ناچىتە وە
 شاعىرى گەرپاوەى شەپرى گورگىش
 دوودلى خامۇش دەبى و گوى بۇ گۇرانى ھۆگرى رادە دىرى
 يادە وە رىيە بەخشندە كانى و بەھرە و سرووش و شىعر دىتە فرىاي
 ئەى خوداى سەد و يەك ناو رېبوارىكى رۇشنى

و	بەھرە	
و	سرووش	
م	شىعر	
ماندوو	ماندوم	ماندوم

دەستم بگرە باچمە مالى رۇشن
مالم لە سىبەرى بالى بالندەيك دانا
گوتى لەبەر خاترى تۆبۆ ماوئەيك فېرىن دوادەخەم
تاپشوو دەدەيت و تىرخەو دەبيت و خەونىك دەبينيت
خەونى

تەورات
ئىنجىل
قورئان

ئەرى شادى بېھوودە خەونە كانم چى لى بكام

۲۰۱۲ - ۲۰۱۳ ھەولتير

نامە ۋەك بەشئىك لە سەرنج و تىبىنى ئەدەبى و ھەۋالپرسىن

۱

كاكە سەباح رەنجەدر: سەلاۋ و خۆشەويستى زۆرم قىبۇل بھەرموون. ئەۋكاتەى لە ھەۋلىز لە كۆلىزى ئادايدا قوتابى بەشى كوردى بووم، تۆم دەبىنى لە كۆرە شىعەرىيەكانى لاۋان شىعەرت دەخوئندەۋە و لە ھەموويان بە گور و تىنتر بووى، ھەماسىكى سەيرت تىداۋو، ھىۋاى زۆرم لىت چاۋەرۋان دەکرد. زۆرجارىش لە گەل برادەرەنم. (دكتۇر دلشاد ھەلى و دكتۇر فەرىدوون ھەبدول بەرزنجى) باسى ئەو توانايەى تۆمان دەکرد. زوو زووش سەردانى كۆلىزى ئادايت دەکرد، وابزانم ئاشقى كىزىكى كۆلىزەكەمان بىۋى. جا نازانم ئەشەكەت چى پى كرى. لەم پۇژانەدا كۆمەلە شىعەرىكەم لەلاى مامۇستا (ئەزى گوران) بىنى و بۇ خوئندەۋە لىم خواست. بەراستى ئەو ھىۋايەى لە گەنجىيەتەۋە لىم چاۋەرۋان دەكرىت، لەم كۆمەلە شىعەرتدا (پروۋەكەكانى خوداۋەند) ھىناۋتە دى. بە ھىۋام بىتتە رەمزىكى گرینگ لە شىعەرى نوپى كوردىدا، زۆرىش پىشت قايمم بەو ھىۋا خواستەنم. لە گەل مامۇستا (جەمال شاربازپرى) ش باسى ئەو توانايەى تۆم كرى، ئەمىش بۇچوونى لەبارتەۋە زۆر باش بوو، گوتىشى من لە ھەشتاكاندا يەكەم كىتەبى چاپكراۋىم (زىۋان) خوئندەۋەتەۋە، تۋاناي دەناسم. دۋاى خۆم بۇ خوئندەۋە دام بە (عوسمان شەيدا) ش ئەمىش بۇچوونى ئىجگار باش بوو، ۋەك شاعىرىكى بە دەسلەت و خاۋەن ئەزموون تەماشات دەكات و دەلىت. جىهان لە زىنىدا خۆى چر كرىدەۋەتەۋە، بەلام پىكھاتەى رۋون نىيە. زۆر تىبىنى ۋردى تىشى لەبارەى كۆمەلە شىعەركەتەۋە ھەبوو، ھەزىشى دەكرىدەتەنسىت.

دىاردىيەكى زۆر ئىجابى لە بەرھەمى تۇدا دەبىنىت. ئەمىش ئەۋبە شاعىرە گەنجەكان كەوتوونەتە بەر شەپۇلى لاسايىكرىدەۋە شىعەرى فارسى. تۆ خۆت لەمە پاراستوۋە بە خەتى شىۋاز و بىر و بىر كرىدەۋەى خۆتدا دەپۇيت. ھەمان دىاردە

لەشيعىرى قۇناخى ھەفتايە كانىشدا ھەبوو، زۆرىنەيان كەوتىبونەتە ژيّر كاريگەرى
شيۆازى شيىرى عەرەبى، كەچى (ئەنۋەر قادر محەمەد) بەخەتى شيۆازى خۇيدا
دەرۋىشت و خۇى پاراستىبوو لەشەپۇلى لاسايىكردنەۋە. ئەگەر كۆمەلە شيىرەكەت
لا ماۋە چەند دانەيەكم بۇ بىئىرە تا ليترە بىدەم بەو كەسانەى شيىرە دىناسن و شەپۇلى
ئەو لاسايىكردنەۋەيەى شيىرى فارسى مېزاجى كوردەۋارى تىكداون. بەھىوام گەرم
و گورپىت رىت لەگەل شيىردا و ھەر بە رىگاي خۇتدا برۆيت و بگەى بە خويىنەرى
خۇت.

ھىدايەت عەبلوللا ھىيران
۱۹۹۹/۳/۱ سىلیمانى

۲

برا و ئازىز كاكە سەباح رەنجەدر: بە گەرمى دەستەكانت دە گوشم و چاۋەكانت ماچ دەكەم، ئومىد دەكەم ھەمىشە لە كۆلانى پىچاۋ پىچەكانى شىعدا چاۋپر كى لە گەل تەمومزدا بكةيت و بەدۋاى سىبەرى گومان و راراييدا پرۆيت، ھەرچەندە ھەموو كوۋچە و كۆلانى كانىش بە يەقىن تەنراون، يەقىننىك جگە لە ۋەھم ھىچى دى نىبە. براى خۆم، سوپاس بۆ ئەو يەك دوو وشەى لە كۆل خۆ كەردنە ۋەبە، كە ويستوتە منىيان پىچ بەختە كەمىن و قەرزدارم بكةيتە ۋە. بەھەر حال براۋا بكة منىك، كە زاكىردم فىراق و تەنىيائى و غوربەتى لى دەتكى، ئىبوم ھەردەم لە خەيال بوۋە و ئىۋارانى مەچكۆ و پىياسەى شەستىم ھەمىشە لە گەلدان و ئەو دىۋانە نۆبەشت پىرۆزە و ھەرچەندە ھىشتا نازانم لاپەرەكانى ئاسمان بۆ فرىن، يان دەبنە ھەنۋايەك بۆ منىك، كە شەستەبارانى تەنىيائى خەرىكە كە ۋەپرېم دەكات، بەو ئومىدەى بۆم رەوان بكةيت. رېزى زۆرم ھەبە بۆ براژنم و چاۋى (خەون و ۋەرز و شايى) ماچ دەكەم و داىكى ھاۋىر بە ھەمان شىۋە ھەۋالتان دەپرسىت و (ھاۋىر ايش دەستەكانتان ماچ دەكات. براى خۆم، لە گەل (بورھان) كە لای من بوو ئىستاش تەنبا دوازە سەعات بە شەمەندەفەر لە من دوورە. زۆر باسما كەردى و بە وردى لە ھەۋالم پرسى، دەزانم ئەو رۋوبەردى، كە لەۋى ئەدبىيان ئىشى تىدا دەكەن چۆنە و زەحمەتە تۆ بتوانى لەو جۆرە فەزايانە ھەلبكەى، لە رېى شىعروە ھەناسە ھەلكىشە و گوى مەدە رەشەبا. دەزانم ئەۋانەى دوتىن خۇيان بەنۆبەخاۋ دەزانى، ئەمرو قاجى نۆبەخاۋان دەگرن. تەنبا لە رېى ھەندىك ژمارەى گۇقارەكانەۋە ناگام لە ۋەزعى رۆشنىبىرى لای ئىۋەبە و ئەو شتانەى دىۋىم تەنبا مەلە كەردىنكىن لە كەنار و خەۋنى كورتخايەنن و نەبانتوانىۋە لە گەل خۇيان بمبەن بۆ سەفەر، كە من ئەۋم لە شىعدا داۋايە. قسە زۆرن بۆ كەردن و ئەم چەند وشەبەم تەنبا ۋەكو دەست گوشىننىك لى ۋەربگەر، چونكە ھەلگىرى نووسراۋ غەدرى لى كەردم و يەكسەر گوتى سەفەر دەكەم دەر فەتتىكى بۆ نەھىشتەۋە تىدا بىر بكة مەۋە و لەۋ دىۋ دارستانە نااسايىبەكانى وشەۋە لە گەلتدا بدوېم. چاۋەكانت ماچ دەكەم و بمىنىت بۆمان.

قادر مېنە

۲۰۰۰/۲/۲ ئەلمانىا

۳

ھاوپىي بەرپىز و خۆشەويست كاكە سەباح رەنجدەر سلاوى شيعەر و داھىنان:
 دىنايەك رپىز و خۆشەويست لى وەرگرن. ھەوالتان دەپرسم، لە جەنجالى رۆتىنى
 رپۇژانە و مردنى زۇر و لەدايكبوونى كەمدا.
 كىتەبەكەتانم بى گەيشت، بە رپىنگاي (مەمەد كوردۆ) ى ھاوپىماندا. دەمىكە
 دوراودوور بە وردى موتابەغەى ئەزموونى ئىوہ دەكەم. پىم خۆشە لە نىكەوہ
 بتانىبىم و بتناسم و قسەى زۇرتەر بكەين.
 لە گەل ئەو تىبىنىيانەى لەبارەى ئەزموونى ئىوہ دەوترىت، بە باش و بە خراپەوہ،
 لەنەوہى ئىوہدا زياتر لە ھەمووان تۆ بوويەتە جىنگاي شانازى من و گورانكارى
 بەردەوام لەبەرھەمەكانتدا لەدايك دەيىت. لەكۆتايى ھەشتايەكاندا (زىوان)م لە
 بەغدا لەھاوپىم (نەژاد عەزىز سورمى) خواست بۆ خويىندنەوہ. تاكو ئىستاش لام
 ساوتەوہ و بۆم نە گەراندووتەوہ، داواى لىبووردنى لى دەكەم. من زۇر رپىز لەو
 ھىمنى و جياوازيبەى داھىنانى ئىوہ دەگرم و لىشى دلنىام. بە ھىواى دۆزىنەوہى
 دىنايە تازە و دىدگاي تازەتر و خەونى گەرە و مېھربان و ئەزەلى.
 رەنگە ئەمە تەنيا بەسەر كەردنەوہىك يىت، سوپاسىك يىت. تا شادبوونمان بە
 دىدارتان. حورمەت و خۆشەويستى بى تخووبمان بفرمون.

عيسا چىايى
 ۲۰۰۰/۶/۶ دەريەنلىخان

۴

درەختى بەرائەت و (زېئوان)ى پاكى، خۇشخۋانى خەون و شىعر و سەبەينى، كاكە سەباح رەنجەدر: وەك ھەمىشە ماچ و گۈل و رۇپارىك لە خۇشەويستى، بە ھىواى شاد و بىۋەى بن. رېژىم بۇ مالىھە و چاۋى مندالە خۇشەويستەكانت (خەون و ۋەرز و شايبى) ماچ دەكەم، كە دلىنام ئىستا بوونە سى درەختى ھەلكشاۋ، بالا بەرز و ھىواى تەمەن درېژبىيان بۇ دەخۋازم.

كاكى شىرىنم كاكە سەباح زۇرم قسە بىيە، بەلام چۈن دەخىنە سەر قاقەز، زەمەن دىت و دەروا، تەمەن ھەلدەكشى، خەون و پىرۇژەم يەكجار زۇرن، بەلام بۇ شەشەمىن سال دەچىت من تەنيا لەناۋ خۇئىندى ئەكادىمىدا دەرىم، بوارى نووسىنم يەكجار كەمە و ھىشەتان چوار پىنج سالى دىكەشم ماۋە بۇ خۇئىند تەۋاۋىردن، ھىندىك كارى ۋەرگىزانم كىرەۋە، شانۇگەرى مىشەكانسى (سارەتەر) م كىرەۋەتە كوردى، بەھىۋام ئەمسال بلاۋبىتەۋە. لىكۈلىنەۋەيەكى مىژۋىۋىشىم بە دەستەۋەيە، پىروام بىيەكە شتى چاك ھىندە زۇرە، كە تەۋاۋ نايىت. ۋەكى دىكە نازانم تۇ بە چىيەۋە خەرىكى. پىرۇژەى نوئىت چىن. تۇ لەناۋ دەقى (كۆلانەكانى رۇژەھەلات) تدا زۇر بە بەرائەتەۋە ھەنگاۋى گەۋرە گەۋرە دەھاۋىت. لە بىرتە من ھەر زو، لە سەرەتەى دەستىپىكرەنمانەۋە پىم گوتى: تۇ دۋارۇژ شاعىرىكى زۇر چاك و داھىنەرت لى دەردەچىت، ئىستا ئەمىرۇ بالالى شىعەرت ھىندە ھەلكشاۋە، گەلىك گەلىك لە خۇت بەرزتر. بەدل سەربەرزىم تاۋا بە ھىمنى و دوور لە ھىچ خۇ بردنە پىشەك ھەنگاۋى گەۋرە دەھاۋىت. شاعىرە گەۋرەكانى خۇمان و دىياش ھەرۋەك ئەۋ ھىمىنىيەى تۇيان ھەلبىزاردوۋە و ژىاۋن. ئەگەر جار ناجارە كاتت بو، پىم خۇشە ھەۋالەتان بزەنم و گەلىك دلشاد دەم. پىروابكە زەمەن لە روۋى جوگرافىاۋە زۇر دوورى كىرەنەۋە، بەلام من دلم ھەر لە تۇ نىيەكە و لەناۋ (كۆلانەكانى رۇژەھەلات) دا پىياسە دەكات. جارى بەجىتان دەھىلم و بە ھىواى دىدارى نىك، مالتاۋا.

نەجاتى عبدوللا
 ۲۰۰۰/۷/۱۲ پاریس

۵

ھاۋرپىم كاكە سەباح رەنجىدەر: ئاسماننىڭ سىلاۋ و خۇشەۋىستىم بۇت ھەيە، ھىوادارم ئىستا كەمتر مانىۋى دەستى مافياكانى ناۋ ئەدەبى كوردى بىت. ھاۋرپىم تەنيا ۋەلامىك و سوكنايىيەك بۇ رۇخى خۇت، رەنگە ھەر ئەۋە بىت بە بىدەنگى خەرىكى نووسىن و عەشقى خۇت بىت، لە بىرت نە چىت ئەۋە، كە سبەينى دەمىنئەۋە تەنيا بەرھەمى جوانە، چونكە بەرھەمى جوان ئەۋ گەۋھەرەيە، كە لە بەرد قايمتر و بە تەمەنتەرە.

من باشم و ژيان جارىيە، ئە گەر شەپۇلى لەپرى خەمۇكى زۇر نەمەينى و نەمبا. زۇرچار نووسىن بە كارىكى عەبەس و ھىچ دەزانم و رى بە خۇم دەدەم تەنيا ئەۋە حالەتە شىعەرييەنە ۋەك لەزەتتىكى رۇخى خۇم تا دواتنۇك ھەلىمىرم و لە گەلىدا بۇيىم، بەلام خۇت دەزانىت ئەۋ دەستەلاتە ناديارەش ھەمىشە قايىل نايىت بىدەنگ بىت و بروات. بەھەر حال ھەندى ۋردە پىرۇژەي نووسىنم ھەن، بەلام ۋەك ئەسپى بەر عەرەبانە ماۋەم نىيە قايش لەخۇم بىكەمەۋە و بە ھىمنى دانىشم بنووسم. ژيانى ئەم مەنفايە كوشندىيە، لىرە ھەمىۋ شىتىك بەھاي پارەي ھەيە، كە نەتبيت ناتوانىت بۇيىت، كە ھەشتىت ناتوانىت نووسەر بىت.

خەنى لە ئىۋە، كە دەتوانن ۋەك نووسەر بۇيىن و بنووسن، ھىچ نىيە ئەۋە شەرانەي تر، كە بىت دەفرۇشۇن، بەس نىيە دەزانىت كىن ئەۋ پىاۋە بچوۋكانەي، كە بەناۋى ئەدەبەۋە شەر دەفرۇشۇن، چما ئەدەب جوانكردنى ژيان و عەشق نىيە، كەۋاتە خەمى ناۋىت ھەلبەتە دەيىت درزىكى گەۋرە لە رۇخى ئەۋ باۋەعەمرانەدا ھەبىت، خۇ لىرە ھاۋرپىم ئەۋەي شەرت پى دەفرۇشىت سىستەمىكە و دەمۋچاۋى كەسەكان نايىنئىت، لە درزى دەرگاي پۇستەكەي مالىۋە خۇي دەكات بە ژورودا و بى خويىن دەتكۇزىت.

ھاۋرپى گىبان، بىۋورە، كە ۋەلامى پرسىيارەكانتم زۇر درەنگ خست، بەدەست خۇم نەبۋ، كە گەرەمەۋە لە كوردستان نەمپەرژا ۋەلامى پرسىيارەكانت تەۋاۋكەم، كە گەبشتىشەۋە كۇمپىوتەرەكەم تىكچۋو ھەمىۋ ۋەلامە كانىشم فەۋتان، چاۋدروانى ئەۋ ۋەلام و پرسىيارانە بووم، كە لە كوردستان لە مالىۋە لەبىرم كىرەبون، دەمىكىشە

تەۋاوم كىردۈۋە، بەلام ھەم تەمەلى و ھەم نەبوۋنى قاسىدىك وا ۋەلامەكانى دواخست بگەن بەدەستت. ئە گەر پىرسىارىكت لەلا دروست بوو دواى خوئىندەۋەى ۋەلامەكان بە ئىمەيل، يان فاكس بۇم بىئىرە و من بە زووتىرىن كات ۋەلامت دەدەمەۋە. ئە گەر ناش لە گەل گەيشتنى بەدەستت بەك ئىمەيلم بۇ بگە تا دلنبايم چاۋەكەم. وا لە گەل ئەم دىسكەدا شىعەرىكى كۆنى خۇشمت بۇ دىئىرم، كە ھىشتا بلاوم نەكردۆتەۋە، بە ئەرك نەبىت لە ھەر گۇقارنك خۇت پىت باش بوو، بۇم دابەزىنە. بەو زوۋانەش نامىلكەيەكى شىعەرىم ھەيە رەنگە لىرە، يان لە كوردستان چاپى بگەم، جارى بزانم چۆن دەبىت.

ئاگات لە خۇت پىت ھاۋرى گيان، سلاوم بگەيەنە بە گەرد و خۇلى تۇزۋاى ھەناسەكانى قەلا، بە كچە جوانەكانى ھەۋلىر، كە ھەر گىز لە مال نايەنە دەرى، بە شىتەكانى سەر جادە، كە جوانتىرىن ئىنسانەكانى شارن، بە ھەموو ھاۋرىيەك كە منى لەبىر ماۋە.

سالى تازەت پىرۋزىبىت، بەو ئومىدەى سالى داھىئان و نووسىنت بىت. ماچت دەكەم و خۇشمان دەۋىت

ھىۋا قادر
۲۰۰۱/۱۲/۱۸ ستۆكھۆلم

۶

برا و خۆشەويىستىم كاكە سەباح رەنجدەر: ئەم كاتەت شاد و بەختەۋەر. بە ھىوام تەندروستىت باش يىت و ناساغى نەيىنىت. چاۋەكەم: سۇپاس بۆ ھەستى جۈانت، ئەو ھەستەى لەناو شىعەرەكانتەۋە پىمان دەگات. دىنبايەك خۆم بە قەرزارىرى تۆ دەزانم، بەرانبەر بە دىلسافى و ئەو خۆشەويىستىيەى بەرانبەر ۋەر گىرپرانەكانم دەينويىنىت. لىت ناسارمەۋە ھەندەى سەرسامم بە شىعەرەكانت، چەندىن ھىندەى ئەۋەش سەرسامم بە رەفتار و ئاكارى جۈانت. ۋەك ئاشقىنىكى ئەدەب و شىعەر خۆشم دەويىت و رىژت لى دەگرم. بەردەوام لە ھەر كويىپەك بەرھەمەكانت بىيىنم دەيانخوئىنمەۋە و چىژيان لى دەيىنم. ۋەر گىپرى گەۋرەمان (شوكور مستەفا) جۈانتى بۆ چۈۋە، گوتوۋيەتى: يەكى لەو شاعىرانەى پىي مەست بووم، (سەباح رەنجدەر)ە. باۋەشىك گول و رىژت بۆ دەنىرم.

سەباح ئىسماعىل
 ۲۰۰۶/۷/۲۲ كەركۈك

۷

ھاۋرپىي ئازىزىم كاكە سەباح رەنجىدەر: سىلاۋ و رېزى زۆرم. چاۋەكانت ماچ دەكەم، سوپاس بۇ نامەكەت، كە لە رېنگاى (سەنگەر زىزى) ئازىزەۋە بۆت ناردووم. زۇر خۇشحال بووم. سوپاس، كە گىتوگۇكەمت خۇندوۋەتەۋە و بە دلت بوۋە. ئازىزىم مەن ۋەكو يەكېك لە دەنگە گىرېنگەكانى شىعەرى ئەمپۇى كوردى تۆم ناسىۋە. زۇر رېز لە ھىمىنىيەكەشت دەگرم، كە بەراستى لە ھىمىنىي ھەر شاعىرېكى داھىنەرى دىنيا دەچىت. راستىيەكەى چەند مانگىك لەمەۋبەر كاك (ھەمە كاكەرەش) قەسىدەكى خۇى بۇ ناردم، كە پېشەكېى بۇ بنووسم. ديارە ھەمان قەسىدەى بۇ چەند نووسەرېكى دېكەش ناردبوو، لەۋانە بۇ (بەختىار عەلى). مەن لەۋى جۇرېك بەراوردكارىم لەنىۋان دىناى تۆ و ئەم شىعەرى ئەۋدا كىردوۋە، بۇيە پېم خۇش بوو بۆتى بىنېرم. لە ژمارەى داھاتوۋى گۇقارى (ھەنار) دا بىلاۋ دەكرېتەۋە، بەلام لە رېنگاى (سەنگەر زىزى) ئازىزەۋە بۆتى دىنېرم. تىكايە سىلاۋ و رېزىم بە برادەرانم: (سايبىر رەشىد) و (سەلاخ عومەر) و ھاۋرېكانى دېكەى ھەۋلىز بگەيەنە. شاد و بەختەۋەر بېت.

كاروان عومەر كاكەسور
۲۰۰۸/۵/۱۶ دانىمارك

۸

سلاۋ كاك سەباح ئەم كاتەت باش ماۋىيەك لە مەۋبەر كۆ مەلە شىعرە چاپكراۋەكانتم خويىندەۋە، نالېم ھەموو كون و قوربىنىام تەى كرد، بەلام شتىكم بى گەيشت. لايەنىكى باشى چاپكردنى بەرھەم ئەۋەبە زۆرىنەى ئەزمونى نووسەرت دەخاتە بەردەست. ئىبىر تۆ سەرەتا و كۆتايى، ھەلچون و كشان و دابەزىنت لە بەرچاۋ دەيىت، يەكىكى تر لە چاكىي چاپكردنى بەرھەم ئەۋەبە، گەران ماندووت ناكات. من جارى وا ھەبوۋە. بۆ دەقيك، تەنيا دەقيكى شاعىرىك دوو شارم كردوۋە. بە تايبەت مەنىك، كە زۆرىەى زۆرى كىتېبە كوردىبەكانى جارام لە بەردەستدا نەماۋە، ئىستا زۆر پەشيمانم، چونكە رەخنە گر ھەمىشە كارى بە دەقە. ئە گەر لە دەق دابىرېيت، ئەۋە لە دىمەنى نەۋە يەك بەدۋايەكەكاندا دادبېرېيت. ھەر تەنيا خويىندەۋەى تىۋورى رەخنە بەس نىبە بۆ رەخنە گر، ئەۋ دووانە، ئاگابون لە تىۋور و بەدۋاى دەقچوندا بە بەردەۋامى پىۋىستە، تەۋاكەرى يەكتىرن. تەنيا يەكىكىان و فەرامۆشكردنى ئەۋى تىران كارە رەخنەبىبەكە بى ناگەبەنىت. يەكىكە لە لايەنە چاكەكانى ئەزمونى تۆ ئەۋەبە، كە خۆت نەداۋتە بەر دەرېرىنى راستەۋخۆ، كە بۆ خۆى فراۋانىي نوڭگەرى كەم دەكاتەۋە و سنورى دىارىكراۋى بۆ دادەنى. دىارە نوڭگەرىش بى سنورە، مەۋدا و پانتايى بۆ دىارى ناكىت، ھەمىشە لە نووسىن و پانتايى سنوردار دوور دەكەۋىتەۋە.

پەنابردنە بەر دەرېرىنى راستەۋخۆ زمان پەراۋىز دەخات، دەتوانم بلىم تەئۋىلېرە، تاكەمۋدایى دەخولقىنى. بەدرېزايى ئەزمونى تۆ، ھەر لە يەكەم كۆ مەلە شىعرى چاپكراۋتەۋە تا دوا بەرھەم تەم خەسلەتە چاكەت پاراستوۋە، بە رادەبەكە كە ھەندىك جار بەرەۋ تەمومژىكى خەستمان دەبات. من تەمومژ بە كارىكى پىۋىست دەزانم بۆ شىعر، ئەمەيش بەۋ مانايە نا، خۆمان لە داخراۋىدا بدۆزىنەۋە. پىم وايە تەمومژ سروسى شىعرە، سروسى و خەسلەتتەكە پىۋەى لكاۋە. تەمومژ تەنانەت لە دەقە روۋنەكانىشدا ھەبە، ئەمە خەسلەتتى شىعرە، چونكە لە ناۋچەى ھەلچون و قوۋلايى ناخ و ناۋچە نادىارەكانەۋە دىت.

لە نىۋەى دوۋەمى ئەزمونىتەۋە ھەست بەۋە دەكەم بەرەۋ زمان و فەزايەكى كراۋتر

دەچىت، مەبەستەم لە زمان و فەزاي كراۋە دەقى كراۋە نىيە، بەلكو مەبەستەم لەۋ دەقانەيە گىيرو گىرفتى گەياندن و ۋەرگرتىيان لەلايەن خويئەنرەۋە كەم دەيئەتەۋە. ئەمە لە كۆمەلە شىعەرى (شەرى چەل سالە)، يان ھەندىك دەقى تەرتدا دەيئەت.

پىم خۆشە، ئەۋ پىشەكەيەنەم پىم خۆشە كەۋا لە كىتئەكاندا دەيئەت و باسى شىعەريان تىدا دەكرىت، ئەمانە ۋەكو مانيئەستى شىعەرى وان. دىد و بۇچونى شاعىرمان پىشان دەدەن، بۇچونى: بۇ مۇسقىقا، بۇ خەۋن، بۇ فەزا، بۇ ئەزمون. ھەز دەكەم ھەموو شاعىرئەك بۇچونى خۆي لەبارەى شىعەروە ھەيئەت، ئاگاي لە تىۋورى شىعەرىيەت، ئالئەم بىئەت بە ياسا و نەگۈرپەت، بەلكو مەبەستەم ئەۋبە پىش ئەۋە دەق بەرھەم بەيئەت لە دىئاي شىعەرى گەيشتىيەت. بەداخەۋە زۇر شاعىرى كورد ئەم لەيەنەيان فەرامۇش كوردوۋە. پىم ۋايە دىئاي شىعەرى بە بەياننامەى شىعەرى سنووردار ناكرىت. (روانگە) لاي خۇمان نەيتوانوئە بەپىيە و يىست و خەسلەتى گىشتىيە خۆي سنوور بۇ داھىئەننى (شىرئو كۆيىكەس) دابىئەت، شىرئو ش خۆي پابەندى ئەۋ ھىلە گىشتىيەنە نەكردوۋە.

راست دەكەى دەيئەت: (زۇرئەك لە شىعەرى ئىمرومان لەسەر سىستەمى تاك دەنگى منى شاعىر ۋەك رەگەزئەكى كارپىكەر بەرپۇئە دەچىت، ئەم شىۋازەش ۋەك ھونەر ھەرچى پىم بو بەخىشى).

لەگەلتەم، بەلام من ئالئەم زۇرئەك، بەلكو زۇرەى ھەرە زۇرى شىعەرىمان ۋەھايە. گىرفتەكانى مەرقى ئەمرو ئەۋەندە گەۋرە و فرە لايەن، كە ناكرى تاكە دەنگىك دەرقەتەيان بىئەت. لەگەل ئەمەشدا گىرفتەكە لەۋەدايە لىرىكايەتە تازە چەشەن و جۇرئەكى تەر، بەيەكجارى لە بنەما و رەگ و رىشەى خۆي دانەپراۋە، ئەمرو لىرىكايەت بەجۇرئەكى تەكارى پىم دەكرى. بەداخەۋە لەمە بە ئاگەين، بۇيە ھەمىشە دەيئەن: كۆلەيمان لەۋەدايە كە ئاگامان لە پەرسەندى تىۋورى كەرەستەى ئەدەب نىيە.

لە يادمە لە ھەشتاكاندا ھەۋلئەك بۇ ئەۋە دەردا خۇمان لە زەينىيەت و فرە دەنگى نىك بەكەينەۋە، ئىستا خەرىكەم لە (من، من) بىزار دەب، چونكە لە ھەزاران دەقدا منىكى شىعەرى تايەتە نادۆزمەۋە. (من) ئىجگار فرەيە و خود بزەر.

دوو شاعیری ئیرانی ھەن تەمەن و ئەزموونی درېژیان ھەبە. شیعری ھەشتا و نەو دەکانی سەدەدی رابردوویانم لایە، دوو سۆ دیوانم لایە. شیعری ئەو کاتەیان بۆ چوونیکێ قوولاً و جوانە، بەتایبەتی یەکیکیان کە لە دوا دیواندا بە ئاشکرا دەلی: ئیتر کار و پێوەندیم بە (نیما) ۱۰ نەماوە. من ئیتر لە نیما دوور دەگەومەو، ئەمەش پاش چل، پەنجە سالاً نووسین لەسەر نیما و رێکردن لە سێبەریدا. یەکیکی تریشیان پاش ئەو ھەموو بەھا ئیستیتیکییە، تازە دیت لە چاویکەوتنیکدا دەلی: من ئیتر شاعیری دەستەبژێر نیم.

چی وا دەکات ئەم وەرچەرخانە روو بدات، دیدی شاعیریکی رەخنەگر و ھەبە لێ بیٹ بەناوی دەستەبژێر و نادەستەبژێرە لە بوونی شیعری کەم کاتەو. بلێی تەمەن بیٹ. بشیئ جیھانیبوون کاری خرابی خۆی لەم بوارەدا نەکردی، جا دەبێ دژە دەستەبژێری بگاتە رادەبە کە مەکرەنەو لە بەھای پێکھاتە شیعری، یان بە ناوی دژە دەستەبژێرییەو کار بگەبەندریتە سەر قسەبە رووت و گووتاری راستەوخۆی ساو.

من ھەندیک داخراویم پێ خۆشترە لەو گووتارە راستەوخۆ و رووشاوانە. شیعەر لە دلەو بۆ دلە، ئەمە و تەبە ئەدییکێ گەورەبە، باشە گریمان لاریمان لەم قسەبە نەبوو، بەلام دەبێ لەم حالەتەدا دلەکان لە یەکتەر نەچن، دلە شیعرییەکان جیاواز بن. رەنگ و بۆی تاییبەتی خۆیان ھەبیت، ئەم قسەبە کووتایی و دوا قسە و بۆ چوون نیبە لەبارە شیعەر.

ئەم پۆ ئەوەندە شیعری لێکچوو دەخړتە روو ھەست بە خودیکێ شیعری جیاواز ناکەیت، چەندبارە کردنەو بێ عیشق و خۆشەووستی و سووتان خەریکە عیشقیشمان لە بەرچاو دەخات. لام وایە ئەو شاعیرانەبە کە ئەو وشانە لە دەقەکانیاندا چەندبارە دەکەنەو، وا بزانی شیعری بەتام و بۆ و ناسک ئەو بێبە باسی عیشق بکات و ئەم وشەبە ھاوئەزەبەکانی لە گەلا خۆیدا بەئینی، ھیشتا رانەھاتووبن بەو بۆ و شەبە زەلکاو بە شیریینی و جوانی ببینی، چونکە وا دەزانین لە دەقی ئەدەبیدا و لە رینگای کارلێکی لە گەلا و شە و پێوەندی پاش و پیشی خۆیدا ھەمان مەدلۆلی ناشیریینی دەبیت، یان سلا لە بەرکاھینانی وشەبە شەر دەکەینەو، چونکە پیمان

وايە لە دەقى شىعەرىدا ھەمان مەدلەولى دەروەى دەقى دەيىت.

ھەر ئاوايش سەيىرى وشەى عىشقى دەكەين، كەوا دەزانين دووبارە كەردنەو لە دەقدا شىيرىنى شىعەرى دەبارىنچى. جياوازى، جياوازى، جياوازى. جياوازى لە ديد و بۆچورن و جىھانىبىنى و خەون و شىئاوژادا، ئەگىنا ھەموومان وەك تاكە كۆمپانىيايە كەمان لى دەى، كە تاكە بەرھەمىكى ھەيە و تاكە مۆركىنكىشىيان لى دەدات. مەبەستىشەم لە جياوازى داپران نىيە لە دەقى تر و كەسى تر و زەمەنى تر. داپران جيايە لە جياوازى، دەكرى جياواز بىن، لە يەك دانە برىين. دەق نىيە لە دەقى تر داپراو بىت، ھەموو دەقەكان پىوھندىيان لە گەلە يە كەترىدا ھەيە، پىوھندىيەكان ديار بن، يان ناديار، بە ويست بن، يان بى ويست، وەك (رۆلان بارت) دەلى: دەق نىيە سەربەخو بىت. بىرمە لە سەرھتاي نەو دەدەكاندا لىكۆلىنەويە كە لەبارەى دەقتاويژانەو نووسىبوو، چىرۆكنووس و رۆماننووسىكى ديار و بەتواناي مىللەتە كەمان پىي و تەم: دەزانى بەم نووسىنە ئاويكى خراپت رىشتو، ئىتر ھەر كەسى ھەل دەستىت بە بىيانوى دەقتاويژانىيەو دەزىيەكانى خۇى دەشارىتەو. پىم وايە ئەو چىرۆكنووس و رۆماننووسە بەرپژەمان زۆر لە بابەتە كە نەگەيشىتەبوو. ناھەقىشى نەبوو، چونكە ئەو كاتە وەك ئىستى سەرچاوى وەھا لەبارەى دەقتاويژانىيەو نەبوو.

دەيمە سەر مەبەستەكەم و دەلىم: دەتوانين و بۆمان ھەيە دەقىكى (تراكل) بنووسىنەو، يان دەقىكى (رىلكە)، بە مەرجىك بىت بە دەقىكى خۆمان و خود و كەسايەتتى ئىمەى تىدا بىت، نەك ئەو دوو خود و كەسايەتتە. دەكرى بە مەبەستى پىكھاتنى دەق، (رامبۆ) بنووسمەو، بەلام خۆم لە نووسىنەكەدا ھەم نەك رامبۆ.

بىزبوونى جياوازى، يان سەرنەكەوتن لە پىكھىنانى ھىلى جياوازدا لە نىوان خود و دەقەكاندا گەورەترىن كىشەيە رەو بەرووى شىعەرى ئەمرومان دەيىتەو، گەورەترىن كىشەش كە گرفتى وەرگرتن و خوئندەو دەرووژىنيت، ديوار لە نىوان دەق و خوئندەردا دروست دەكات.

خۆزگە دەھاتىن و لە كاتى نووسىنى ھەموو دەقىكدا بىرمان لە جياوازى دەكردەو،

ئەو تاسە و ئارەزۋەى كە بۇ نووسىن ھەمانە دەمانەستاند تا رینگا نەدەين بەبى
ھىچ ھۆكار و ئامرازيكى ھونەرى لە خۇمان و كەسانى تر بچين.

بە پەلە شتەكان ھەلدەر ئۆيىن. ئەمە خەلۋەت و رۆژروى دەوى، بۇيە زياتر كەسە
داھىنەرەكان لەم كات و بوارانەدا خۇيان رادەگرن.

بەپئويىستى دەزانم بۇ بەدەھىتئانى جياۋازى بگەر ئۆيىن، خۇمان بەكەين بە كون و
قوزبىنى دنيادا، بە رابردودا، بە ئەفسانەدا، بە ئايىن و شارستانىيەت و ميژروى
ئەدەبىدا. شتى جياۋاز و شاراۋە لەو ناۋچە رۆشنىبىريانەدا بدۇزىنەۋە.

ئەمسالاً خۇشحال بووم بەۋەى سى ئەزمونى تايىبەتم خۇندەۋە. ئەو سى شاعىرە
ئەو سى ئەزمونەيان لەخود و كەسايەتتى شىعەرى پىش خۇيان پىكھىناۋە، بەلام
جياۋازىيەكەيان لەۋەدا دەبىنمەۋە كاتىك دەيانخوئىتەۋە، ھەم لەيەكترى جياۋازن،
ھەم لەخود و سەرچاۋەش كە ئەمانيان لى داھىتراۋە.

يەكەك لەۋانە، شاعىرى ئۆرئانى (سەيدەلى سالىھى) يە. گەر اۋتەۋە بۇ سەدە
كۆنەكان، چوۋتەۋە لاي (ئەبو نواس). دوۋەميان كچە شاعىرىكى عىراقىيە،
چوۋتەۋە بۇ سەردەمى سۆمەرىيەكان و خوداۋەندى ئافرەت و لەۋئو دەتتە سەر
سەدەى بىست و كىشەى ئافرەت.

من چىژم لە (حەج) كەمى دلشاد غەبدوللا بىنى. ئەۋىش چوۋتەۋە سەر ئەزمون
و ژيانى چەند شاعىرىك و لەو خود و كەسايەتتىيانەۋە دەقى جياۋازى پىكھىناۋە.
لە ئەزمونى تۇدا كۆمەللىك دەقى ديار و ناياب ھەن جودان لە پىكھاتە و
بنياددا. زۇر نووسىنىش ھەن بى بنىادن، زۇرن نەك كەم، شتىك نىيە كۆيان
كاتەۋە. چوارچىۋىيەكى ھونەرى نىيە لە خۇيان بگرى، دەتوانم بلىم. ئەم دەقانە
رۋويەرىكى زۇرى لە شىعەرى كوردى داگىر كوردەۋە.

(رېژمانى كۆلانەكان) لە نمونە جوانەكانە، بنيادىكى تۆكەمى ھەيە، دابەشكردنى
ناۋنىشان بەسەر چەند بەشىكدا بەناۋى: كۆلانەكانى زەوى، كۆلانەكانى ئاسمان،
كۆلانەكانى ئاۋ، ئىقاعىكى لىكچوۋ لە ھەمان كاتدا جياۋازى خۇلقانەۋە، يان
دەقى (خەۋنى خودايى) كە دابەشكراۋە بەسەر چەند بىر گەيەكدا ھەرىيە كە بەناۋى:
خەۋنى سەۋىشت، خەۋنى زىندوۋان، خەۋنى مردوۋان، پاشان دوۋبارەبۋونەۋەى

خەونەكان.

نمونهى تىرىش لە كۆمەلە شىعەرى (شەرى چل سالە) دا بەدى دەكرىن، وەك: (قۇناغەكان) كە ھەرىەكەيان: مندالى، ھەرزەكارى، گەنجى، جوامىرى، پىرى، كەنەفتى، ناوئىشانىكى لە خواروھە بۇ دانراو، وەك تابلۇ بۇ مندالى، سزا بۇ ھەرزەكارى، توانا بۇ گەنجى، چىكرەنەوھ بۇ جوامىرى، ھىلكە بۇ پىرى، كە رەنگە ھەندىكىان دەلالەتتى جياواز بىەخشەن، وەك: كەنەفتى كە جوولەى بۇ دانراو، رەنگە بەقەد دووربى جوولەى كەنەفتىبەوھ دەلالەتتى جياواز ھەلرېترابىت، يان دەقى (نوئزەكان) و دانانى دوو ناوئىشان بۇ ھەرىەكەيان: بەيانى لە خوارپوھ (راكردن)، نىوېرۇ لەخوارپوھ (ترس)، عەسەر لە خوارپوھ (تېيىنى)، ئىوارە لە خوارپوھ (گولوا)، شەو لە خوارپوھ (ناسىنەوھ)، يان لە دەقى (پىكھانت) دا كە پەنا براوھتە بەر ھەمان دووانەى ناوئىشان بۇ نمونە: (با) ناوئىشانىكى تىرى بۇ دانراوھ بەناوى (دەرىەندى گۆم) بوھ، يان (ئاو) ناوئىشانىكى تىرى بۇ دانراوھ بەناوى (دەركەوتن) بوھ، بەگشتى رەخنەگر دەتوانىت بەوردىبى لەسەر ئەم ناوئىشانە بوھستى. بەتابىەتتى لە (شەرى چل سالە) و چەندىن دەقى تىرتدا، ھەم لەسەر بنىاد و ھەم لەسەر دەلالەتتى ناوئىشانەكان كە بۇ خۇيان داھىنان و من ناوئىشانى دووانەى و ھەم لە شىعەرى كوردىدا بەدى نەكردوھ.

ئەم كۆمەلە شىعەرى ئەم سالت (سەد و يەكشەوھ)، يەكسەر خەيالاً بۇ حىكايەتەكانى ھەزار و يەكشەوھ دەبات، واتە خەيالاً وەگەر دەخەن بۇ پانتايى گىرانەوھى ھەزار و يەكشەوھ. تەنيا و ھىرھىنانە و بەس، لە خۇياندا ھۆكار و ئامرازى وەگەر خستنى رەگەزەكانى ھەزار و يەكشەوھ بەكار نابەن. دەتوانم بلىم ناوئىشانىكى ھەلخەلەتتەنەر، ھەلخەلەتتەنەر بەماناى داھىنانى ھونەرى. خوئەنەر بە بىنىنى وا ھەست دەكات دەروازبەكە و لىبەوھ دەچىتە ناو ھونەرىكى تر و مېژوويەكى تر و سەدبەكە تىرەو، تا بۆن و بەرامەى ھونەرى گىرانەوھ بەكات، بەلام دەچىتە ناو ئەزموونىكى شىعەرىبەوھ. ھەر شىعەرە و ناوئىشانىكى ھەبە، وەك ئەوھى ھەر شىعەرى وەك حىكايەتەكانى ھەزار و يەكشەوھ لە كاتىكدا بخوئىتتەوھ، لە شەوئىكدا نا، بەلكو لە ماوھبەكى كورتدا، كە دەقەكە دەرى دەخات. مەرج نىبە

لەم دەقە بېچووكانەدا گىرپانەۋە لە گىرپانەۋەى ھونەرى ھىكايەت و چىرۆك بېچىت،
راستە گىرپانەۋەى ناو شىعەر سەرچاۋەى لە پەخشان ۋەرگرتوۋە، بەلام ئەركىكى
چىرۆكئامپىزى نىيە، ئامانچىكى زەمەنىي نىيە تا لە سەرەتاۋە دەست پى بىكات
و بەرەو كۆتايى بىكەۋىتە رى.
ھىوادارم رۇژىك بۆم بلوى لەسەر ناۋنیشانى دەقەكانت بوەستم تا بزىن چ
دەلالەتتىكى سىمۆلۇژيانەيان ھەيە. تا ئەۋ كاتە بە ئامادەبوۋنى دىنبايەكى شىعەرى
ترت دەسپىرم.

عەبلوللا تاھىر بەرزىجى
۲۰۰۸/۱۰/۲۰ سىلمانى

۹

برام كاكە سەباح پەنجەدەر: سلاوئىكى برايانەت لىي بىت و ھىواى ئاسوودھىي و
خۆشيت بۆ دەخووزم. سلاو لە ھەموو كوردستان.
برام وا (زەنگى سەعاتى بىست و پىنچەمى تەمەنم، يان گەرەكى شاعىرەكان)
م بۆت نارد، خۆمىش بە يە كىك لە نووسىنە باشە كانى دەزانم و بەلامەو زۆر
ئاسايىيە، ئە گەر جارئىكى تىرىش بلاو بكرتتەو. لای خۆمەو زۆر سوباسى
ھەستى بەتەنگەو ھاتنى تۆ و ھەموو ئەوانە دەكەم، كە منيان لە يادە و بەرھەمە
ئەدەبىيە كانم بەسەر دەكەنەو. ھىواى تەمەن درىژىت بۆ دەخووزم و پىز و سلاوم
ھەيە بۆ برادەران. سوپاسىشت دەكەم بۆ ئەو نووسىنەى لەبارەى شىعەرەكانى منەو
نووسىوتە، ئە گەرچى ئەزموونى من كەم بەسەر كراوتتەو، بەلام ئەوئى تاكو ئىستا
نووسراو، ئەوئى بەرپىژت جوانترىن و قولتترىن نووسىنەيانە لەبارەى ئەزموونى
شىعەرى منەو نووسرايىت. بە تەمام دىوانەكەم چاپ بكەمەو. ئەم نووسىنەى
بەرپىژت وەك پىشەكى، يان پاشبەند لە گەلیدا بلاو دەكەمەو. بەھىواى زياتر ئاور
لە شىعەرى جوان بدىتتەو و لە نووسىنى شىعەرى جوانىش بەردەوام بىت.

سەلام محەمەد
۲۰۰۹/۵/۲۱ سوئد

۱۰

برای به‌رێژم کاکه سه‌باح رهنجدەر: دواى سلاوى گه‌رم چاوه‌کانت ماچ ده‌که‌م و به ئومیدم هه‌میشه به‌خته‌وهر و ئاسوده بیت.

چهند رۆژێك له‌مه‌وهر نامه‌یه‌کی خنجیلانه‌ی تۆم پێ گه‌یشت، که پراوپر بوو له‌ خه‌یالی جوان. بێ ته‌ندازه‌ خو‌ش‌حالت کردم، نامه و وشه‌ جوانه‌کانت تا ئاستیکى باش له‌ خه‌م و ته‌نیا‌یییه‌کانمى که‌م کرده‌وه له‌م باره‌یه‌وه بێ په‌روا سوپاسگوزارى تۆم. براكه‌م، به‌م نامه‌یه‌ت منت گه‌رانده‌وه ناو ئامیژی خه‌یاله‌ جوانه‌کانى ناو ده‌قی (کۆلانه‌کانى رۆژه‌لات) و ده‌قه‌کانى تری ناو (رۆوه‌که‌کانى خوداوه‌ند)، که من ده‌میکه‌ له‌ناو جوانییه‌کانى ئه‌م ده‌قانه‌ی تۆدا ماومه‌ته‌وه و دل و رۆحم پێیان ئارام بووه. هه‌ز ده‌که‌م ئه‌وه‌شت پێ بلێم: زۆر جار ان هه‌ر له‌ ناو ئه‌م کۆلانه‌وه، له‌ شیعەر و له‌ جوانی و له‌ قوولا‌یییه‌کانى داهینان ده‌روانم.

برای تازیز: من سه‌رسامم به‌ ده‌قه‌ شیعرییه‌کان و به‌ نووسین و تیروانینه‌کانت بۆ شیعەر. له‌ نزیکه‌وه و به‌ به‌رده‌وامی ده‌تخوینمه‌وه.

له‌ کۆتایی دووباره ئومیدی ئاسووده‌یی و خو‌ش‌به‌ختیت بۆ ده‌خوام، له‌ گه‌ل ده‌ریابه‌ک رێژ و خو‌شه‌ویستیم، به‌ هیوام قه‌له‌مه‌که‌ت هه‌ر به‌ برشت و باخچه‌ی داهینانه‌کانیشت هه‌میشه هه‌ر سه‌وزتر بن. سه‌رکه‌وتوو بیت.

نالێ هه‌سهن

۲۰۰۹/۷/۲۲ که‌نده‌ا

۱۱

بارانىك سلاۋ كاكە سەباح رەنجەدرى برا و ھاۋرېم: سوپاسى مېھرىبانىت دەكەم. زۇرم پىخ خۇشە يادىك لە مامۇستا (جەمال شارباژىرې) ئەكەنەۋە و ژمارەيەكى تايىبەتى (رۇقار) لە بارەۋە ئامادە ئەكەيت. ئەلبەت مایەى نىگەرانىمە ئەۋ نامە كراۋىيەى، كە باست كروۋە و كاتى خۇى بۇ ئەۋ زاتە مېھرىبانەم نووسىۋە، لە كاتى ئىستادا لام نەماۋە. بۇ خۇت دەزانىت مالى مەمانان ھەمىشە پىخۇرى كۆچ و رەۋ و دواجارىش سەرھەلگرتن بوۋە، بۇيە ئەۋ شتانە بە زەحمەت دەپارىزىن. تاكە رېنگاى بە مەبەست گەيشتن ئەۋىيە، ئە گەر بۇتان بلوئىت، ژمارەكانى ھەفتەنامەى ئەۋ سەردەمەى (ھاۋكارى) بگەرېن، بەتايىبەتى ھى سەرۋەختى بلاۋكردنەۋەى كۆمەلە شىعرى (لە ئەلبومى يادگار)، پىم وايىت لە كىتەبخانەى گشتىيى سەلىمانى ئەۋ ژمارانەى ھاۋكارى چىنگ دەكەون. منىش زۇرم پىخ خۇش دەبىت، ئە گەر جارېكى تر بلاۋى بگەنەۋە. سەباح گيان: ئە گەر دەكرېت پىم خۇشە ئىمەيل و ئەدرەس و ژمارەى تەلە فۇنى خۇتم بۇ رەۋان بگەيت. چاوت ماچ دەكەم، رېزم بۇ خىزان و مىندالان ھەيە.

جەمال غەمبار
۲۰۱۰/۹/۶ ئوستراليا

۱۲

كاكە سەباح رەنجدەر ئەم كاتەت باش: لە ھەندى ديوان و كۆمەلە شيعردا پيشەكى، يان وتەيكە لە پيشەوہى شيعرەكان، يان بەرھەمەكە دەنوسریت بۆ ڤوونكردەنەوہى ھەندى گريكوپۆرە، يان لە خۆدوان، يان ھەرچەند دېرئىكى عادەتتەين و بوونەتە نەرىتى ديوان، ھەندى جاريش ھەشبن، خوينەر لە ڤوانگەى بەھای شيعرەكانەوہ پيشەكى فەرامۆش دەكات، بەلام ئەم پيشەكییەى (زېوان) لەوانى تر جياوازە، نەك لە ديوانى كەسانى تر، كە كەم كەس و دەگمەن پيشەكى دەنوسریت، بەلكو لە پيشەكى ديوانەكانى تریشت جياوازە، چونكە كە ناوئيشانەكەت بەپيش چاواندا رەت دەيیت، (لە ئاھەنگى بيست سالەى زېواندا) ئەوا ھەستت دەنت دەدات و ختووكەى وات بە دلدا دیت، كە لەبەر دەم بېرەوہرى و سەربرەدى ئەم شيعرانەى و بەس، يان تەشبيھى ئەوہ نەيیت ھەر دەليى: (ھۆى دابەزىن - سەبب نزول) ەقەكەيە، بەلام ئەم دە دوازە لاپەرەيە ئەوەندەى گەوھەرى ڤوئيا و تېروانىنى شاعير و زمانى شيعريەتى سەر پەخشانى بەسەردا زالە. ئەوەندە زمانى ئاسايى بېرەوہرى و سەربرەدى شيعر نىيە، يان دەتوانم بليیم تۆ ناتوانيت، يان ھەزەت بە چەھەرى ئەوہ نايیت، كە سەربرەدەيەكيش بە زمانى ئاسايى بگيريتەوہ. راستيەكەى ھەر دەيیت واش يیت. ئاخەر ئەگەر چەند لاپەرەيەكى ئەدەبى بە زمان و دارشتەن و ھونەركارىيەكەى لە قەسەيەكى ئاسايى، يان وتارئىكى ڤوژنامە جيا نەكریتەوہ. ئەوا دەيیتە چيشتى محيورك بۆ خۆى و ئەدەبيەت و شيعريەتى قەلەم و شاعيريش لەو ئیوانەدا بزر دەبن.

شيعرى بيگەرد سانسورى لەسەر نىيە، كە دەليیم: سانسور، مەبەستم ئەوہيە تەنيا ھەندىكە وشە تاڤو نەكراون بۆ شيعر، بەلكو ھەموو وشەيكە دەيیتە كەرەستەى شيعرى بيگەرد (دەستار، لغا، گوفەك، ڤوئوك، جغارە، ئادەم، باليف، ليفە، دۆشەك، خالخالۆكە، لائك، گۆڤال، نينۆك، جەردە، سۆبە، ڤژدڤڤڤ، قەرەج، زېل، چەتە، ڤيلاو، لەمەچيتر.... تاد، خودى زېوان.... تاد)، ئەمانە بە كەسيك بلى بۆم لە رستەدا بەكارىينە، چۆنى بەكار دىنيیت:

- دەستار گەنم دەھارپى.

- گوفەك جىڭگاي زېل و زارە.

- زېۋان؟ زېۋان ھەر زېۋانە.

بەلى: شىعەرى بىڭگەرد كەرەستەى بىڭگەردى دەۋىت، كەرەستەىك ۋەك شىعەر پاكىزەبىيەت، بەلام شاعىر پاكىزەترى دەكات، بەھۆى زمانىكى پاكىزەۋە، بەھۆى دەروونىكى راست و بىخەوش. بەھۆى چاۋىك، چاۋى دل، كە ھەموو كەرەستەكان بىيىنەت. بىيىنەت، كە بە تەفسىرى خۆيەۋە و جىالە رىستە و ئاخاوتنى خەلكان. بە زمانىك قسە بكات، ئەو كەرەستە بىڭگەردانە ۋەك لەرىنەۋى گول و گەلەيەك و سەر بادانى درەختىك و سەر دەبەرخۇنانى شەنگەبىيەك نىشانەى رەزامەندى بنوئىن و لەگەلى سەما بگەن.

ھەموو ئەم بىڭگەردى و پاكىزەبىيە كەرەستەكان بەلەيەك و (دايىكىكى پاكىزە)ش ۋەك خۇت گوتتوتە بەلەيەك، كەرەستە زەرە ناپاكىزەكان مەگەر بە زمانىكى تەۋاۋ پاكىزە، دنا لەۋىش (كەرك) دەبن، ھەنجىرى زرت دىۋە، ھەنجىرى لى ناكەۋىت و دەپتە تەۋسكەيەكى تفت و بىخەلك ھەر سروسشەكە ۋايە، كابر گوتتوبوى خودايە لە (ۋالتىن ۋالزىتون) دا، سوئىدنت بە ھەنجىر خواردوۋە زۆر باشە، بەلام خۇ زەيتوون تال و زەقنەبووتە بو؟ ئاخىر پاكىزەبىيە زەيتوون لە تالەبەكەيدايە. تالەبەكەيدايە كە لە تەۋسكەيەك، يان زەر ھەنجىرىك شىعەرىيەتى زىاترە لە زەر سماقتىك، كە پى دەلەن سماقتىكەرك، دەمارەكانى پاكىزەبىيە تىدا نىيە و لەبەردەم پاك و بىڭگەردىيە گەردوون و سروسشتا خۇى ناگرىت و دەۋەرىت، ھەرۋەھا بەو شىۋەبە زەر گوتىزىك و زەر شىعەرىك و زەر شاعىرىكىش.... تاد.

قسەكردن و لىدوان لە سەربەردى دەقتىك پاش بىست سال، زۆر جىاۋازە لەگەل ئەۋەى ئەوسا لە گەرمە گەرمەى لەدايكبوونى دەقەكەدا شتى لەبارەۋە بنووسرايە، ئەمە ماناى ئەۋە نىيە لە ھەفتە و چەلەى لەدايكبوونەكە، كە ژانى لەدايكبوونەكە باس بگرىت، پر لە ئىستىتىكىترە. نەخىر. ھەتا كۆتتەرىت پەى بە ھەندىك ئەزمونى ئەوسا دەبەردىت و شتە پەنھان و شاراۋەكان كەشفتە

دەبن، بۆيە خۇڭرەخاندن لە لەخۇدوان دەتخاتە بارىك، كە ئەو مېژووھ لە چەند گۆشىنىكى دلدا ئاوى دللى تېدا پەرسكىت.

كارىگەر بوون بە يەككە لە رېباز و قوتابخانە ئەدەبىيە كان، دەبىتە رېنگر بۆ يىگەر دېوونى دەق، يىگەر دېوونى دەق لە پېس نەبوون و خەوشدار نەبوونى تى لەبەردەم رەشەباي پېرىتىي جىهان، چ جاي خەوش و زېل و خاشاكي رېبازەكانى تر دەبىت چ دەردىك بە بالاي يىگەر دېووندا بكات. دواچار شىعېرىيە تېش لە ھەناوى ئەم يىگەر دېوونە دا دېتە دەروھ.

گەر ھەنەو بۆ كرۆك و ناوكى مندالى، (بە تاسە و سۆزىكى تايبەت). ئەم تاسە و سۆزە تايبەتە، سەردەم و تافى تەمەنى شاعىر دەسازىنېت. رەنگە زۆر كەس پېي وايىت تا مەرفۇ پېرتىر بېت، سۆزى بۆ مندالى زىاتر دەجوولېت و بېرى ئەوسا دەكات، بەلام بە پېچەوانەوھە من پېموايە قادرمە و پەيژەي تەمەنەكە لېردا گرىنگە، بەو واتايەي دواي قۇناخي مندالى، قادرمە و پېيىلكەي دووھ گەنجىتېيە، دژوارى و ناخۇشى پەيژەي دووھ ناتخاتە سەر پەيژەي سېيەم، ئەو ھەندە پەلەيەتې بىتگەر پېنېتەوھە دواوھ. كە سەردەمى مندالىيە، ئەم سۆزە تايبەتە لەو رەشېيىيە بە تەوژمە دېت، كە ئىدى كرۆك و ھەناوى ياخييون و رەشېيىيە كان لەناو گەنجىتېدا دەچۆرئەوھە ناو سەردەمى پېر بەرئەتې مندالى، لە گەنجىتې ياخييون لە كەرەستە يىگەر دە سادە و ساكارەكانەوھ، بۆ پاكىزەيى مندالىيون، لە ھەژموني ترس و ئازايەتېي گەنج بوونەوھ بۆ زمانى يىگەرد و بېنىنى دونىاي مندالى.

وازانم لە شوئېنكىدا خۇت گوتېووت: شىعېرىيەت لە زمانى مندالىدا دەرسكىت، ئەم رېسكانە لە پاكىزەيى و يىگەر دىيە كە داىە، بەلام ناگادارىن شىعېرىيەتې نووسىنى دەق، ئەو ھەك شىعېرىيەتې درك كردنى دەق و كەشف كردنى نەئىيەكانى دەق، راستە شىعېرىيەتې نووسىنى دەقەكە لە گەر ھەنەوھى زاكىرەي مندالى داىە، بەلام ئاھەنگى بېست سالەي زېوان، نە لە ساتى نووسىنى دەقە و نە لە ساتى وروژاندنى خرىلەي مندالىيە. دەزانى كەشف كردنى نەئىيەكانى ژيان و نەئىيەكانى شىعېرىيەتې دەروبەر و شىعېرىيەتې گەردوون تەمەنى

دوای چل ساللی گەرەكە. چل سال سەرکینشی و (شەرى چل ساله) و چل سال شەرى و چل سال گەران بەدوای شەرىيەتدا. ئاخىر ئەگەر (بەدر شاکر ئەلسەياب و فلان و فيسار) لە پيش چل سالییەو ئەسپى دەق چالاک و خوشرۆ بکەن. ئەوا دۇزینەوہى کلیلەکانى چ لای وەرگەر و هەندى جار لای خودى شاعیریش، ئەزمونىكى دەوئەت، ئەزمونىك، کە لە خولى رەوحانىەتى ژياندا دەرچووئەت، شتەکان وەك خۆى بە چاوى سەر و دل بىنئەت، ئەرى خۆ حیکمەت و داناییەك دەئەت هەر هەئەت، کە پەغەمبەر (د.خ) لە چل سالیدا نەئەئەکانى ئاسمانى بۆ دى. ئەگەر تەشبیە نەئەت بەو حالەتەو، لە دەق دوان و رەخنەگرتن و چوونە ناو کەئەئەکانى دەق دەئەت لە چل سال ئەزمونى ژيانەو دەست پىج بکات. سرووش (وہى) چەند پاکیزە، خۆى بە خوار تەمەنى چلەو خەوشدار و تلیخ ناکات، وہى کە چەند جیاوازە خەملینى شەرىيەتى درککردن لە پيش و پاش ئەم شەرى و سەرکیشیە. لەبەر ئەو تايبەتەندى ئەم پيشەکیە لەو دەئەت دەقى سەردەمى خۆى و زاکیرى گەنجى و مندالى و بىرکردنەو و لەخۆ دوانى سەردەمى خەملین و رسکانى تەئە بەرچەستەئە.

کەشفکردنى ئىستىتىکای دەق و شەرىيەتى مەبەستەکانى شاعیر، وەزىفەى هەرە سەرەکیى رەخنەگرانە، هەستکردن بەو ئىستىتىکایەش بۆ خوئەنەر دەگەرئەو، بەلام لەو جۆرە پيشەکیانە دەئەت باجى ئەو بەدەى، کە تۆ هەندىك جار رۆلى رەخنەگرىک و هەندىك جاریش رۆلى خوئەنەرىک دەبىنئەت، کە کەشفى شەرىيەت و هەستە ئىستىتىکایە کە دەکەى. لەو بارەدا، کە خۆت باسى زاکیرى مندالى و گەرەئەو بەرەو بەرەئەت و پاکیزەى مندالى دەکەى، ئاگاگ لى نىبە دەبیە خوئەنەرىكى شارەزا و تايبەتى دەقەکانى خۆت و کۆدەکان ئاشکرا دەکەى، بەمەش لەجياتى ئەوہى خوئەنەرى شارەزانە رەخنەگر و خوئەنەرى گوی بە تۆز کەشفى ئەمە بکەن کە:

تۆ دەچیتەو (گوندى گەنجینەى مندالى) و لەوئە (بارانى خودایى) گوندى گەنجینەى مندالىتە و تۆ و پەپوولە و تۆ و پەرسىلکە و تۆ و (قەلە

گۇرانبىيىژەكانى گوندى گەنجىنەي مندالى) و (تەختەرەش يەكەمىن پۇلى گوندى گەنجىنەي مندالى) تۇ و كۇلارەكەت و تۇ و ھەموو شتە سەير و سەمەرەكانى مندالى .

تۇ بە ھەندىك دىرى ئەم پىشەكيبە بوارى بىر كوردنەۋەي ۋەرگى نەشارەزا كەم دەكەيەۋە و رى بە ھەندىك خوئىنەر و رەخنەگرى نا شارەزا دەدەي، كە شتەكانى تۇ دووبارە بكنەۋە و لە زمانى خۇت لە تۇ بگەن.

ھەر ئەمە دواجار بۇ رەخنەي كوردى بۇتە تە گەرەيەك و بۇ ھەندىك ماستەرنامەنوس و دكتورانامەنوس بووتە ھەنگوئىنى دارى، كە شاعىر كۇدەكانى وئىنەي شىعەرى و ھونەركارى و ۋەستاكارى و نەئىيەكانى ناۋ دەقى بۇ ئاشكرا دەكات، ئەۋىش سەرلەبەرى دەجوئىتەۋە، ئەمەشى لە ناچارى و پىئىسىتەيە، دەنا دەرگا بەرۋى دەقدا ناكاتەۋە، ئەمە لە رۋى ئەكادىمىيەكە. لە رۋى رەخنەگرىيە بى گوتارە ناخ چەپەلەكەش ۋەك خۇت گوتەنى، لە تىنەگەيشتن و ئىرەيى بىردىنەتەي، تۇ ئەۋسا پىئى نىگەرەن بوۋى، بەلام دەبىت ئەمىرۋ پىئى دلخۇش بىت. دلخۇشى بەۋەي نايت ھەموو كەس لە دەقەكەت تى بگات، دەقى پاك و بىگەرد و پر لە شىعەرىيەت خوئىنەرى شارەزا و ئەزموندارى دەۋى، ئەۋانەي دەقئىك رەت دەكەنەۋە، نازانن شىعەرىيەت ۋەك جۇگەي ناۋ جىگاي خۇي ھەر دەكاتەۋە و ھەر دەپەنگىتەۋە، دەپەنگىتەۋە، دواجار زمانە سادە و ساكار و ئاسايىيەكەي بەناۋ رەخنەگرەكەش رادەمالى .

بە ھەمان شىۋە ھەموو پەسن كوردىئىكى دەقىش پر لە شىعەرىيەت نىيە و ھىچ پەسنىكىش بىنەما ھونەرەيەكانى دەق پتەۋ ناكات، ئەۋەندەي تامەزۋىي شاعىر بەرەۋ گەيشتن بە ئاسوودەي دەق و خەملىنى ئەدەبىيەتەي دەق زىاتر دەكات، ئەمە سروشتى ژيانە دەبىت شىعەرىيەت بەناۋ دەمارى ژاندا برۋات و بە ئازارەۋە لە داىك بىت. خۇزگە چ ئەۋ جۇرە رەخنەگرانە و چ خوئىنەرانىش بەتايىيەتەي و ۋەرگر بە گشتى زۇربەيان لەناۋ تىۋرى ۋەرگرتن جىگايان دەبوۋىەۋە، چونكە چ ئەۋ پىشەكيبە و چ كۇي چامەكە زۇر بايەخ بە ۋەرگر دەدا، ھىندەي ئىستىتىكاى ۋەرگرتن و ئىستىتىكاى ۋەرگر لەم چامەيەدا جىي

دەبیتتەو، چەمكەكانی تر كەمتر ئەو بواریان ھەبە، ئەمەش چێژی وەرگرتن
و چێژی دەق پتەوتر دەكات. بە كورتیبەكەى تا نااساییبوونی واتا زیاتر بیت،
دەق چێژی زیاتر دەبیت، بەلام چ دەكەى ئەگەر كەسێك لە زمانى خۆى
بترازى لە ھېچ ناگات، لە نااساییبوون ھەر چش. دواجار ئەوھى چێژی
ئێستیتىكای ئەدەبیبە تخوونى ناكەوى.
ببۆرە زۆرم درێژە داى، دەستت خۆش و ھەر سەركەوتوو بیت.

ھېمن عومەر خۆشناو
شەقلاو ۲۰۱۰/۹/۱۶

۱۳

كاكە سەباح رەنجدەرى برا و برادەرى باشم. وا نزيك بووينەتەوہ لەسالى نوئ، لە ژيانى نوئ. دەرەسەرى سالىكى تر. ژيان ھەستىكى سەرىپىي نىيە، ھەستىكى ئەزمونكراوہ. من زۆر جار دەچمە خەلوتى گۆشە گىرىيەوہ و لەژيان دەترازىم. ئەم حالەت و دۆخە بكوژە بە توندى يەخەم دە گرىت و درىژە دەكىشىت و لە دەوروبەرم دادەبرىت و بى ناگا دەمىنمەوہ. كاتىك بەناگادىمەوہ دەبىنم پووداوى سەير و جەر گىر پووى داوہ و دەستمايە و نازىزانم لە دەستچوون. محەمەد عارف، سامى شوڤش، مەحمود زامدار، ئەحلام مەنسور، محەمەد موكرى، شىركۆ بىكەس، جىھاد دىلاك. بەلام، كە فى بەرم دەدات و دەست لەسەر ناوچەوانم ھەلدە گرىت قوولتر بەناگادىمەوہ ئەو مژدەيە لە بەناگا بوونەوہ وەردە گرم. دىيائى جوانى و وەفا دەرگاي كراويە و ھىندە كرايەوہ و گەورە و بەخشندەيە، ئە گەر بمانەوئ ھەموومان دەتوانىن تىيدا بىيە ژوورەوہ و بەسەلامەتەيش لىوہى دەرچىن و بايەخى خۆمان بزانىن. ماوہيەك ئەو ھەستە دىخواردمەوہ و پەرىشانى كرد بووم. وام دەزانى من لەناو ئەدەبىياتدا دووركەوتوومەتەوہ و پەروپۆم شكاوہ. كاتىك شاعىرىكى نەوہى دواى خۆت رىژت دە گرىت و دىت وەفادارىيە كى بى وىنەت بەرانبەر دەنوئىت و منەتبارى ھەتاھەتايەت دەكات. دىمەوہ جەرگەى ژيان و ھەزەدەگەم زىاتر بۆيىم و زىاتر مروڤى بەوفا بناسم. ھەمىشە بىر لە دانىشتنە ئەدەبىيەكانى ھەشتايەكانى ھەولير دەكەمەوہ، كە دادەنەشتىن قەت گويم لى نەدەبوو قسە بەخۆرايى بكەيت. لە ھەر دانىشتنىكدا سى چوار رستەت دەگوت و رستەكان پىويستىيان بە گفتوگو و بىر كەردنەوہ دەبوو، بە ھىوام ئىستاش ھەمان جوورى بىر كەردنەوہت درىژە پىپدەيت، ئە گەرچى لەبەر ھەم پوختىت، ھەست دەكەم ھەرتاوا ماوتىيەوہ، بەلام ھىوايەكە و دىخوازم.

من قەت لە ژىر بارەى ئەو وەفايەى تۆ دەرناچم، بى رەچاوكردنى ھىچ شتىك، شىعر و چىرۆكەكانم كۆ كەردەوہ و چاپت كردن و رەنجى زۆرت كىشا، كەچى ئەمرو تەنيا سلاوئىك، مەرام و بەرژەوئەدىيە كى تىدايە. ژيانى

ئەدىبانە و ژيان لە پىناو ئەدەبدا بەدەست ھەموو كەس ناكەوئەت، يان ھەموو كەسىك ناتوانئەت ئەم بەخشنەدەيە بەدەستى بەيئەت. خودا ئەو خەلاتەى بە تۆ بەخشیوھ و شاعیرانە دەژئەت. لەم بۆچوونەمدا زۆر وردبىنم. ساتى شیعەرى، واتا ساتى سىحەرى و ناديارئەت دۆزبۆتەوھ. گەردوون پەرە لە شیعەرى دياردەى سەرنجراکشى شیعەرى. شیعەرىش بەشدارى دەكات لە دەولەمەندكردنى ماناى بوون و يادگارى شاعیر لە زەينى كۆمەلگا دەھيئەتەوھ.

لەم نزیك بوونەوھەي سالى تازەيەدا دوو ھىوا دەخوازم. يەكەم: بە ھىوام تەمەندرئەبئەت و خودا بتيارئەت و ھەك منت لى نەيەت لە شیعەرى دووربەكەوئەتەوھ، چونكە تۆ فەزايەكى زۆر تايبەت و پەرەست ھەيە، لە ھەموو توخمەكانى شیعەرى زياتر سوود لە ھىمنى زمان وەرەگريئەت. زمان شیعەرى تۆ فۆرمەلە دەكات. ئەزموونى تۆ لە ھىلە بنەرەتەيەكانى شیعەرى كوردى ناچئەت و شېوھى گشتى وەرئەگرتوھ، لە خەسلەت و شېوازى خۆتدا پىگەيشتووى. شیعەرى ئەو خەلاتەيە ژيانى راستەقەينە بە شاعیرى دەبەخشئەت و ئەركى شاعیرئەت ئەو كاتە كامەل دەيئەت لە ژيان و مرووف و ئىستىتەيكەى زمان بدوئەت.

دووەم: ئەگەر ھەولەك بۆ ئەوھ بەدەت (دەلدارەكەم پايزە گەوالەيەك نىپە) شەم بۆ چاپ بەكەيتەوھ و پىشەكەيەكى بۆ بنوسئەت مەمنوونت دەبم. لەسالى تازەدا پىچ دەنئەمە شەست و ھەفت سالىيەوھ. جادواى چاپكردنەوھى كتەبەكەم، مردن دئەت باسەر چاوان بيئەت. سالى تازەت پىروژ بيئەت و سلاوم بۆ برادەرانى ھەولەر.

سەلاح شوان

۲۰۱۳/۱۲/۱۸ نەروىچ

بىر كۈن

- ۱- زىۋان: ۱۹۸۸، رۆمانە شىعر.
- ۲- پۈۋەكە كانى خوداۋەند: ۱۹۹۹، شىعر.
- ۳- خەۋن ۋا خۆي گىپرايەۋە: ۲۰۰۴، شىعر.
- ۴- شەرى چل سالە: ۲۰۰۵، شىعر.
- ۵- مردوۋيەك ئاگاي لە ھەموۋانە: ۲۰۰۸، شىعر.
- ۶- سەد ۋ يەكشەۋە: ۲۰۰۸، شىعر.
- ۷- سالى سفر: ۲۰۱۰، شىعر.
- ۸- سروۋدى زەۋى: ۲۰۱۲، شىعر.
- ۹- سى سال شىعر: بەرگى يەكەم ۲۰۱۲، شىعر.
- ۱۰- سى سال شىعر: بەرگى دوۋەم، ۲۰۱۲، شىعر.
- ۱۱- ئەزمۈۋن ۋەك ئاخاۋتنىك لەناۋ ژيان: ۲۰۱۴، بىرورپا.
- ۱۲- ھەزىدەكەم ئەۋەندە بۆيىم: ۲۰۱۴، شىعر.

ناۋەز

- ۵ *شيعر بەرانبەر ئەبەدىيەت
- ۱۱ بانگەۋاز بۇگۈر ھەلگەن
- ۱۷ انيازى مردن
- ۲۱ ۲چاۋەرۋانى تىكشكاۋ
- ۲۵ ۳بەرەوساكار بوۋنەۋە
- ۲۷ ۴فەر موۋەرە ناۋر يانەۋە
- ۲۹ ۵پشۋى بال
- ۳۰ ۶بەدۋاپۇشتن
- ۳۱ ۷راھىننى دەنگ
- ۳۲ ۸دلى خرۇشاۋى پيالە
- ۳۳ ۹رىنگاى جادۋىيى
- ۳۴ ۱۰ئاھەنگى سالى مردنى داينا سۋور
- ۳۶ ۱۱خۇدەر كاندن
- ۳۷ ۱۲مانەۋەى ۋىتە يەك
- ۳۸ ۱۳رەۋايى سروسىت
- ۳۹ ۱۴گەر مېۋونەۋەى يادەۋەرى
- ۴۱ ۱۵گە يىشتن بەخۇت
- ۴۲ ۱۶شيعر ئەى ناۋى خۇم
- ۴۶ ۱۷ئاۋىتەى دەستى گورگ
- ۴۸ ۱۸مانەۋەلفناۋر ۋونا كيدا
- ۵۱ ۱۹انيازى بەراورد
- ۵۳ ۲۰درەختى بنەمالە
- ۵۵ ۲۱قەرغى دەف
- ۵۷ ۲۲ئاۋر شىنى دەموچاۋ
- ۵۹ ۲۳سندۋوقى تەرم
- ۶۱ ۲۴خۇشبوۋنەۋەى ئاگرى دل
- ۶۴ ۲۵بۇنوبەر امەى كەلزيان

- ۲۶ گەرمایى ناوچەوان ۶۵
- ۲۷ ياقووتى ئەنگۈستىلە ۶۷
- ۲۸ بالندەي يەكەم و دووم و سېيەم ۶۹
- ۲۹ بەتالبوونەوہى داوا ۷۲
- ۳۰ ھەوالپرسىن ۷۵
- ۳۱ لە گەلئىك شوپئندا ۷۷
- ۳۲ ونبوون ودمر كەوتنەوہ ۷۹
- ۳۳ ناسىنى ھىز ۸۲
- ۳۴ كەژاوەى گورگى ئاشتىخواز ۸۴
- ۳۵ ئەفسانەى خۆت ۸۵
- ۳۶ يەن پەروايى گولەستىرە ۸۹
- ۳۷ ئەستىرەى تاك و جوت ۹۱
- ۳۸ سۆزى پاراوى خۆشگۆ ۹۴
- ۳۹ دووبارە كردنەوہى ويست ۹۶
- ۴۰ پىشېنىيى زمان ۹۸
- ۴۱ ئەوہى بەھەشت ۱۰۰
- ۴۲ ئاشنابوونەوہ بەجر يوہ ۱۰۲
- ۴۳ ئادەم لەسى ئاوينەدا ۱۰۵
- ۴۴ بەرزبوونەوہى باج ۱۰۷
- ۴۵ دوای سەر كەوتن ۱۱۰
- ۴۶ ھەپشەى نووح ۱۱۲
- ۴۷ گەرانەوہى دەنگى باپيران ۱۱۵
- ۴۸ ھىماوراز ۱۱۷
- ۴۹ چوارىن و من ۱۱۸
- ۵۰ ەدرەختى دەنگخۆش ۱۲۰
- ۵۱ پەربىيە كەم ۱۲۲
- ۵۲ رووتەختى پارىژراو ۱۲۴

- ۵۳ تۆرى چاۋ..... ۱۲۶
- ۵۴ بەخشى ئادار..... ۱۲۸
- ۵۵ دابەشكر دنى چرا..... ۱۳۰
- ۵۶ مانەۋەى مانگ لە يە كىشەۋە يىدا..... ۱۳۲
- ۵۷ پروۋناكىي گەنج بوۋنەۋە..... ۱۳۴
- ۵۸ چار ئىكەلە چاران..... ۱۳۶
- ۵۹ يالى شانە كراۋى ئەسپ..... ۱۳۸
- ۶۰ خانمى ئەفسانە بە كى پروۋن..... ۱۴۰
- ۶۱ ژيان لە دوۋسەدە..... ۱۴۲
- ۶۲ داگىر سانى جىگاپىتى شىعر..... ۱۴۴
- ۶۳ گۇرانىيەك لە دلەۋە تىكايە سەر زەۋى..... ۱۴۸
- ۶۴ دابەشكر دنى شتىكەلە خۇت..... ۱۵۵
- ۶۵ زەنگى ۱۶ى ۳..... ۱۵۹
- ۶۶ تاۋازى جىگۇر كىن..... ۱۶۱
- ۶۷ خۇبە دىۋار ۋە كرىن..... ۱۶۴
- ۶۸ تىمۋونەى ناز..... ۱۶۶
- ۶۹ كەمەرگ مانانى نامىتى..... ۱۶۸
- ۷۰ داپشتى چاۋ..... ۱۷۰
- ۷۱ ماۋە خواستىن بۇدۋانىگا..... ۱۷۲
- ۷۲ چاۋ تەنگىي دىك..... ۱۷۴
- ۷۳ دۋاتارىكى..... ۱۷۶
- ۷۴ چاۋى راست و چەپ..... ۱۸۲
- ۷۵ شەرى ناۋە خۇ..... ۱۸۴
- ۷۶ تاسەى خودايى..... ۱۸۷
- ۷۷ باۋك ۋە دايكەم..... ۱۸۹
- ۷۸ دۋاپە يام..... ۱۹۴
- ۷۹ پىۋونەۋەى كاسە..... ۱۹۵
- ۸۰ باتگەۋاز بۇگۇر ھەلكەن..... ۱۹۷
- ۸۱ نامە ۋەك بەشىك لە سەرنج و تىبىنى ئەدەبىي ۋە ھەۋالپىرسىن..... ۲۰۴

